

Siikajoki-Muhos voimajohtolinjausten muinaisjäännösinventointi 2009.

ver 2

Timo Jussila
Tapani Rostedt

Kustantaja: Fingrid Oyj

Sisältö:

Perustiedot.....	2
Inventointi	2
Yleiskartta	5
Osa-aluekartat.....	6
Muinaisjäännökset.....	11
LIMINKA 31 LINNAMAA N	11
LIMINKA 67 KALLIOMAA	15
MUHOS 94 KARHO-OJANKANGAS 2	17
MUHOS 95 KARHO-OJANKANGAS 3	20
MUHOS 96 SÄKKILÄ W	21
MUHOS 97 KARHO-OJANKANGAS 4	24
RANTSILA 59 SAAREKSENJÄRVI	27
SIIKAJOKI 1 LINNAMAANKANGAS	28
SIIKAJOKI 3 SAHAOJA, VOIMALINJAN ALAPUOLI	30
SIIKAJOKI 71 VUOLUNOJA.....	33
SIIKAJOKI 72 VUOLUNOJAN LATVAN TERVAHAUTA.....	34
SIIKAJOKI 73 TAPANINKANGAS TERVAHAUTA.....	35
SIIKAJOKI 74 ISO-HAHTOLAN TERVAHAUTA	37
TYRNÄVÄ 22 VUOVAKOSKI N.....	39
TYRNÄVÄ 64 KOLEHMAINEN	43

Kansikuva:

Perustiedot

- Alue:** Suunnitellut uudet voimajohtolinjat Siikajoen Tuomikosken länsipuolelta Muhoksen Muhosperään. Linjaukset kulkevat Siikajoen, Limingan, Siikalatvan (ent. Rantsilan) ja Muhoksen kunnissa. Inventoitavaa alue käsitti 100 m leveät käytävät suunnitellun linjan kohdalla. Ks. yleiskartta s. 5 .
- Tarkoitus:** Tarkistaa riittävässä määrin, tihein pistokokein ja maastoltaan muinaisjäännöksille otollisilla alueilla kattavasti onko voimajohtolinjalla tai sen välittömässä läheisyydessä muinaisjäännöksiä.
- Työaika:** Kenttätöaika: 3.-12.9.2009
- Kustantaja:** Fingrid Oyj
- Tekijät:** Mikroliitti Oy, Timo Jussila ja Tapani Rostedt. Raportti Timo Jussila.
- Aiemmat tutkimukset:** Useita osa-alue inventointeja ja kaivauksia linjan liepeillä, mm. Sarkkinen, kuntainventointeja v. 1997.
- Tulokset:** Uusien, suunnitteilla olevien voimajohtolinjausten alla tai välittömässä läheisyydessä tunnettiin ennestään kolme esihistoriallista asuinpaikkaa. Linjalta tai aivan sen vierestä löydettiin kolme kivikautista asuinpaikkaa. Kauempaa linjasta löydettiin kaksi kivikautista asuinpaikkaa. Linjan liepeillä todettiin kolme tervahautaa.

Inventointi

Inventointi suoritettiin syyskuun alussa 2009 kahden arkeologin voimin. Inventoitava alue koostui kolmesta eri linjasta jotka kaikki erkaantuvat nykyiseltä voimajohtolinjalta Siikajoen Tuomiojan länsipuolella: pohjoisimmasta linjasta ja kahdesta eteläisemmästä linjasta, jotka yhtyvät Saarikosken itäpuolella yhdeksi eteläiseksi linjaksi ja tämä linja yhtyy pohjoiseen Tyrnävällä Ängeslevänjoella, josta linja jatkuu edelleen itään nykyiselle linjalle Muhosperässä.

Karttatarkastelun – nykykartat ja 1700-luvun lopun ns. Härmelinin karttakirjan - perusteella suunnitellut voimajohtolinjat eivät missään kohden kulje vanhojen kylien "ytimien" läpi. Lähimillään Temmeksessä ja Paavolan kaakkoispuolella. Käytetty Härmelinin kartta on tosin melko ylimalkainen, mutta kun linjan kulkua tarkastelee samalla nykykartalla voi olla vakuuttunut, että historiallisen ajan kartoilta paikannettavia muinaisjäännöksiä ei linjoilla - ± 50 m etäisyydellä niistä - ole. Tarkempaa vanhaa karttamateriaalia ei siten katsottu tarpeelliseksi käydä läpi.

Maastotyössä erityistä huomiota kiinnitettiin sen logistiikkaan. Suunnitellut linjat kulkevat vastoin alueen tieverkon pääsuuntausta, joten huomattava osa ajasta kului autossa istuen – tai toinen istui ja siirsi auton uuteen etappiin, toisen kävellessä linjaa. Pääosan ajasta inventoijat kulkivat kumpikin omaa osuuttaan linjasta ja yhteyttä pidettiin radiopuhelimilla. Tunnetut paikat tarkistettiin yhdessä, samoin uudet paikat – kun ne oli ensin havaittu. Monin paikoin erityisen "hyvältä" ja mielenkiintoiselta maastolta vaikuttanutta aluetta tutkittiin ja koekuopitettiin yhdessä.

Huomattava ellei suurin osa voimajohdon eri linjauksista kulkee suossa. Suoalueita ei tarkistettu mitenkään. Linja leikkaa monin paikoin soiden keskellä olevia mäkiä, harjanteita (Muhoksella dyynikaarteita) ja kumpareita. Lähes kaikki tällaiset maastonkohdat tarkastettiin paikanpäällä, myös silloin kun suossa kulkeva linja vain viisti kankaan reunaa (alle 50 m etäisyydellä), joitain harvoja pienempiä kumpareita jätettiin tarkemmin katsomatta, vain kauempaa tehdyn tähyilyn varaan. Kaikki linjaukset kulkevat koko niiden matkan korkeustasoilla, jotka ovat olleet Litorinamerta ja sen rantoja, n. 30-90 m korkeustasoilla, joka kattaa kivikauden rantatasot keskimiesoliittiselta ajalta varhaismetallikauden alkuun.

Monin paikoin linja kulki arkeologin kannalta erinomaisen maaston läpi – hiekkapohjaisten mäkien ja kumpareiden halki. Vain muutamissa tällaisissa paikoissa havaittiin uusi muinaisjäännos linjan liepeillä. Parhaana esimerkkinä tällaisesta erittäin mehevästä maastosta on Temmeksen kirkon luoteispuolella, paikan Tyrnävä 64 länsipuolella oleva Haapakangas (kartta s. 10). Kankaan lakialue on vanhaa hiekkakuoppaa ja siten arkeologin kannalta menetetty. Kankaan alemmissa osissa ja laidoilla on muinaisia rantatörmä. Lähes koko kangas oli hiljattain hakattu ja äestetty. Tutkimme alueen tarkoin mutta emme havainneet pienintäkään vihjettä esihistoriasta vaikka havainnointiolosuhteet olivat parhaimmat mahdolliset. Kaikissa "erinomaisissa" maastoissa ei siis ole alueella kivikaudella asuttu. Suurin osa linjojen kuivan maan alueesta on kivikkoista ja enemmän tai vähemmän kosteaa moreenikangasta, joissa ei erotu muinaisrantatörmä, vaan rinteet ovat yleensä tasaisen loivasti viettäviä. Tällaisissa maastoissa on kuitenkin kivikaudella asuttu – esimerkkinä aiemmin tunnettu paikka Liminka 67 – tai niillä saattaa olla röykkiöitä. Asuinpaikkojen löytäminen loivapiirteisiltä kivikkokankailta lapiopelillä koekuopittamalla on satumanvaraista ja vaatii "onnenpotkun". Monin paikoin kankaat oli hiljattain tai joitain vuosia sitten äestetty joten luotettaviakin havaintoja voitiin tehdä avoimista äestysvaosta.

Muhoksella linja kulkee dyynikenttien halki. Harjanteiden laella ja kankaalla, myös linjan liepeillä ja alla, on runsaasti (satoja) dyynihin muodostuneita erikokoisia deflaatiopainanteita ja tuulipurtoja tai veden virtauksen kovertamia kuopanteita. Monet näistä muistuttavat suuresti kivikautisia talonpohjia eli ns. asumuspainanteita. Tällaisia on linjalla mm. Muhoksen Vesisuonkankaalla ja Karho-ojankankaalla (tien 8260 molemmin puolin, Muhosjoen pohjoispuolella). Vesisuonkankaan pohjoisreunalla linjan kohdalla oleva maasto oli äestetty ja em. painanteiden kohdalla runsaasti avointa maata, jossa ei havaittu mitään esihistoriaan viittaavaa (myöskään koekuopissa). Monin paikoin deflaatiopainanteissa oli runsaasti luontaisesti avoimia maaläiskiä. Osa painanteista – tai ne muovanneesta deflaatiosta - voi olla saanut alkunsa pienimuotoisesta hiekanotosta. Karho-ojankankaalla oli myös koko kankaan pohjoislaita hiljattain äestetty. Painanteiden kohdalla (jotka moreenimaassa, ilmeisesti virtauksen aikaansaamia) emme havainneet mitään ihmistoimintaan viittaavaa, mutta muutaman asuinpaikan etäällä lähimmästä painanteesta tai alueelta joissa niitä ei ollut. Kävimme tarkoin läpi koko äestetyin kankaan osin omana työnä.

Luontaisia painanteita dyynin harjalla ja dyynikentässä Muhoksen Vesisuonkankaalla

Parissa kohden linjan liepeillä havaittiin erilaisia maahan kaivettuja ja nyt sammaleen peittämiä kuoppia, mutta ne katsottiin resenteiksi (eli nuoriksi, alle 100 v) maanottokuopiksi. Nämä olivat:

Siikajoki, Tuomioja, Haudankangas, 7167091, 2549661. Viisi neliömäistä kuoppaa, kooltaan 2x2 –3x2 m, syvyys 0,4-0,6 m. Kivikkoinen hiekkamoreenikangas. Ei hiiltä, nokea, eikä podsolia sammalpeitteisissä kuopissa. Suunnitellulta voimajohtolinjalta 90 m pohjoiseen.

Siikajoki, Luohuanjoen itäpuolella, Aittomaa –mäki. 7165960, 2564285, useita erikokoisia kuopanteita. Maanottokuoppia. Linjalta 110 m pohjoiseen.

Porvoossa 17.9.2009

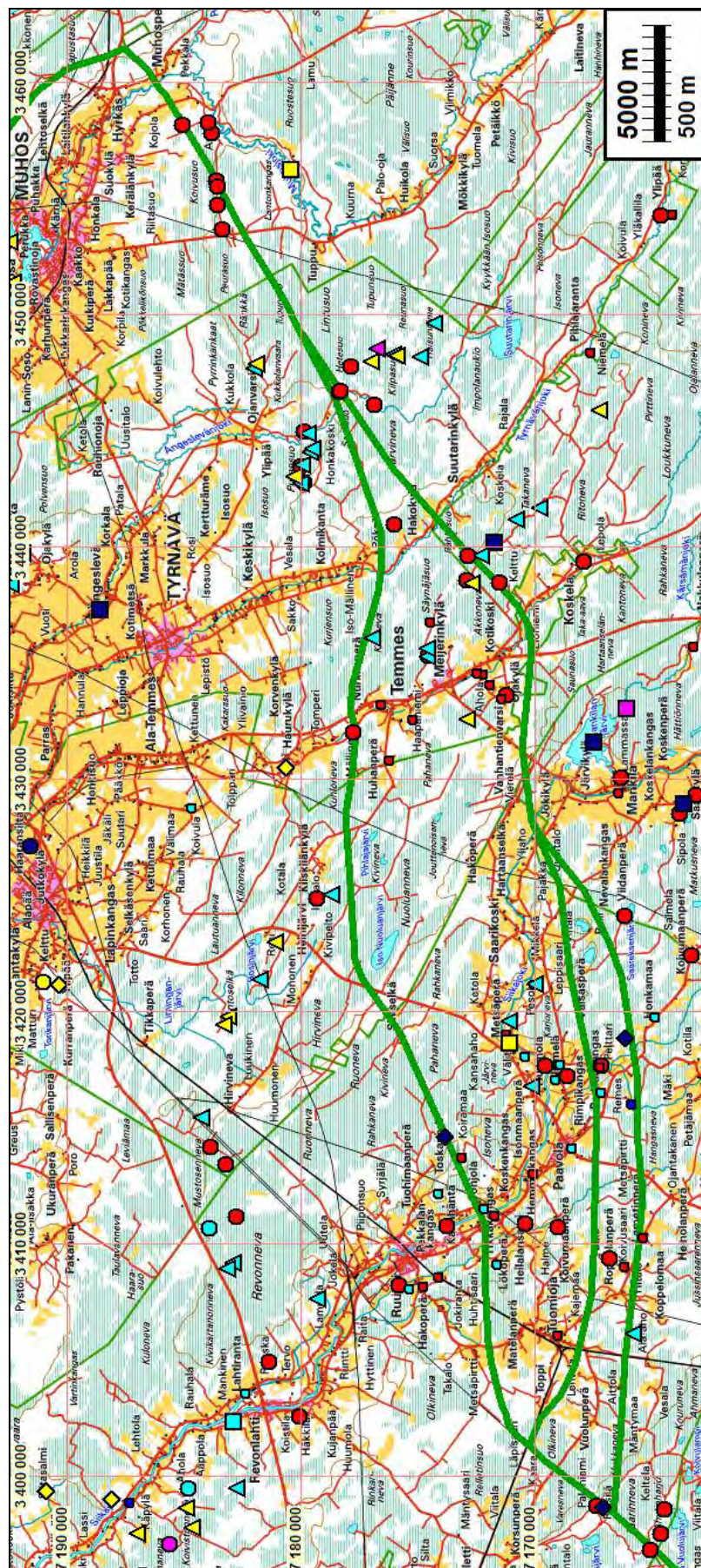
Timo Jussila

PS. Tähän raportin versioon 2 on lisätty ETRS-TM35FIN koordinaatit, sekä uusien paikkojen KM-numerot ja joitain pieniä teknisiä lisäyksiä ja korjauksia, joilla ei ole mitään vaikutusta inv. tulokseen. TJ 4.3.2010.

Inventoidut linjat ja niillä sijaitsevat, tässä raportissa kuvatut paikat eri symbolein.

Yleiskartta

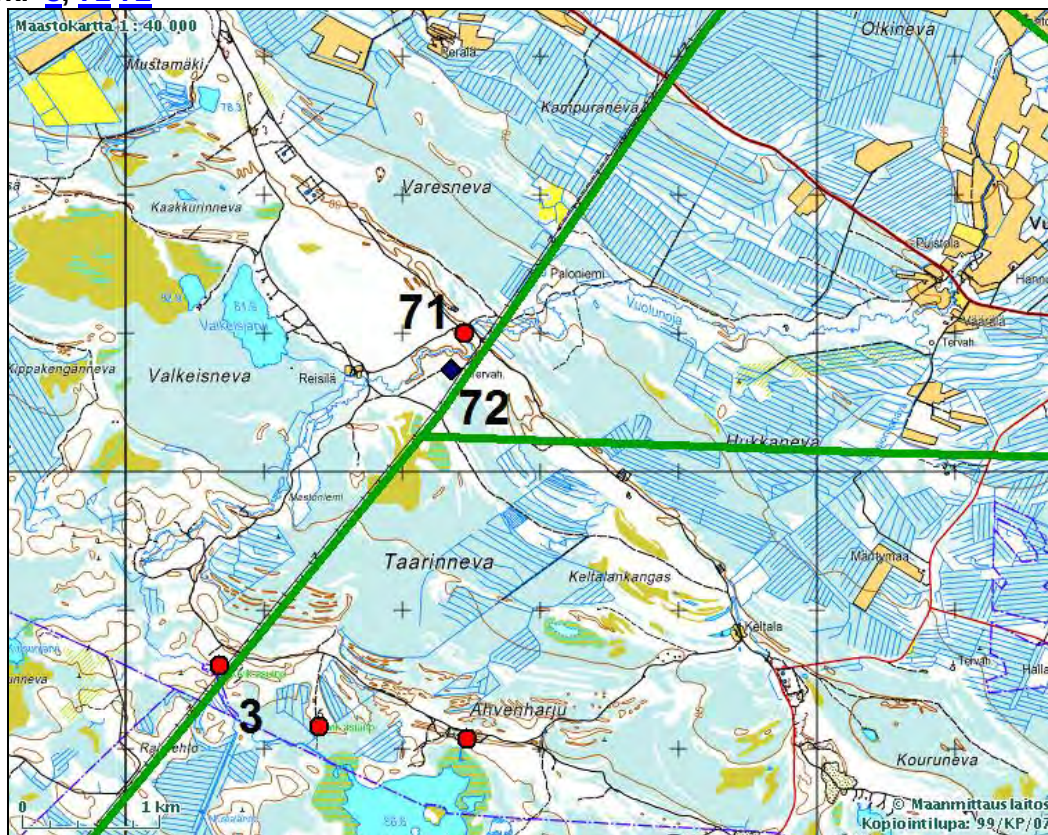
Tutkitut voimajohtolinjaukset vihreällä.

Kivikautiset asuinpaikat = punainen pallo, kolmiot = röykkiöitä ja jätinkirkkoja, siniset symbolit hist. ajan jäänteitä. Pienet neliöt eri aikaisia hajalöytöpaikkoja.

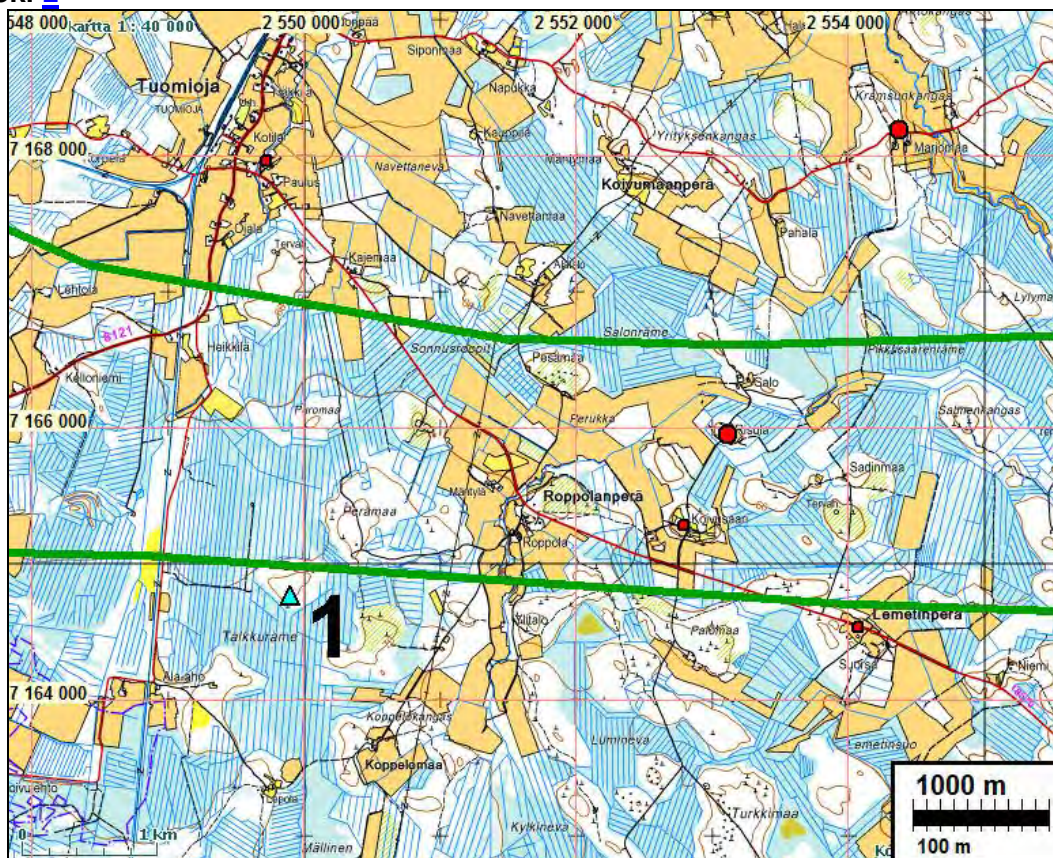
Osa-aluekartat

Lännestä itään karttaotteet alueista joilla tässä raportissa kuvatut paikat sijaitsevat. Numero kartalla viittaa raportin kuntakohtaiseen paikkanumeroon.

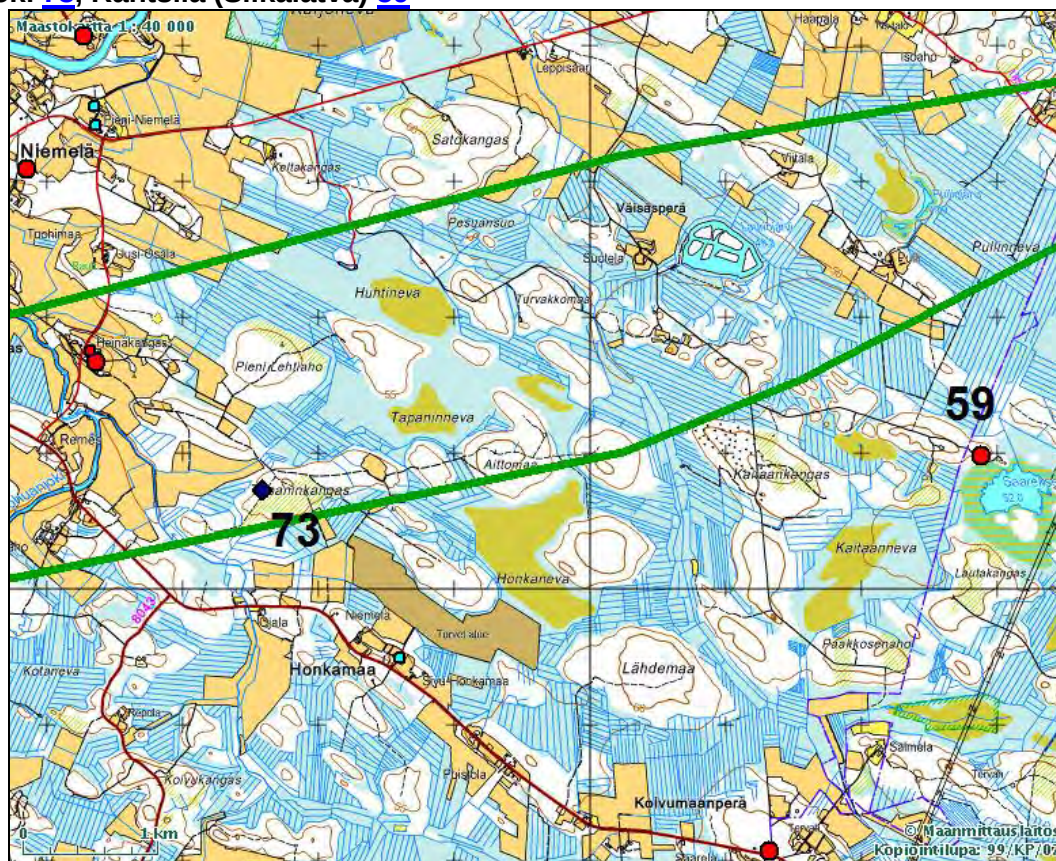
Siikajoki [3](#), [71](#) [72](#)

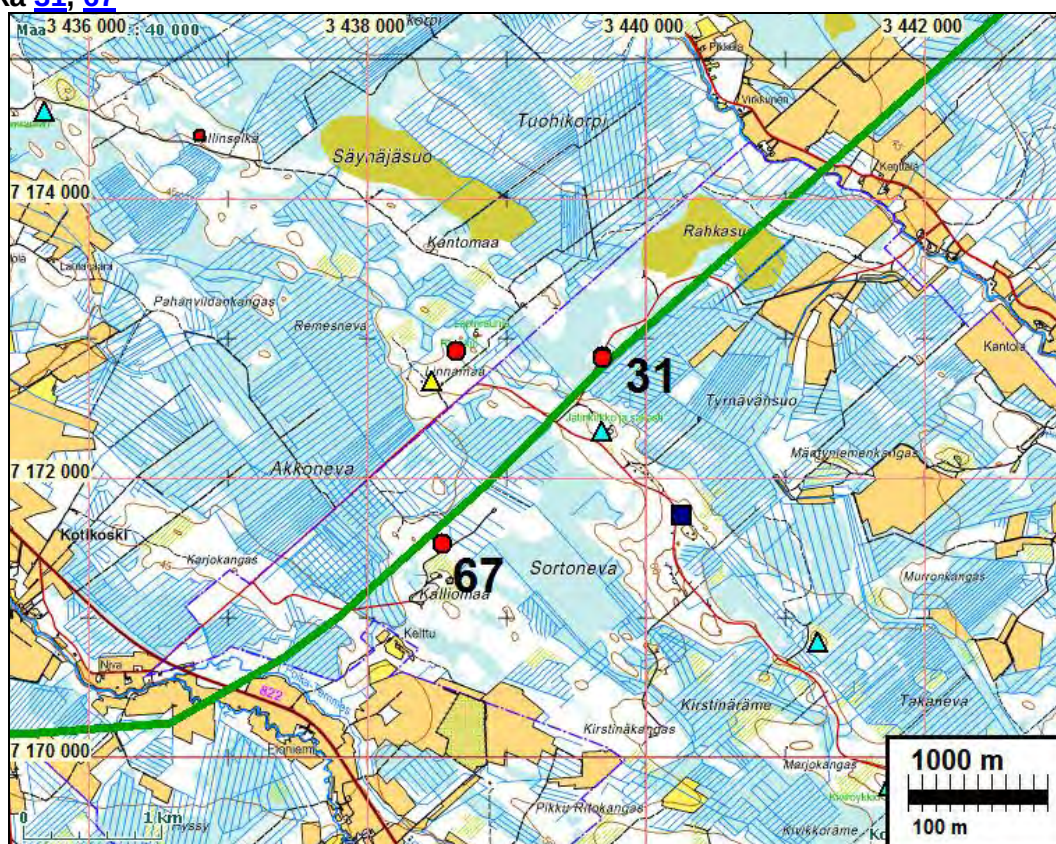
Siikajoki [1](#)

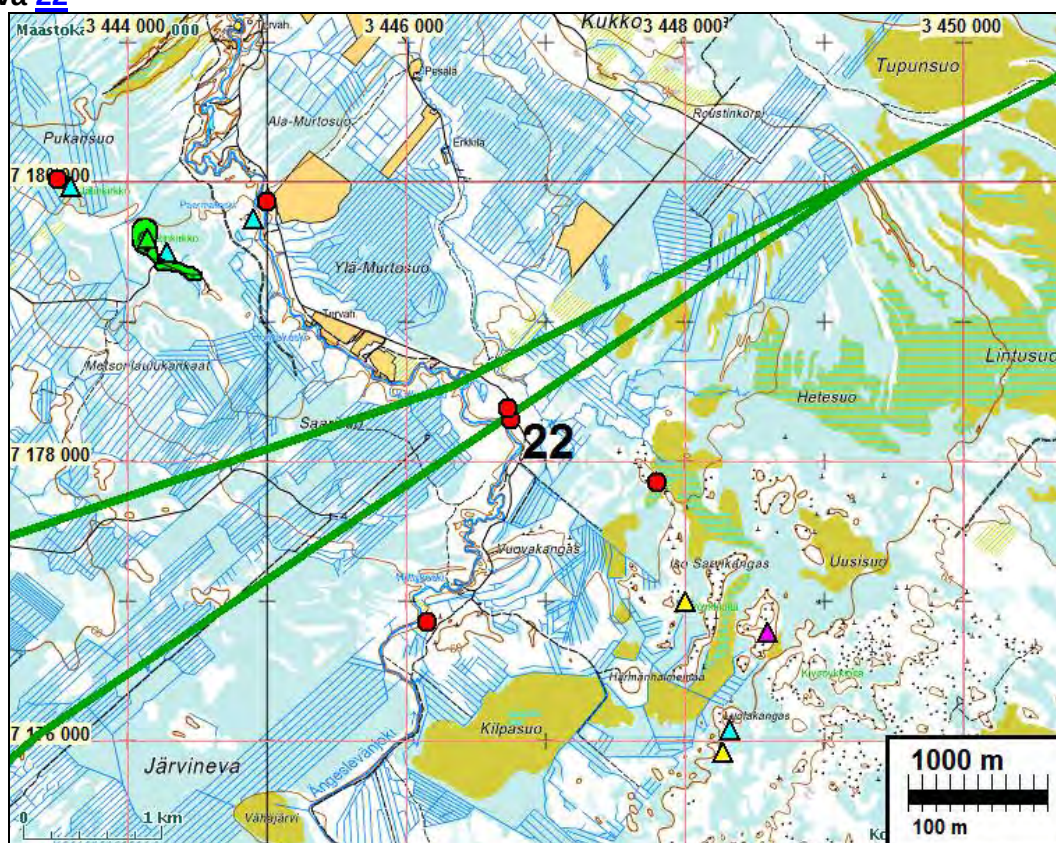
Siikajoki [73](#), Rantsila (Siikalatva) [59](#)

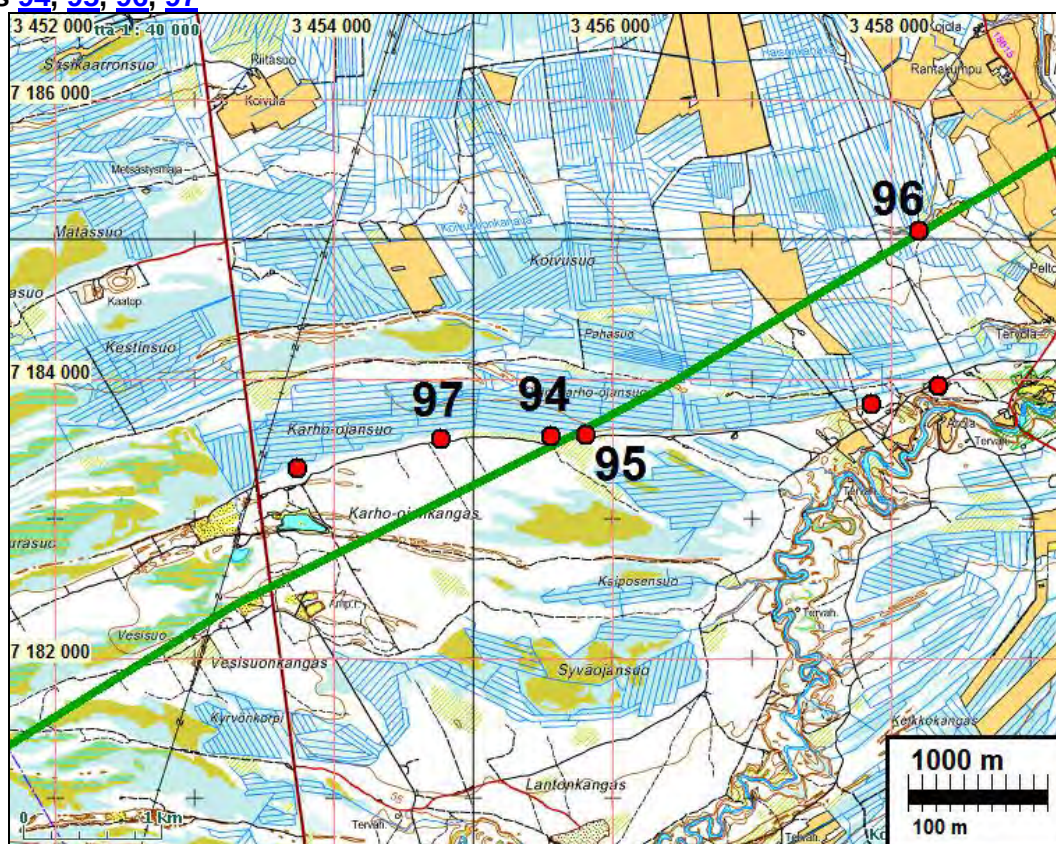
Liminka [31](#), [67](#)

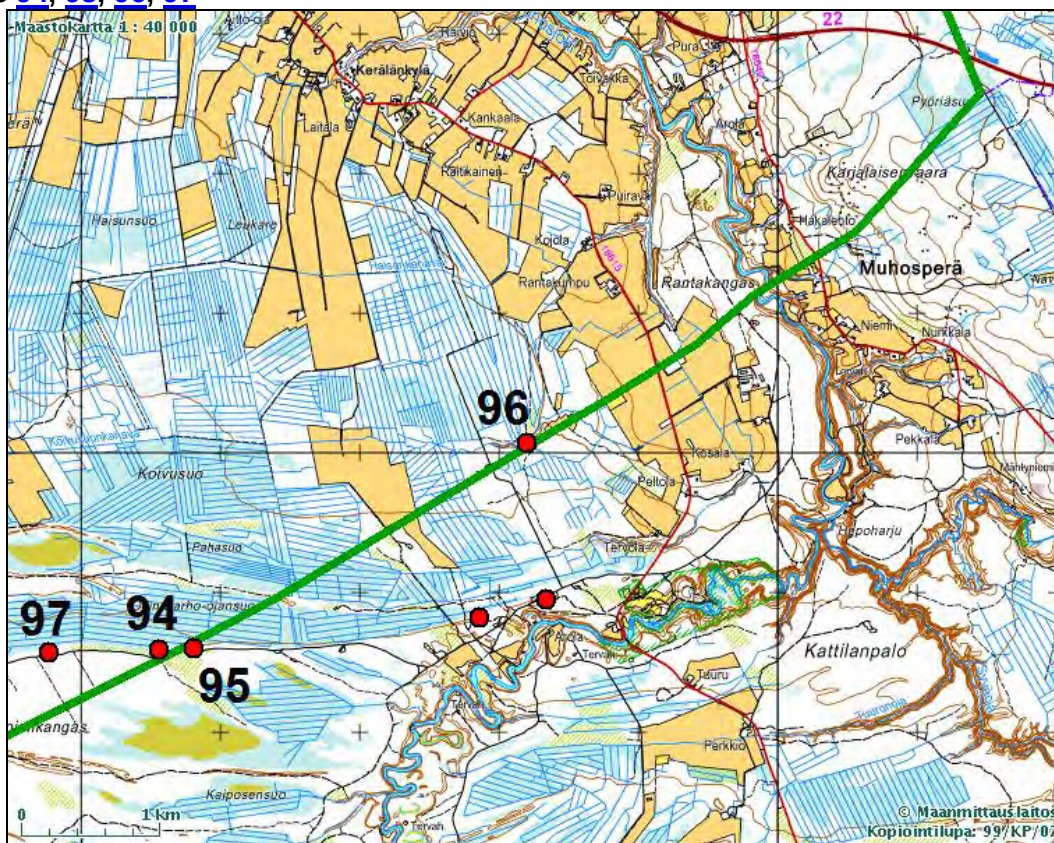
Tyrnävä [22](#)

Muhos [94](#), [95](#), [96](#), [97](#)

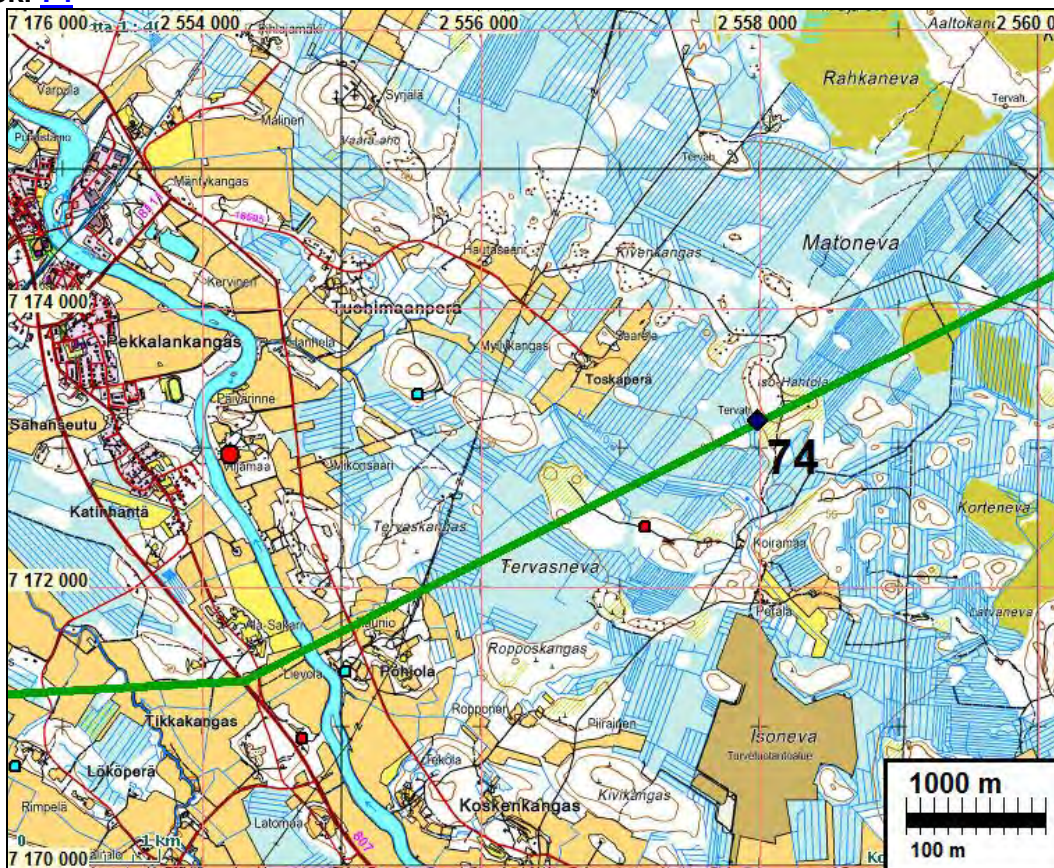

Muhos 94, 95, 96, 97

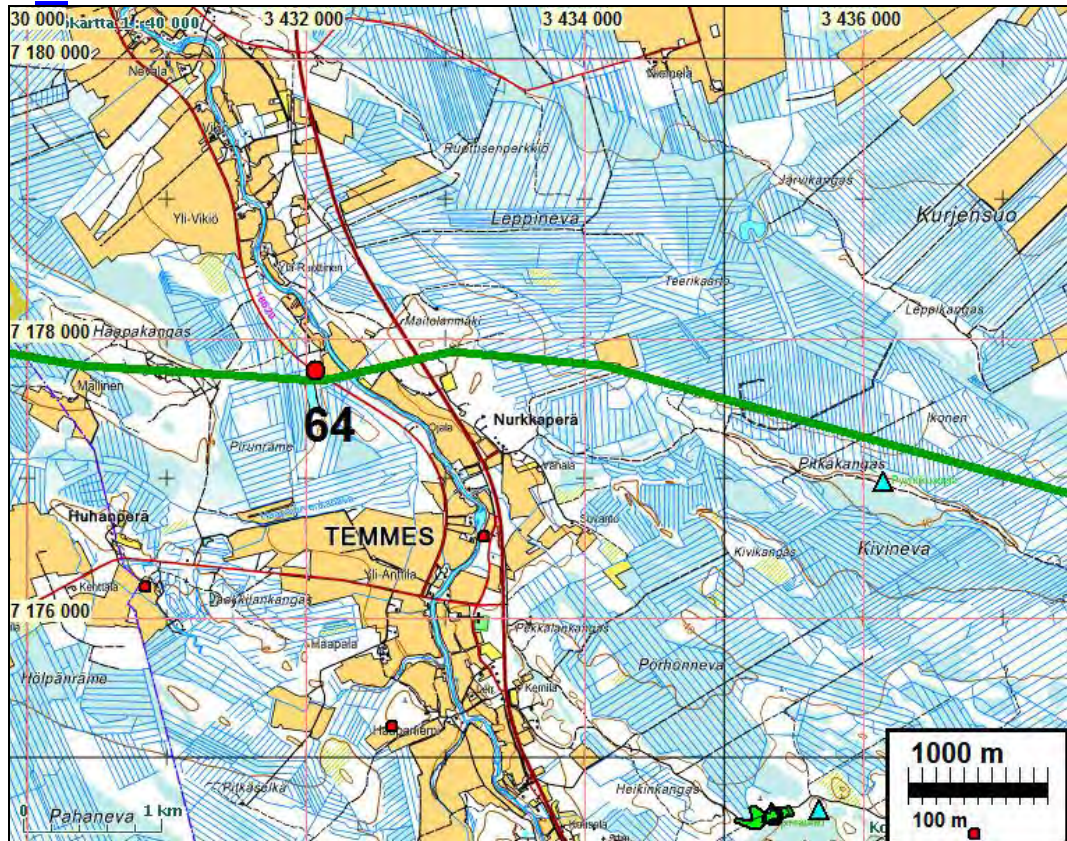

Pohjoisin linjaus

Siikajoki 74

Tyrnävä **64**

Muinaisjäännökset

Tässä on kuvattu voimajohtolinjaukselle tai aivan sen välittömään läheisyyteen sijoittuvat kiinteät muinaisjäännökset. Näiden lisäksi kuvataan pari linjasta etäämpänä olevaa jäännöstä, jotka tulivat esiin työn aikana. Kartoissa voimajohtolinjaus on esitetty vihreällä viivalla. Linjojen kulku Fingrid Oyj:ltä saadun paikkatiedon mukaan.

LIMINKA 31 LINNAMAA N

Rauh.lk: 2
Ajoitus: kivikautinen
Laji: asuinpaikka

Kartta: N: 7169 860 E: 439 538 z: 48 ±1 m (N60), TM35: R4321H1.
X: 7172 862 Y: 3439 686

Tutkijat: M. Sarkkinen 1997 inventointi, Jussila & Rostedt 2009 inventointi

Löydöt: KM 37976 :1, 4 g, 5 kpl, kvartsi-iskoksia, Jussila & Rodsedt 2009, diar. 17.6.2009, metsänlaikutusvaoista.
KM 30678:1-2, kvartsi-iskoksia ja pal. luuta, Sarkkinen M 1997.

Sijainti: Limingan kirkolta n. 24 km kaakkoon, Temmeksen Meijerinkylän kaakkoispuolella, tieltä 822 n. 3,8 km koilliseen, Tyrnävänsuon luoteisreunalla, pienellä soiden ympäröimällä kumpareella metsätien varrella. Ks. [kartta](#).

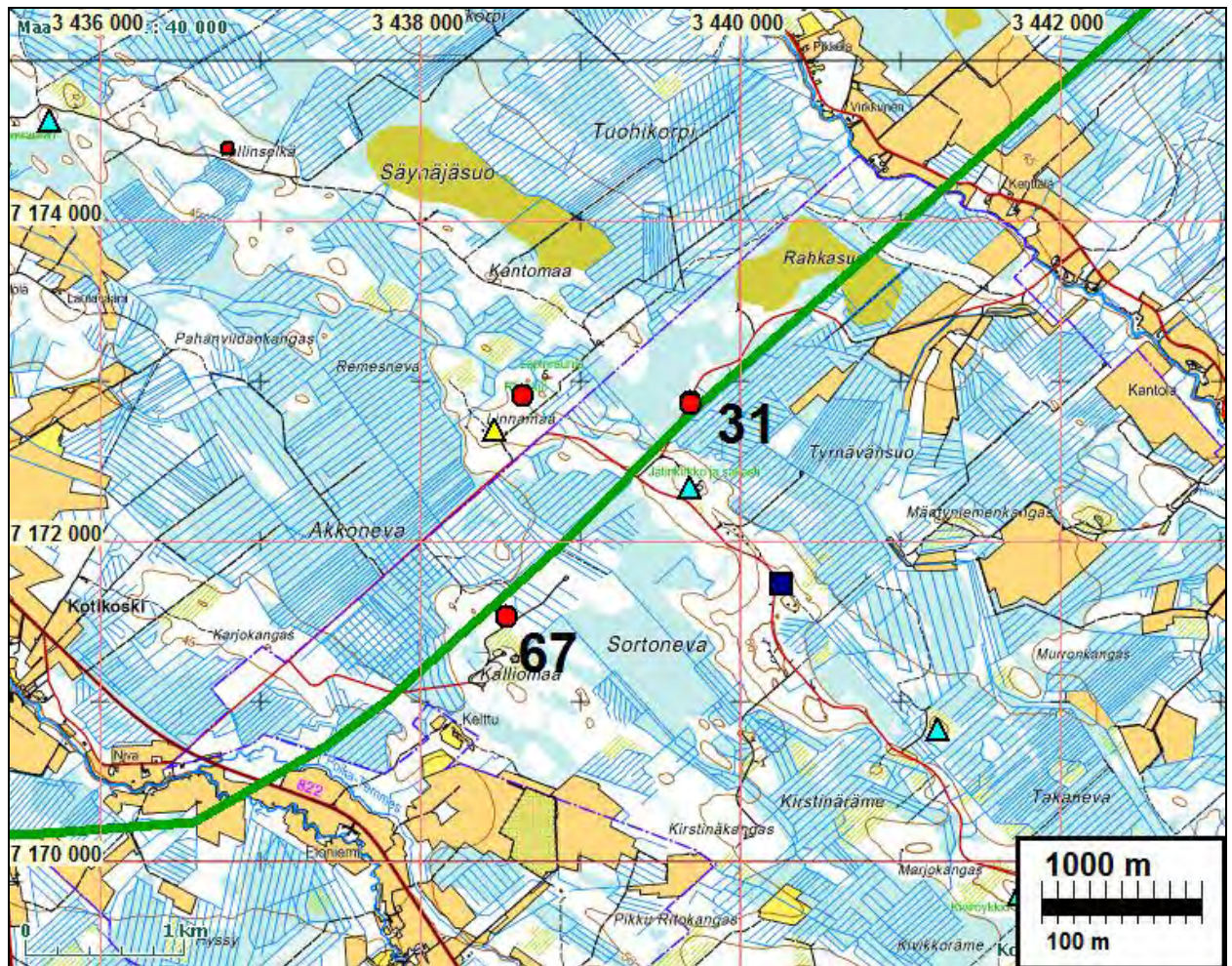
Huomiot: Asuinpaikka on Limingan Linnamaan jätinkirkosta n. 550 m pohjoiseen. Sarkkinen on Muinaisj.rek.nro: 425010031.
Sarkkinen 1997: "Löytöpaikka on pienen kumpareen korkeimmalla kohdalla noin 50 metriä viereisestä metsäautotiestä. Äestetyltä kankaalta löydettiin kvartsi-iskoksia, palanutta luuta, palanutta kiveä ja likamaata. Löydöt keskittyivät äestysten osin vahingoittaman mahdollisen asuinpainanteen (12 x 4,5 m) välittömään ympäristöön. Kaikkinensa kohde on varsin pienialainen."

Jussila 2009: Sarkkisen mainitsema metsäautotie (joka tuli etelästä) päättyi aikoinaan kumpareen eteläreunalle. Sen jälkeen Kumpareen halki, sen korkeimman kohdan länsireunaan, on rakennettu uusi tie. Se on osittain tuhonnut asuinpaikkaa. Tien itäpuoleisessa ojassa havaittiin kvartseja kumpareen eteläreunalla siitä alkaen missä maaperä muuttuu kuivaksi hiekkamoreeniksi (7172834, 3439664). Eniten kvartseja oli laen kohdalla, tien levikkeen eteläpuolella, kohdalla missä oletamme Sarkkisen havaitseman painanteen sijaitsevan tien itäpuolella. Pohjoisin kvartsi havaittiin em. levikkeestä n. 30 m pohjoiseen (7172917, 3439704). Tien länsi puolen ojassa havaittiin muutama kvartsi kumpareen laen tuntumassa (em. levikkeen tasalla ja siitä hieman etelään). Kvartseja on siis koko kumpareen alalla metsätien itäpuolella, ojassa n. 90 m matkalla.

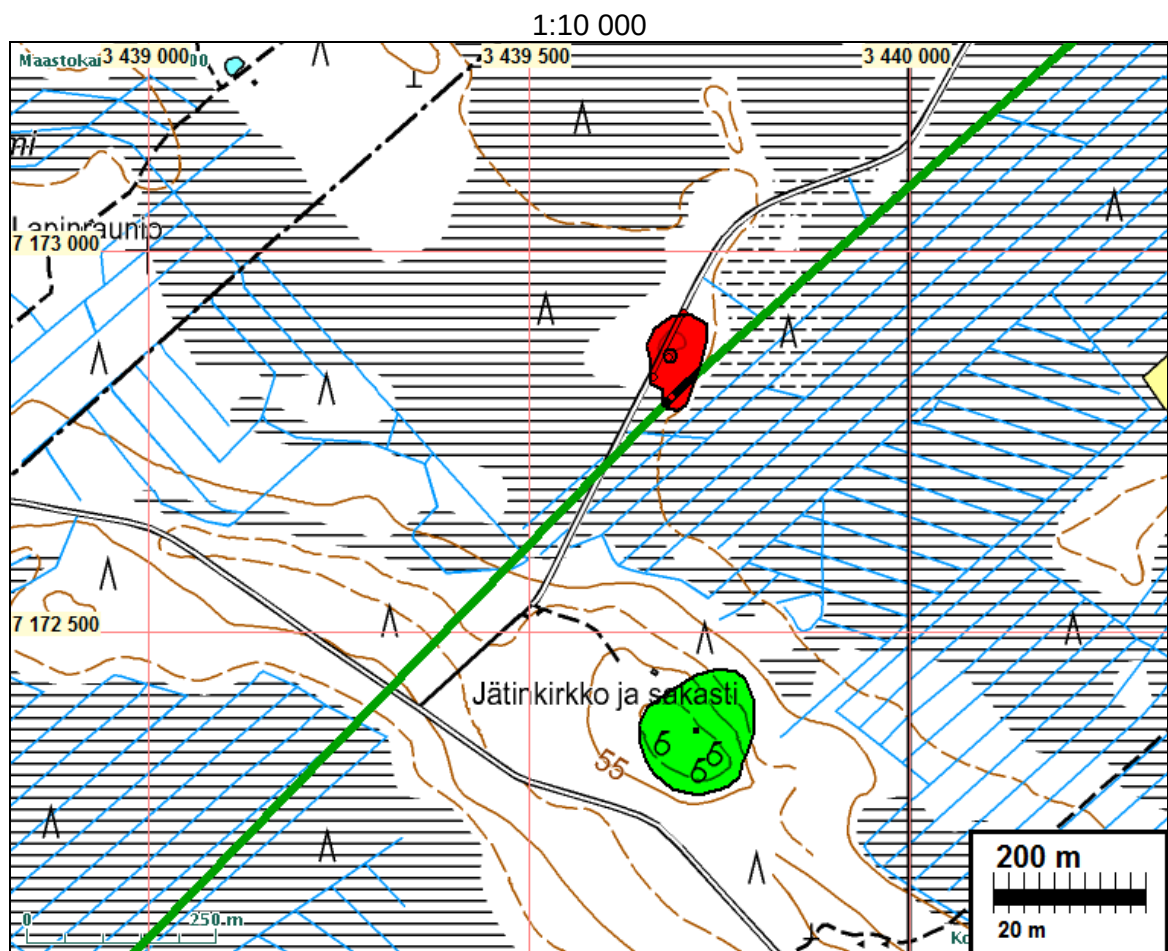
Mäki kasvoi tiheää mäntyvesakkoa ja laikut olivat lähes täysin umpeen kasvaneet. Sarkkisen kuvaaman painanteen tapaisen muodostuman havaitsimme em. levikkeen eteläpuolella n. 20-30 m, tien ojasta n. 5-7 m itään (7172860, 3439685).

Em. painanteesta (oletus) 50 m etelään havaitsimme toisen asumuspainanteen, kooltaan n. 9 x 5 m, matala ja soikiomainen/nelisivuinen (7172808, 3439687). Se sijaitsee aivan kumpareen eteläkärjessä, suon reunalla olevassa niemekkeessä. Painanne on selvästi parisen metriä alemmalla korkeustasolla kuin kumpareen lael-la oleva. Painanteessa olevissa vanhoissa ja pieneltä osin avoinna olevissa met-

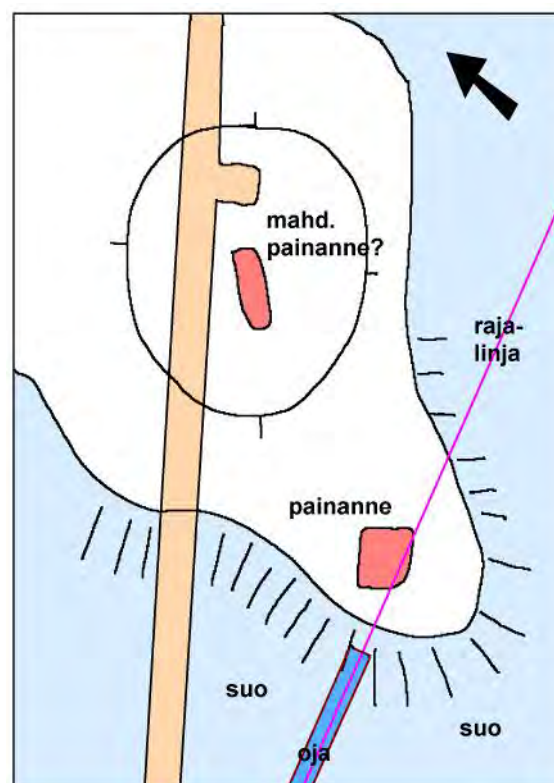
sänäestyslaikuissa havaitsimme palaneita kiviä ja kaikkiaan viisi kvartsi-iskosta kolmessa eri kohtaa. Painanteen itäreuna on tilojen rajalla (rajalinja oli maastossa näkyvissä). Koko kumpareen ala - ainakin tien itäpuolella - on kivikautista asuinpaikkaa. Sen rajaus tien länsipuolella vaikuttaisi rajoittuvan laen tuntumaan.

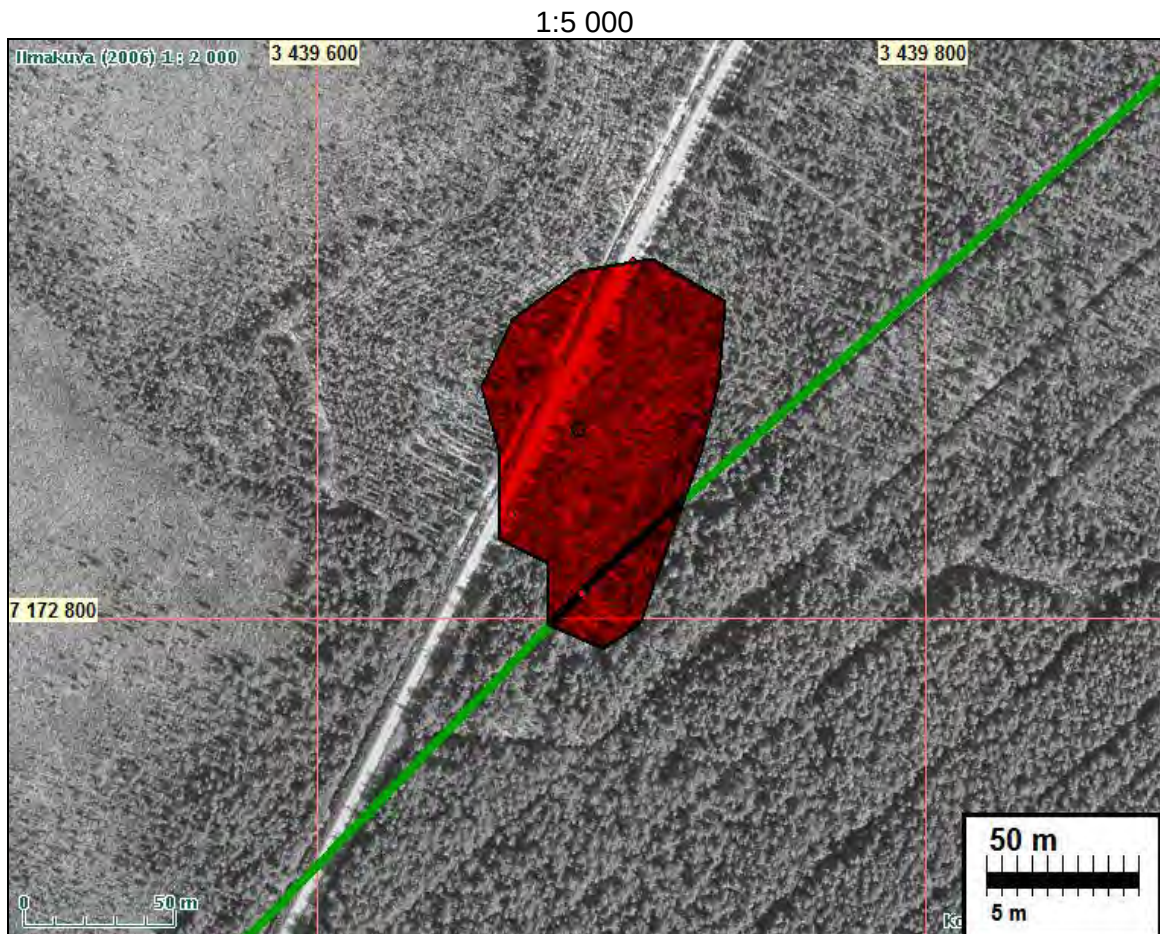
Asuinpaikkaa kuvattuna sen pohjoispäästä etelään.

Kartalla vihreällä Linnamaan muinaisjäännösalue ja Linnamaa N asuinpaikka punaisella.

Peitepiirros alueesta.

Yllä: kumpareen korkeimmalta
kojdalta etelään. T. Rostedt seisoo
mahdollisen asumuspainanteen
tasalla, joka vas. metsässä.

Oik: asuinpaikan eteläosaa
kuvattu pohjoiseen.

Asuinpaikan kaakkoisosaa suon laidalla, missä painanne. Yllä kuvattu rajalinjan suunnassa lounaaseen. Painanne kuvan keskellä rajalinjalla ja sen oik. puolella. Alla: kuvattu niemekkeen kärkestä suon laidalta pohjoiseen kohti painannetta, joka heti taimikon reunassa.

LIMINKA 67 KALLIOMAA

Rauh.lk: 2

Ajoitus: kivikautinen

Laji: asuinpaikka

Kartta: N: 7168 524 E: 438 396 z: 49 ±1 m (N60), TM35: K4314D4
X: 7171 526 Y: 3438 543

Tutkijat: Sarkkinen M 2007 tarkastus, Jussila & Rostedt 2009 inventointi

Löydöt: KM 30678, kvartsi-iskoksia, Sarkkinen M 2007.

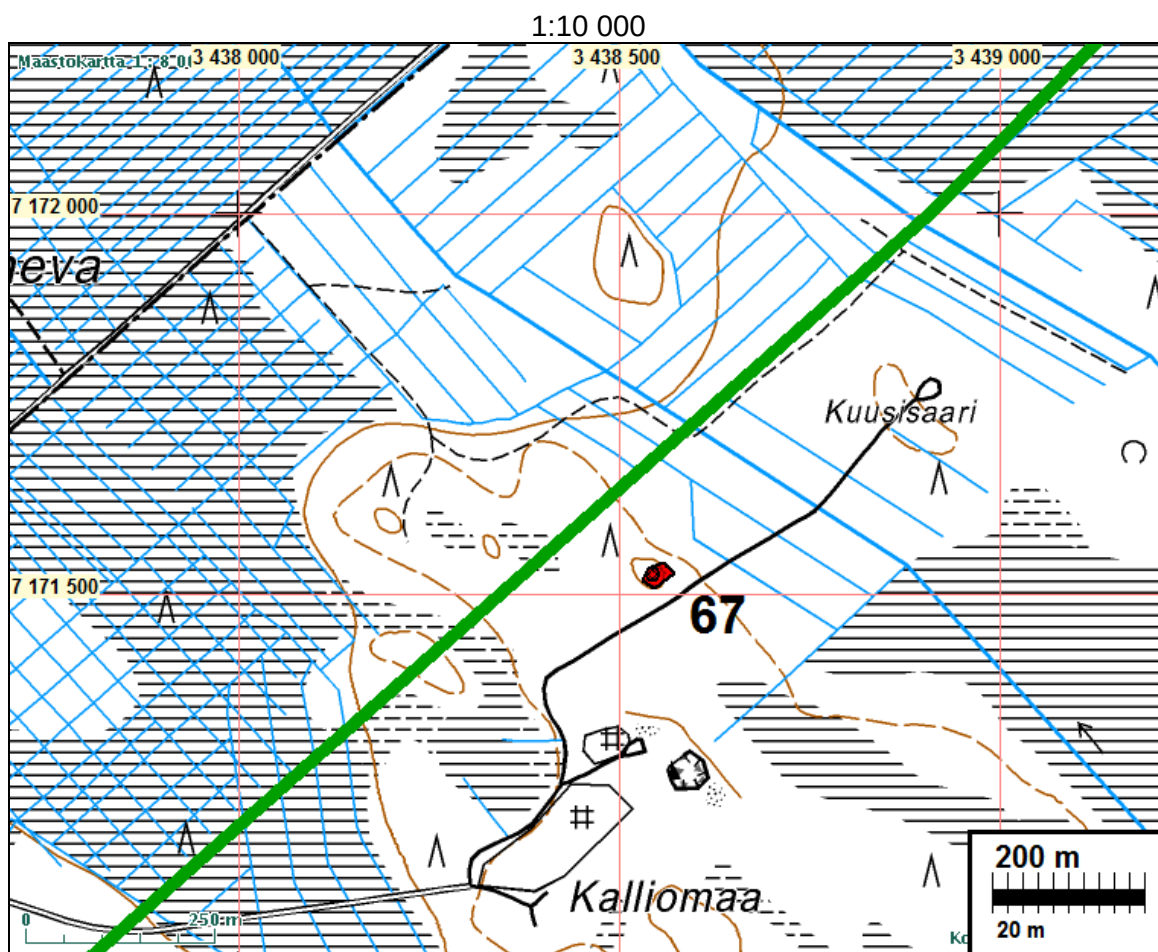
Sijainti: Limingan kirkolta n. 24 km kaakkoon, Temmeksen Meijerinkylän kaakkoispuolella, Tiestä 822 n. 1,6 km koilliseen, Sortonervan ja Akkonevan välisellä matalalla, kalli-
oisella mäellä. Ks. [kartta](#).

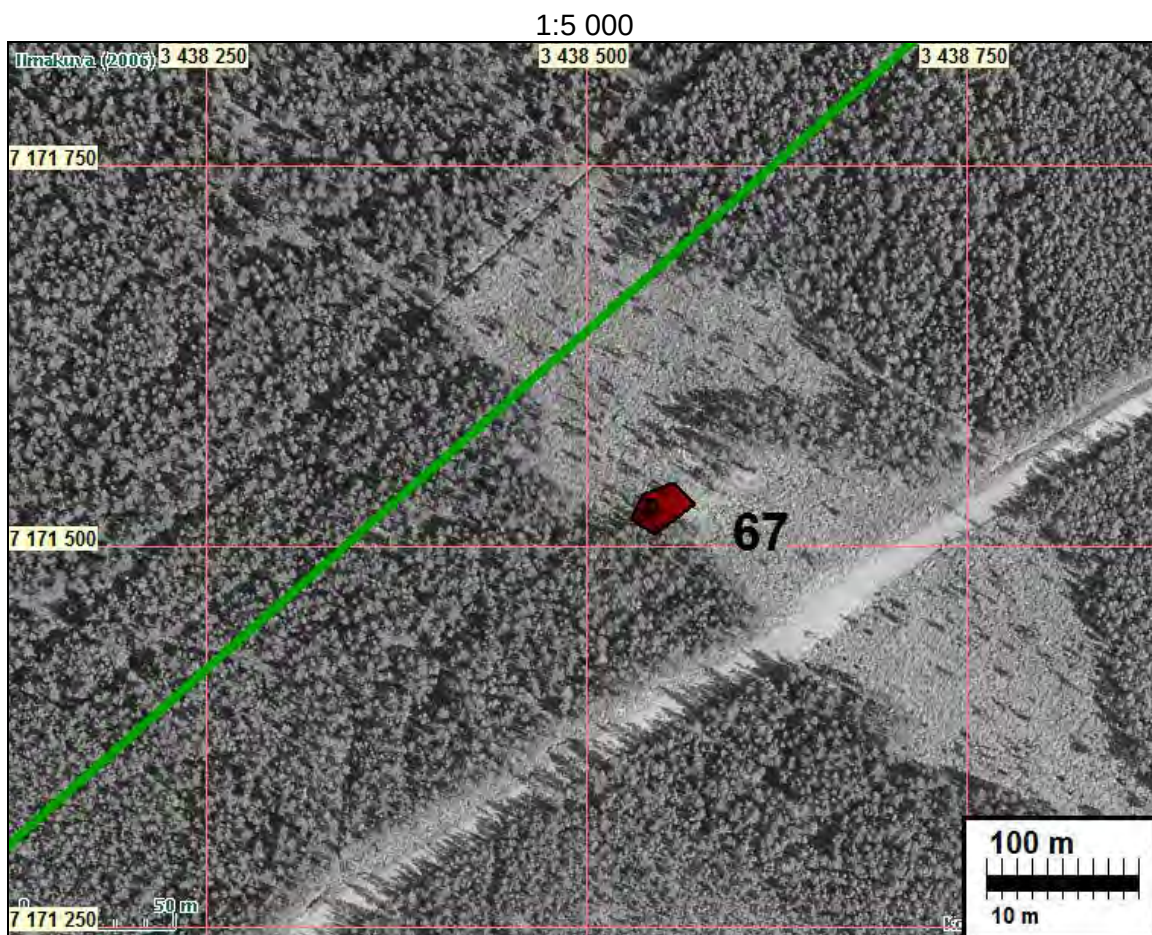
Huomiot: Sarkkinen 2007: "Kalliomaan sangen tasaisella ja osin soistuneella ja kalliisella selänteellä, selänteen koilliseen laskevan rinteiden reunalla olevan kallion kupeella. Maaperä on hyvin kivikkoista hiekkamoreenia ja alue oli tarkastushetkellä vuonna 2007 hakattu ja äestetty. Kallion suojaiselta kaakkoiskupeelta löytyi kvartsi-iskoksia ja tulenpidon jälkiä noin 10x20 m alalta. Kvartsia oli myös äestämättömällä kohdalla. Kuusisaaren johtavalta tieltä paikalle on noin 50 m luoteeseen. Kyseessä lie-
nee lähinnä leiripaikka merenrantavaiheesta myöhäiseltä kivikaudelta."

Jussila 2009:

Paikkaa ei saatu selkeästi paikannettua ja rajattua v. 2009. Paikannus Sarkkisen perusteella. Tämä paikka on sellaisessa maastossa, josta asuinpaikkaa tuskin olisi löytäneet ellei sitä olisi aikoinaan avoimissa laikuissa havaittu. Paikka, maasto ja maaperä on sellaista tavanomaista ja arkeologin kannalta hankalaa että sinne tuskin tulisi houkutusta tehdä koekuoppia tai jos "velvollisuudesta" tekisi niin ehkä vain kuopan tai pari. Jos siihen ei sattuisi löytöjä (kuten todennäköistä) paikalta olisi poistettu niine hyvineen. Metsänlaikutuksella on siis arkeologian kannalta myös etuja.

Yleiskartta s. 12

MUHOS 94 KARHO-OJANKANGAS 2

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: asuinpaikka

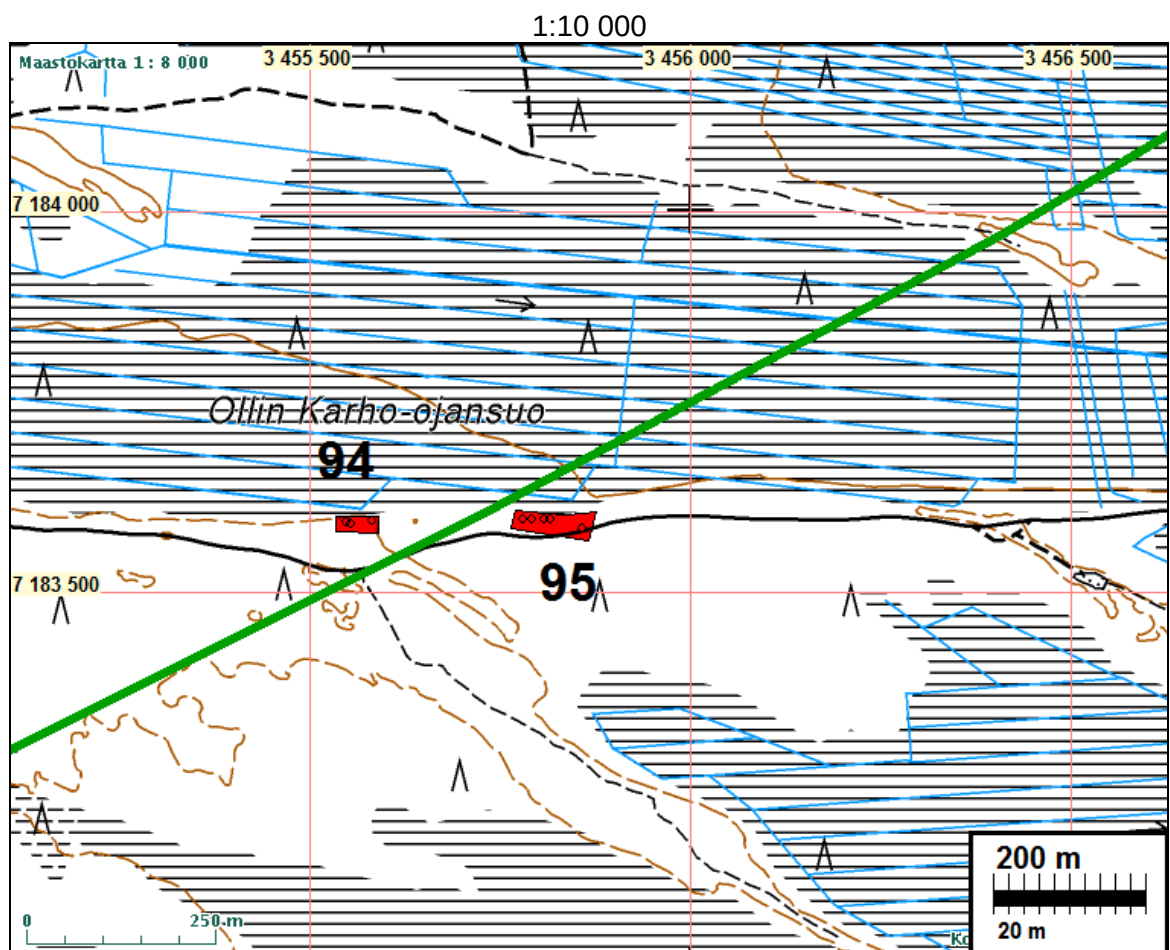
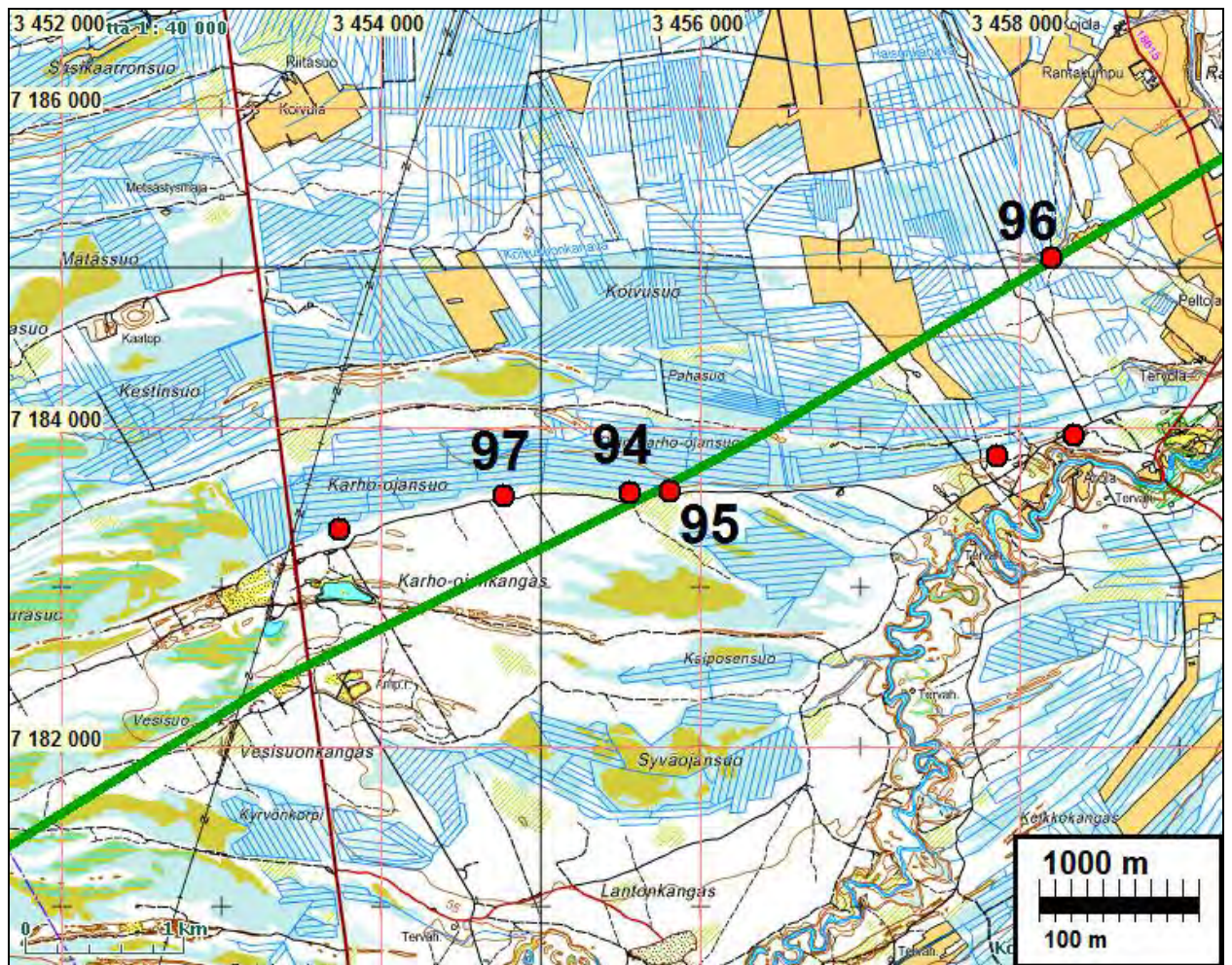
Kartta: N: 7180 582 E: 455 400 z: 53 ±1 m (N60), TM35: R4341B4
 X: 7183 589 Y: 3455 554

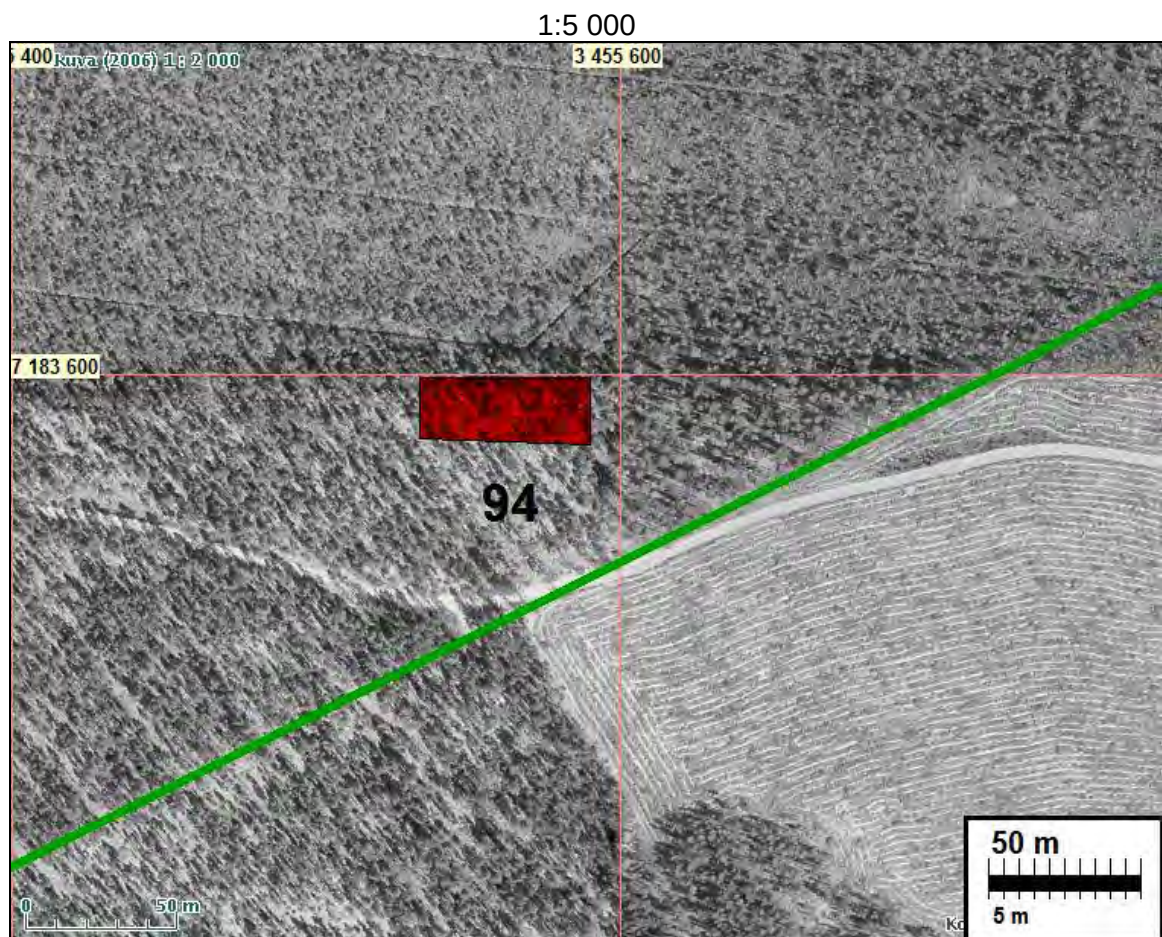
Tutkijat: Jussila & Rostedt 2009 inventointi

Löydöt: KM 37977, 4 g, 5 kpl, kvartsi-iskoksia, Jussila & Rostedt 2009, metsänlaikutusva-
 oista.

Sijainti: Paikka sijaitsee Muhoksen eteläpuolella ja Muhosjoen länsi-pohjoispuolella olevan
 laajan Karho-ojankankaan pohjoisreunalla, tieltä 8250 n. 2,1 km itään, kohdalla
 missä kankaan pohjoisreunaa kulkeva tien koukkaa kauemmaksi kankaan reunas-
 ta. Ks. [kartta](#).

Huomiot: Havaitsimme kvartseja n. 40 m matkalla kankaan reunalla, muinaisrantatörmän
 päällä. Paikalla hakattu ja äestetty metsä, laikut täysin avoimina. Maaperä hiekkaa.
 Havaitsimme alueella myös palaneilta vaikuttavia kiviä. Paikan rajausta perustuu lai-
 kuista tehtyihin pinnallisiin havaintoihin.

Asuinpaikan maastoa. Jussila seisoo erään kvartsin kohdalla. Kuvattu >NE.

MUHOS 95 KARHO-OJANKANGAS 3

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: kivistinen
 Laji: asuinpaikka

Kartta: N: 7180 588 E: 455 654 z: 53 ±1 m (N60), TM35: R4341B4
 X: 7183 595 Y: 3455 808

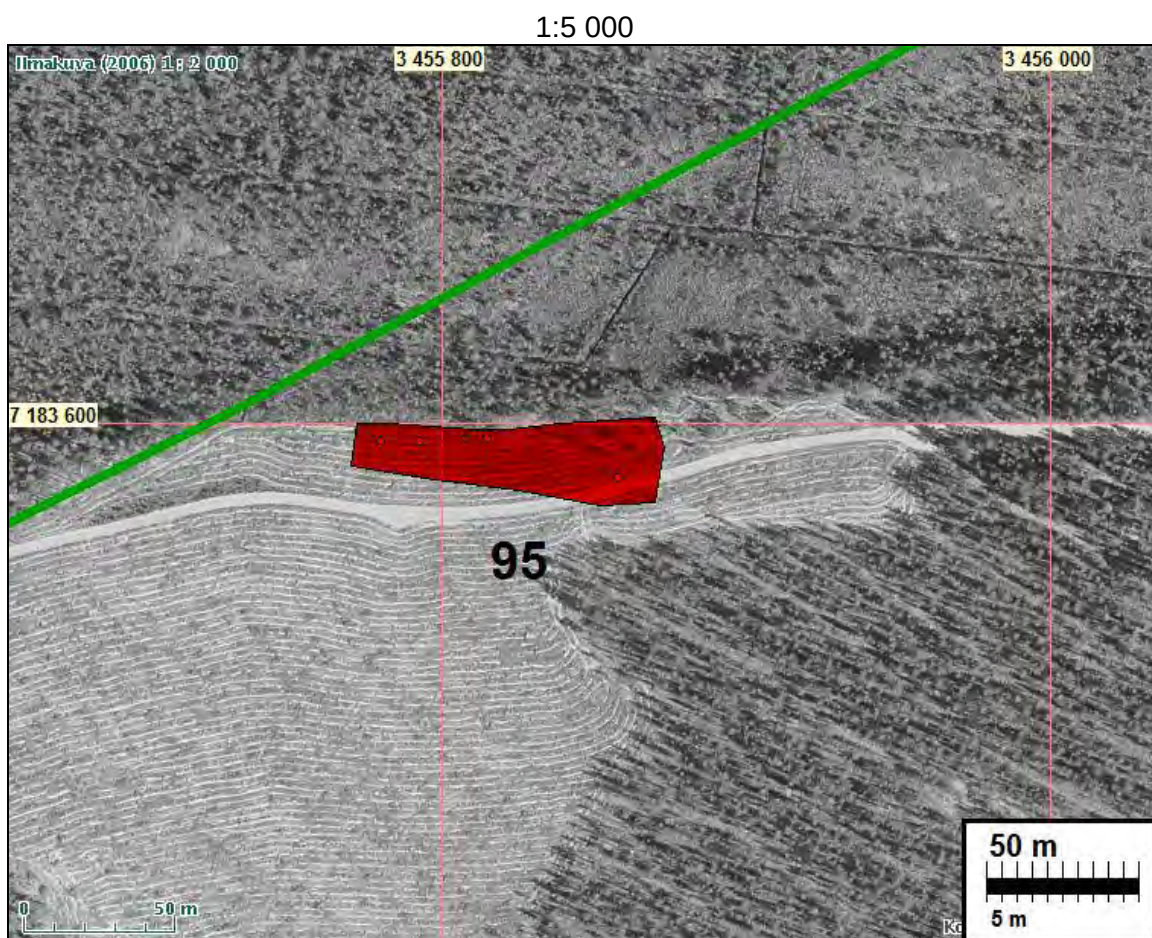
Tutkijat: Jussila & Rostedt 2009 inventointi

Löydöt: KM 37978, 8 g, 7 kpl, kvartsi-iskoksia, Jussila & Rostedt 2009.
 , 1 kpl, palanutta luuta.

Sijainti: Paikka sijaitsee Muhoksen eteläpuolella ja Muhosjoen länsi-pohjoispuolella olevan laajan Karho-Ojankankaan pohjoisreunalla, tieltä 8250 n. 2,3 km itään, kohdalla missä kankaan pohjoisreunaa kulkeva tien tulee lähemmäksi kankaan pohjoisreunaa. Ks. [kartta](#).

Huomiot: Havaitsimme kankaan reunalla - muinaisrantatörmän äärellä - metsänlaikutusva-oissa kvartsi-iskoksia, palaneen luun murusen sekä palaneelta vaikuttavia kiviä n. 80 m matkalla hajallaan ja siellä täällä tien ja törmän välillä. Luu tuli törmän reunal-ta alueen keskeltä. maaperä alueella hiekka. Paikan rajausta on löytöhavaintoihin pe-rustuva arvio.

Yleiskartta s. 18, maastokartta s. 18.

Asuinpaikan keskiosaa, kuvattu itään. Alla: asuinpaikan itäosaa, paikka ulottuu tielle mutkan kohdalla autosta kuvaajaan päin.

MUHOS 96 SÄKKILÄ W

Rauh.lk: 2
Ajoitus: kivikautinen
Laji: asuinpaikka

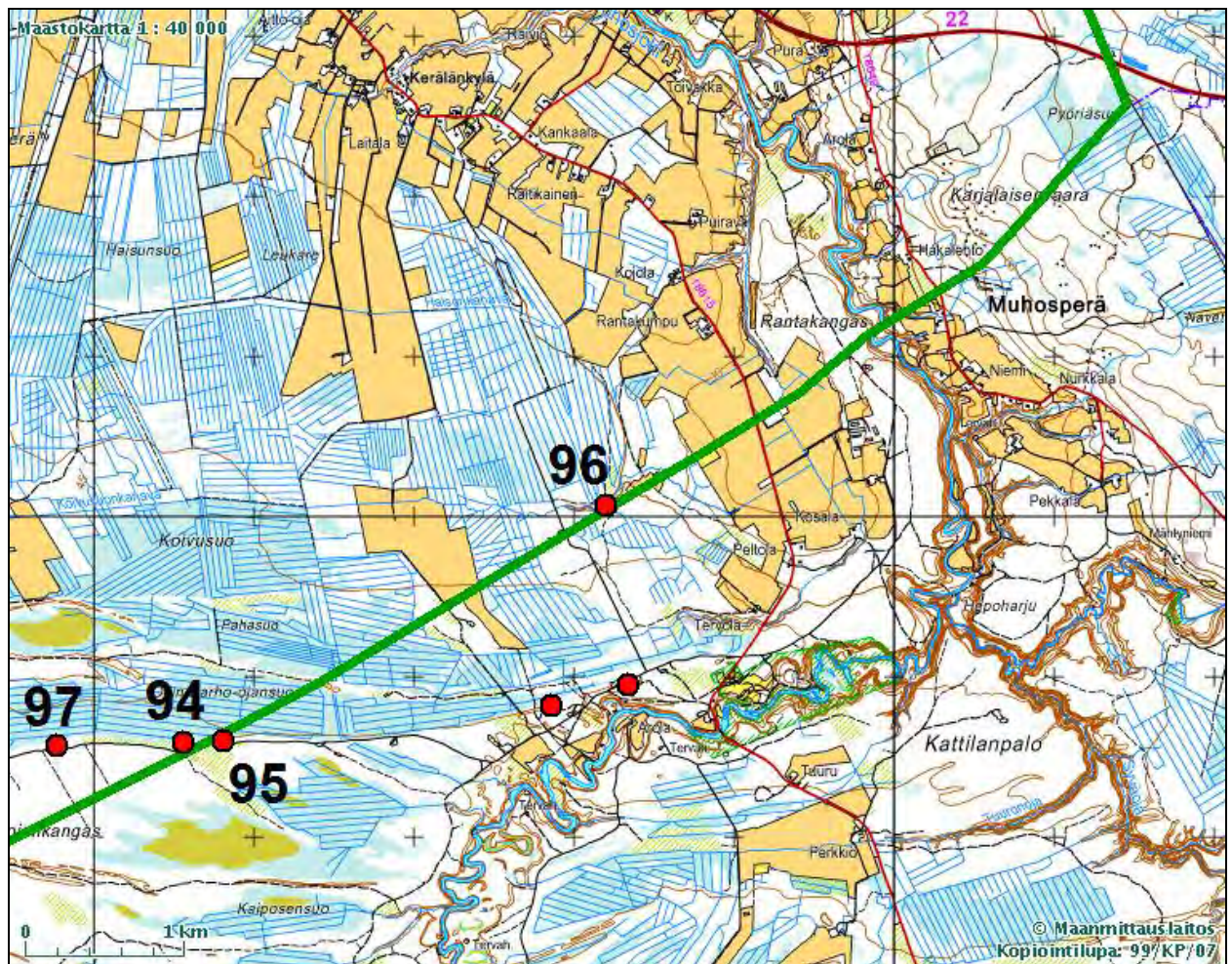
Kartta: N: 7182 056 E: 458 040 z: 40 ±1 m (N60), TM35: R4342C1
X: 7185 063 Y: 3458 195

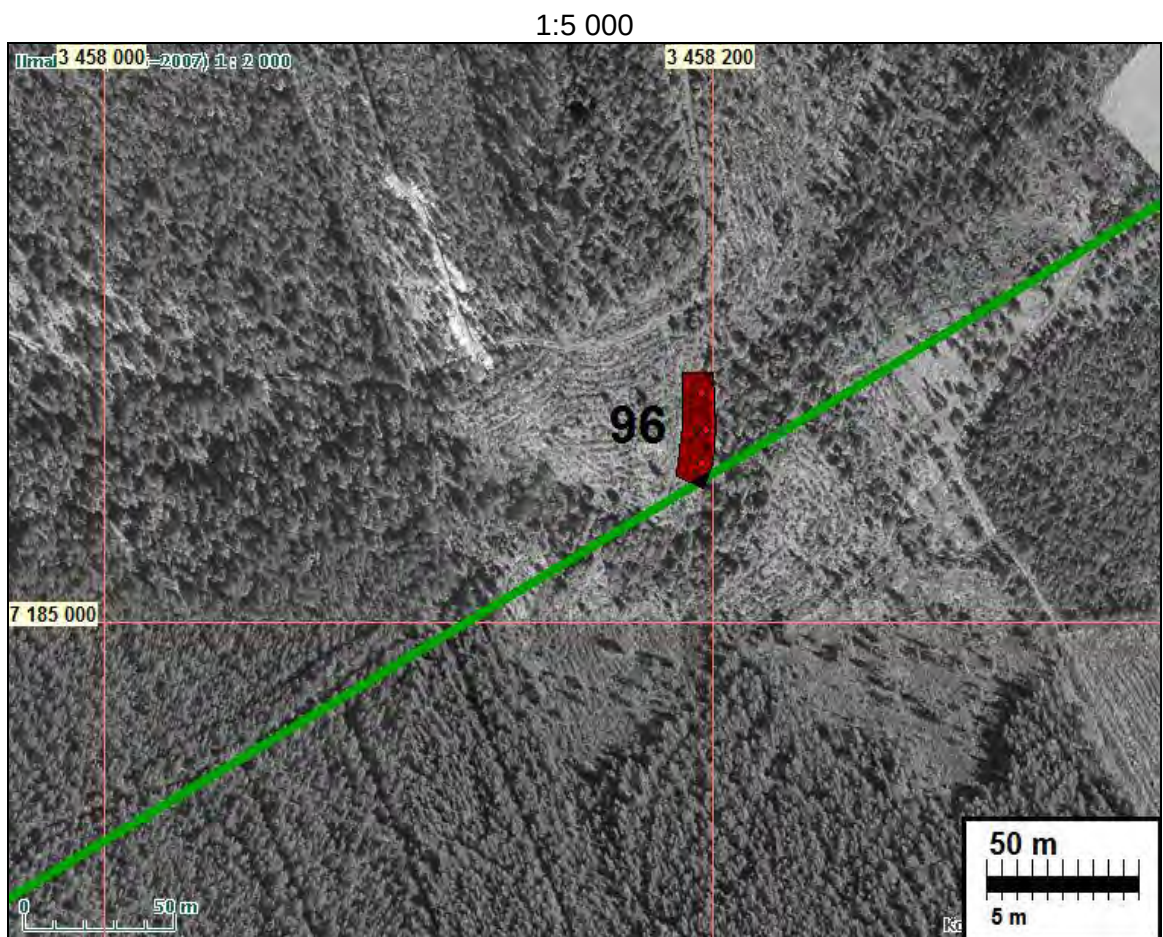
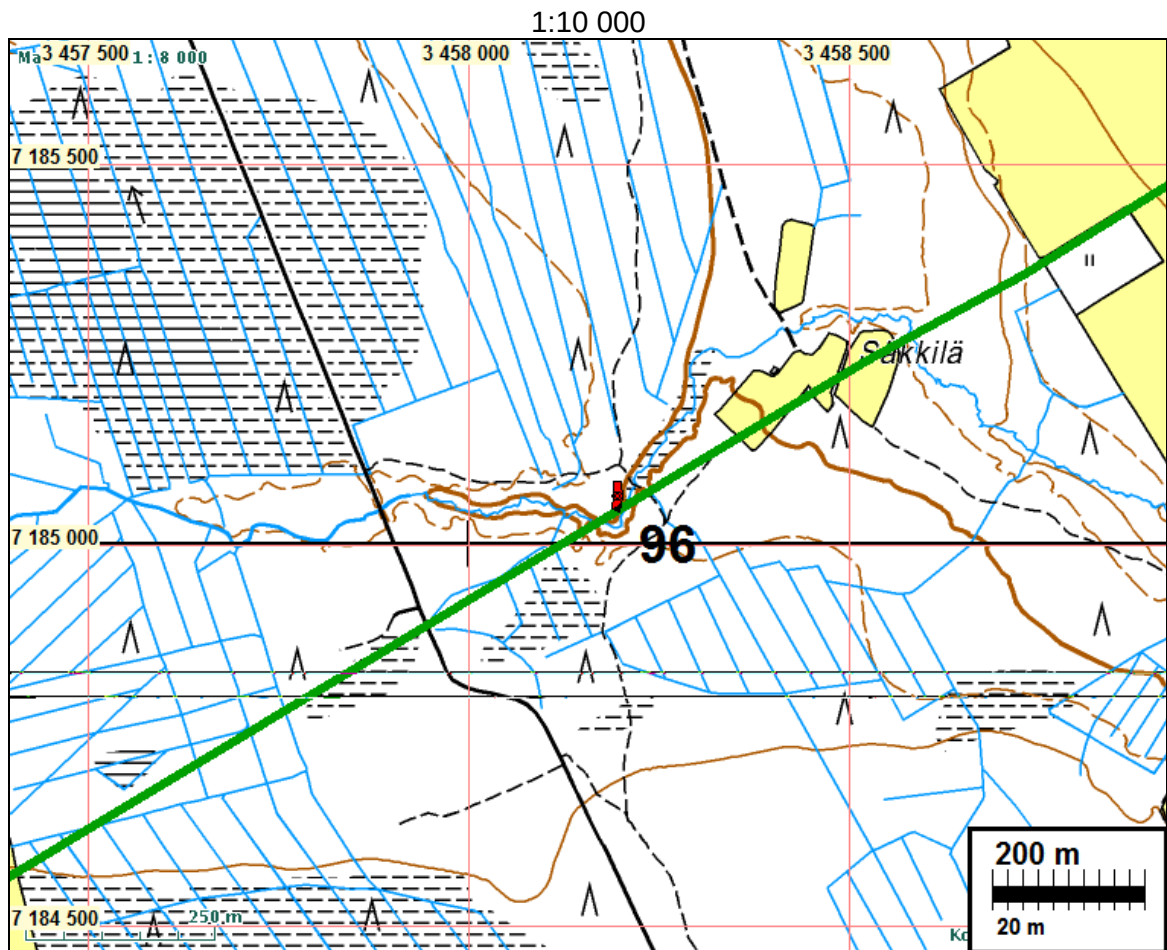
Tutkijat: Jussila & Rostedt 2009 inventointi

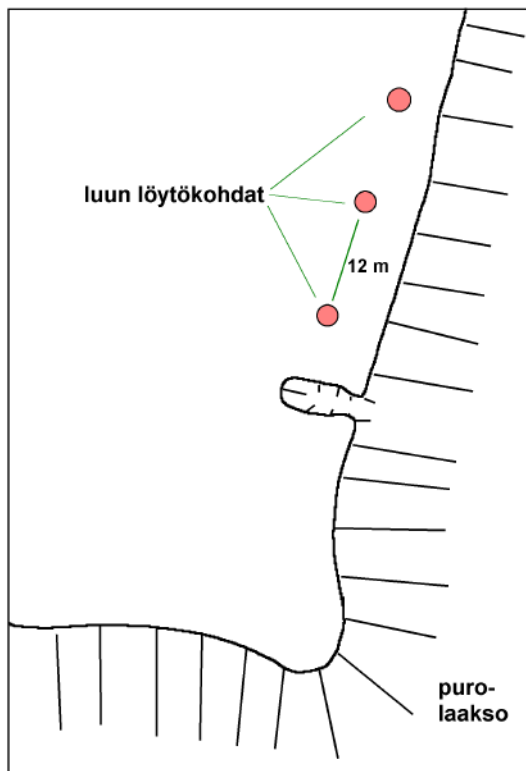
Löydöt: KM 37979, palanutta luuta, Jussila & Rostedt 2009, koekuopista.

Sijainti: Paikka sijaitsee Muhoksen keskustan kaakkoispuolella, Muhosjoen länsipohjoispuolella, joesta n. 1,2 km pohjoiseen, Rantakummun talosta n. 1,28 km lounaaseen, laajan ja soisen kankaan itäreunalla, missä itään virtaavan puron syvä uoma, sen mutkan pohjoispuolien niemekkeen itäreunalla, Säkkiä-nimisen pellon länsipuolella. Ks. [kartta](#).

Huomiot: Paikalla on syvä purouoma joka kohdalla kääntyy pohjoiseen. Jyrkän ja leveän uoman pohjois- ja länsipuolelle muodostuu niemeke. Se on tasalakinen ja (hieno-) hiekkapohjainen. alue oli paikalla käydessämme tiheää vesakkoa, koivua ja mäntyä. Törmän länsireunalle tehdyissä koekuopissa havaitsimme kolmessa kohden palanutta luuta - runsaasti hyvin pientä luunmurusta n. 10-15 cm syvyydellä. Niemekkeen eteläkärjessä emme mitään havainneet mutta heti sen pohjoispuolella. Paikan raja-alue on koekuoppahavaintoihin perustuva arvio.

Asuinpaikan maastoa, kuvattu kaakkoon.

MUHOS 97 KARHO-OJANKANGAS 4

Rauh.lk: 2
Ajoitus: kivikautinen
Laji: asuinpaikka

Kartta: N: 7180 561 E: 454 610 z: 53 (N60), TM35: R4341B2
X: 7183 568 Y: 3454 764

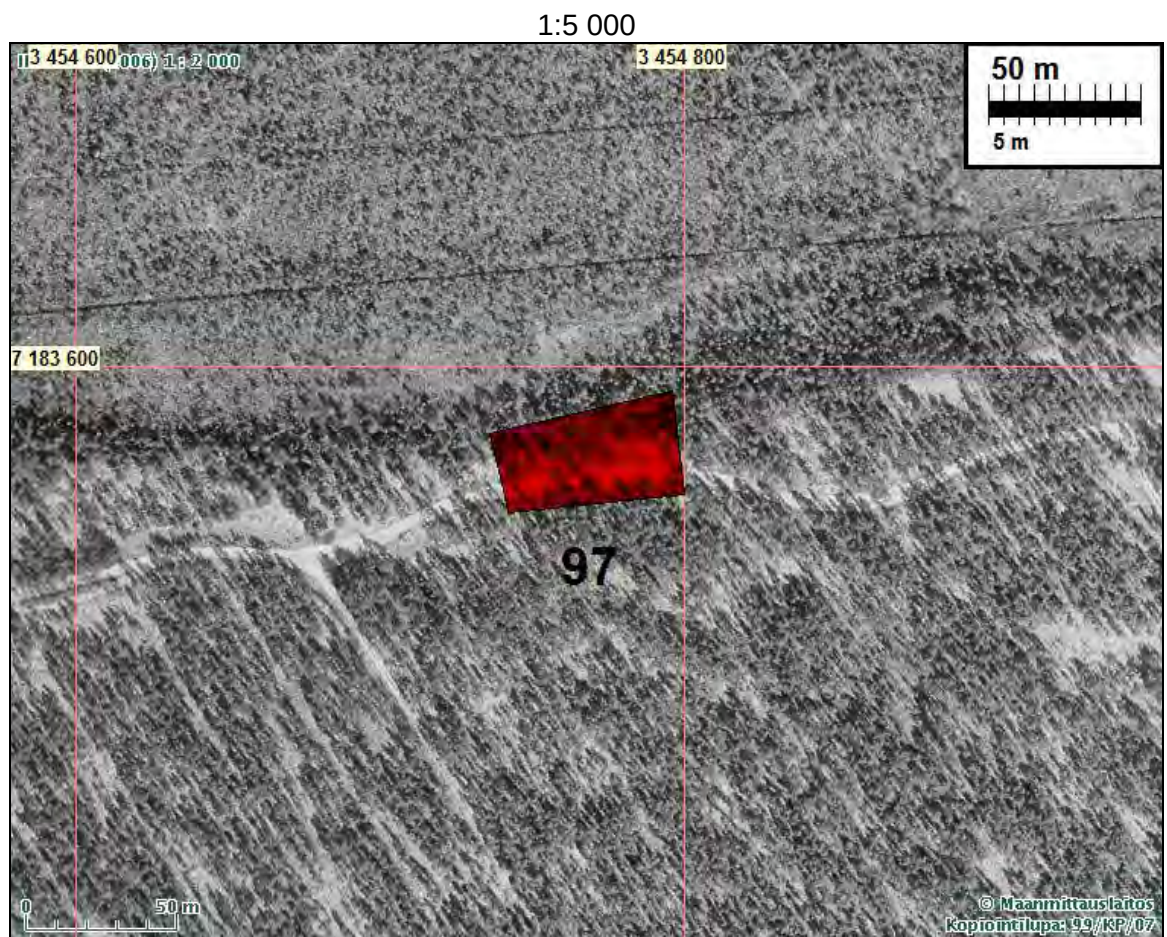
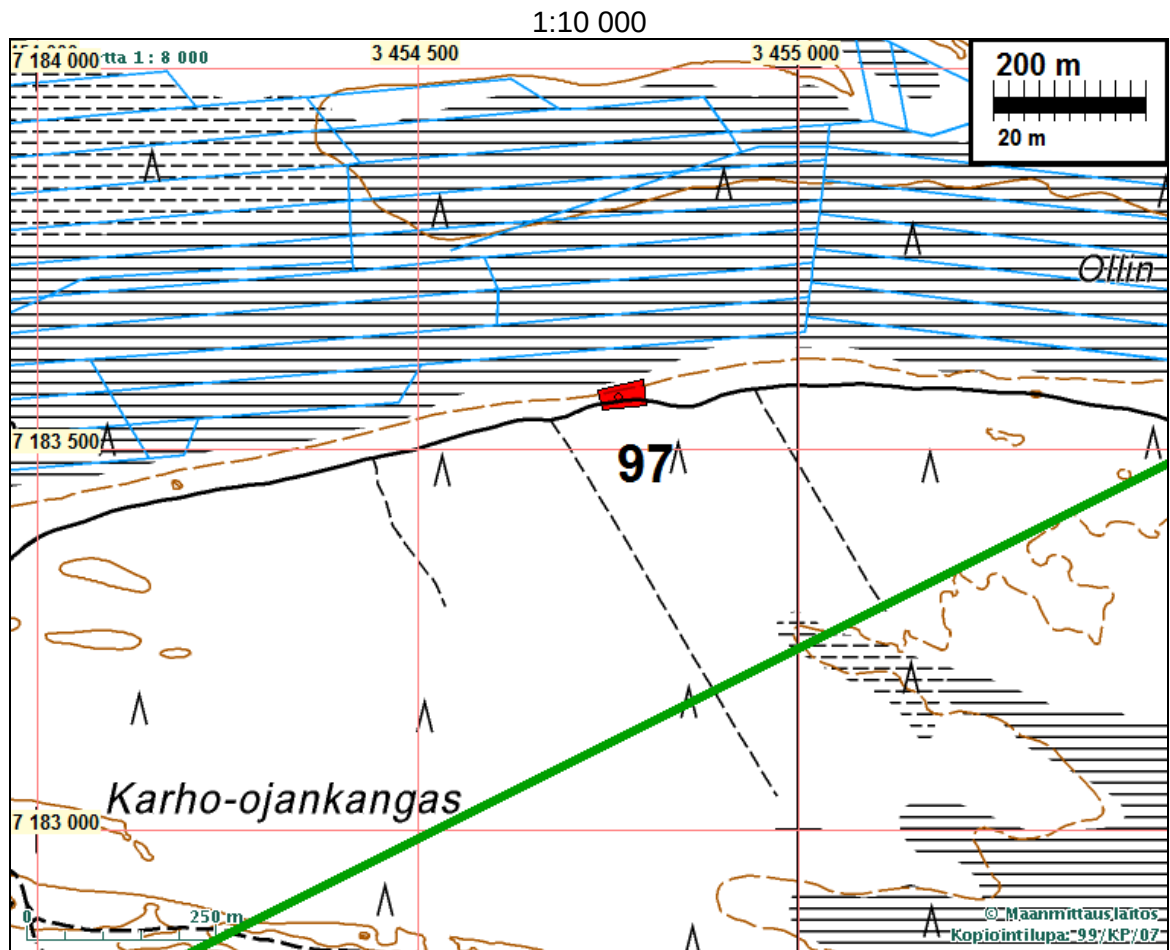
Tutkijat: Jussila & Rostedt 2009 inventointi

Löydöt: KM 37980, 5 g, 6 kpl, kvartsi-iskoksia, Jussila & Rostedt 2009, metsätieltä.

Sijainti: Paikka sijaitsee Muhoksen eteläpuolella ja Muhosjoen länsi-pohjoispuolella olevan laajan Karho-ojankankaan pohjoisreunalla, tieltä 8250 n. 1, 3 km itään, kankaan pohjoisreunaa kulkevan tien varrella, heti sen pohjoispuolella. Ks. [kartta](#).

Huomiot: Tie kulkee kohdalla lähellä kankaan ja muinaisen rantatörmän reunaa (joka laskee nyt suohon). Kohdalla on pieni ja matala painanne - joka voi olla luontainenkin pieni deflaatiopainanne. Sen kohdalla tien pohjoisreunalla havaitsimme kvartseja n. 10 m painanteesta länteen ja n. 30 m painanteesta itään matkalla. Paikasta 1050 m länteen sijaitsee vanhastaan tunnettu Karho-ojankangas NW asuinpaikka (mjrek: 494010069, alueen uusien paikkojen nimeämisperusteena käytetty sitä Karho-ojankangas yhtenä). Paikan rajausta on arvio.

Yleiskartta s. 18.

Pieni painanne jonka kohdalla tiellä kvartseja. Kyseessä saattaa olla myös luontainen deflaatiopainanne, joita alueella runsaasti. On mahdollista että painanne on paikkaa asuttaneiden ihmisten aiheuttama deflaation jälki

Asuinpaikan maastoa kuvattuna länteen. Rostedt seisoo painanteen tasalla.

RANTSILA 59 SAAREKSENJÄRVI

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: asuinpaikka

Kartta: N: 7163 172 E: 424 034 z: 58 ±1 m (N60), TM35: R4312G2
 X: 7165 984 Y: 2567 892
 p: 7166 172 i: 3424 176

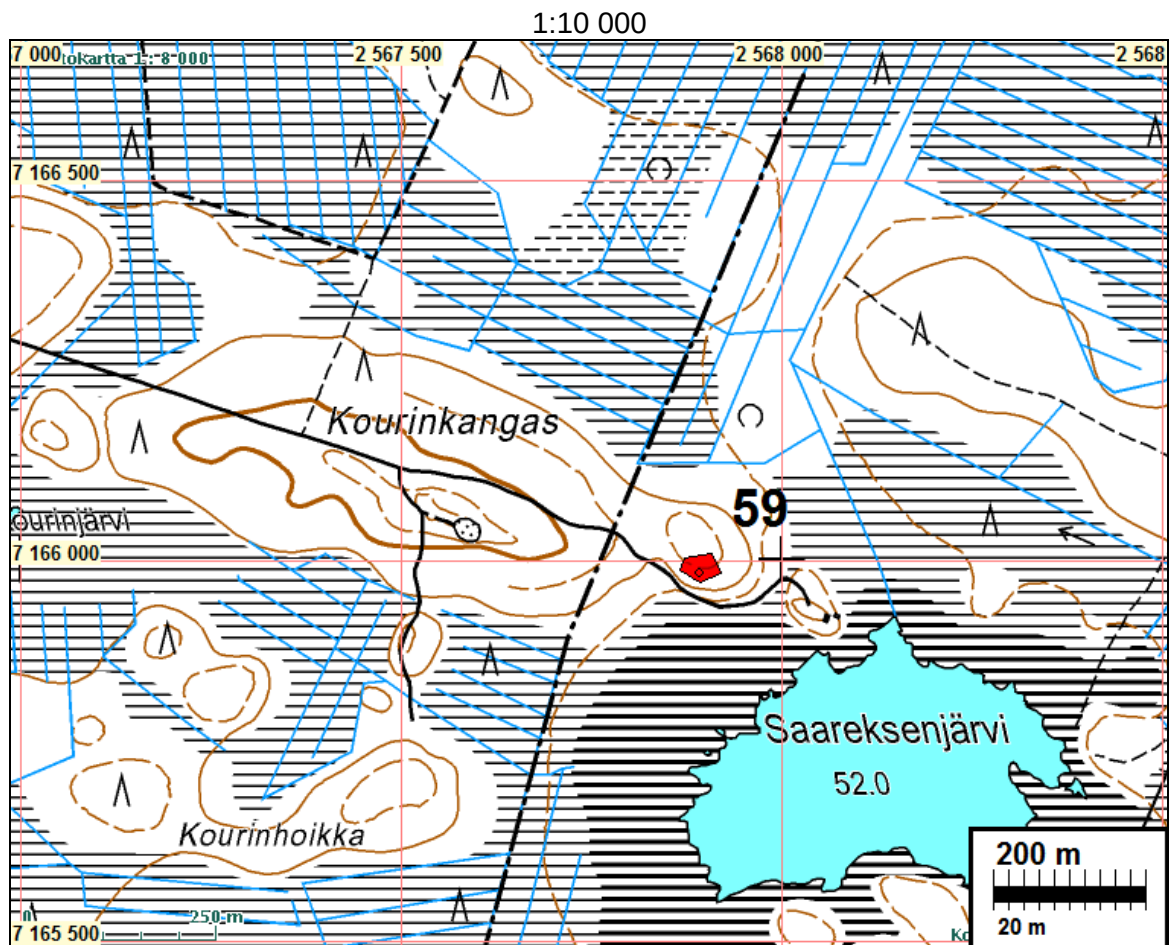
Tutkijat: Jussila & Rostedt 2009 inventointi

Löydöt: KM 38981, 6 g, 5 kpl, kvartsi-iskoksia, Jussila & Rostedt 2009.

Sijainti: Paikka sijaitsee Saareksenjärven luoteispuolella olevalla kumpareella aivan entisen Rantsilan ja Tyrnävän rajalla (nyt Siikalatvan-Siikajoen raja). Ks. [kartta](#).

Huomiot: Paikka havaittiin voimajohtolinjan inventoinnissa. Paikka sijaitsee suunnitellulta linjalta n. 1 km etelään eikä se kuulunut tutkimusalueeseen. Havaitsin paikan odotellessani kollegaa saapuvaksi linjalta - kävelimme kaksistaan linjan eri osia - kun olin jo oman osuuteni linjasta tutkinut ja olin hakemassa kumppaniani omalta osuudeltaan. Paikalla on järven luoteispuolella laakea ja tasalakinen kumpare. Kumpareen eteläreunalle tekemistäni muutamasta koekuopasta tuli kvartseja. Paikan raja-
 us on karkea arvio.

Yleiskartta s. 35

Asuinpaikan maastoa mäen laella. Kuvattu kaakkoon.

SIKAJOKI 1 LINNAMAANKANGAS

Rauh.lk: 0 ei muinaisjäännös
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: aineksenotto: hiekkakuoppa

Kartta: N: 7162 810 E: 406 0110 z: 70 (N60).
 X: 7164 770 Y: 2549 900
 P: 7165 810 I: 3406 145

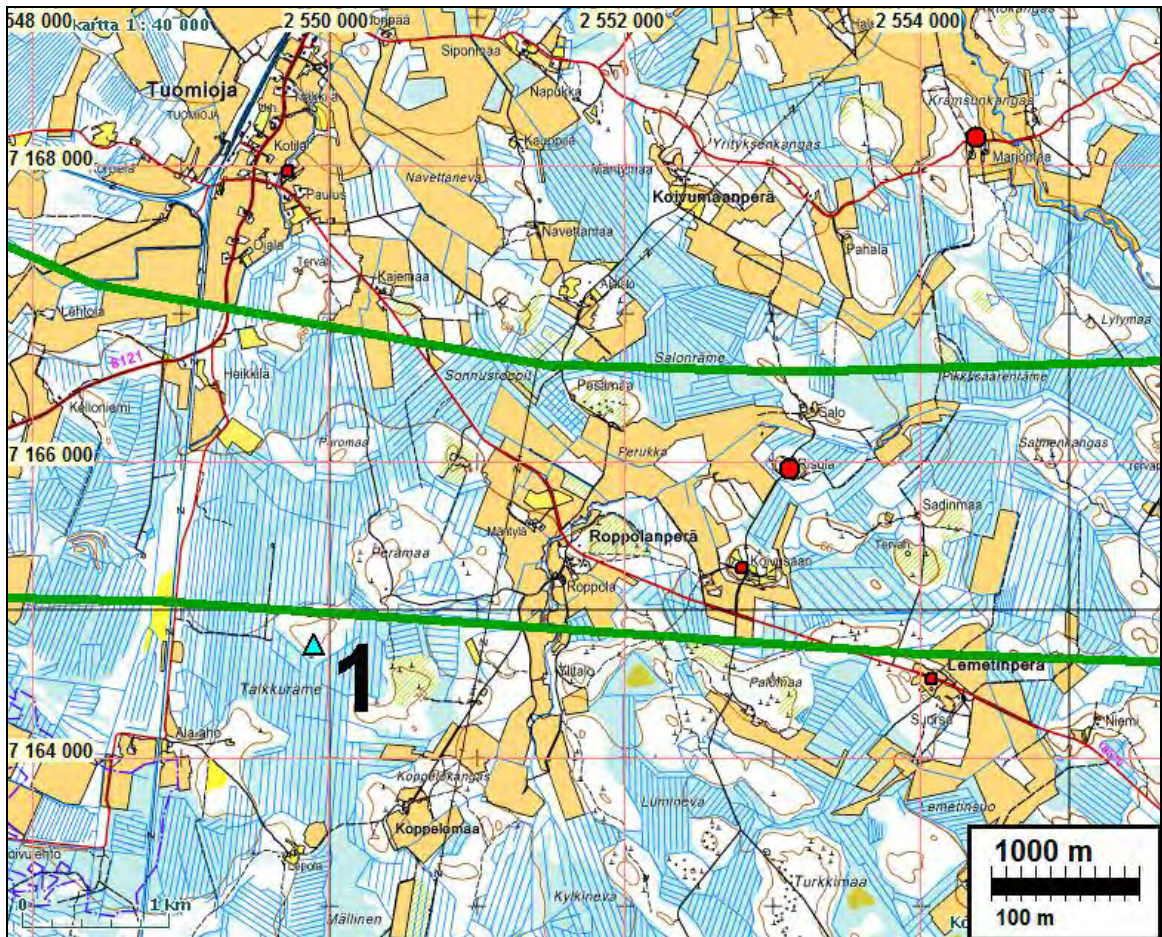
Tutkijat: Mika Sarkkinen 1997 inventointi, Jussila & Rostedt 2009 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Tuomiojan taajaman etelä-kaakkoispuolella, suon keskellä olevalla kumpareella. Ks. [kartta](#).

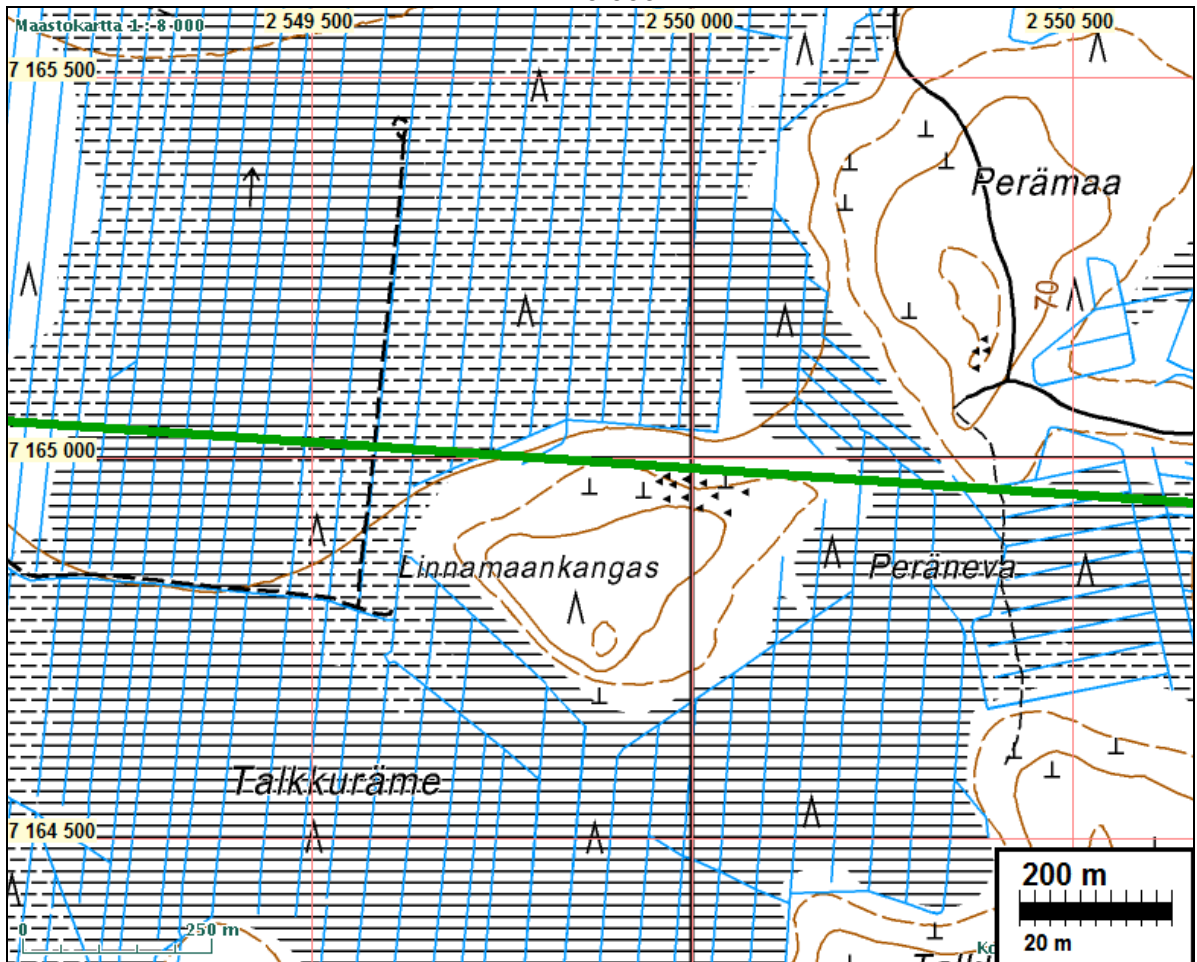
Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri:
 Kohde sijaitsee Paavolan kirkolta noin 9 km länsilounaaseen, Tuomiojan asemasta noin 3,5 km etelään Talkkurämeen itäreunalla. Linnamaankangas on kivikkoinen mäntyä kasvava kangas noin kilometri rautatiestä itään. Kankaan korkeimmalla kohdalla ja sen vierellä on kivenottopaikkoja, jotka ovat tuhonneet kankaan laen. Paikalla on epäilty olevan tuhoutuneen jätinkirkon, mutta inventoinnin 1997 yhteydessä kankaalta ei löydetty mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa, vaikka kangas ja sen laidat tarkastettiin.

Jussila 2009:

Alueella ei mitään merkkejä esihistoriasta. Kankaan etelä-kaakkoisreunalla ja laella on vanha maanottopaikka. Sieltä on paikallisen isännän kertoman mukaan otettu ja viety maata rautatien rakennuksen yhteydessä 1800-luvun lopulla n. 800 m läntessä sijaitsevalle ratalinjalle. Kyseessä ei ole muinaisjäännös.

1:10 000

SIIKAJOKI 3 SAHAOJA, VOIMALINJAN ALAPUOLI

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: kivilautinen
 Laji: asuinpaikka

Kartta: N: 7162 088 E: 396 824 z: 90 (N60), TM35: R4134E4
 X: 7163 614 Y: 2540 754
 P: 7165 087 I: 3396 954

Tutkijat: Mika Sarkkinen 1993 inventointi, Mika Sarkkinen 1997 inventointi, Jussila & Rostedt 2009 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee kunnan eteläreunalla, Raahen ja Vihannin rajojen yhtymäkohdan koillispuolella, Ahvenharjun länsiosassa, jokivarressa, voimajohtolinjan alla. Ks. [kartta](#).

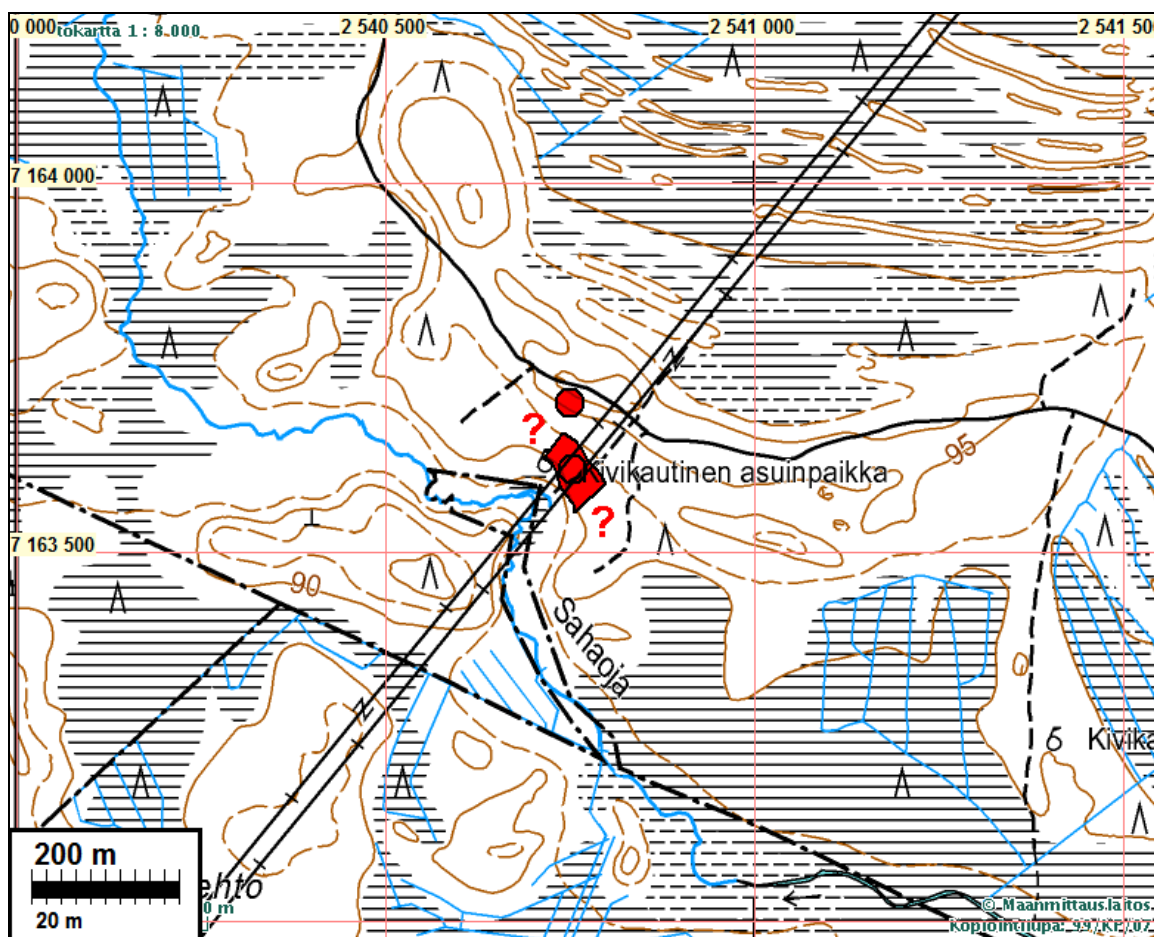
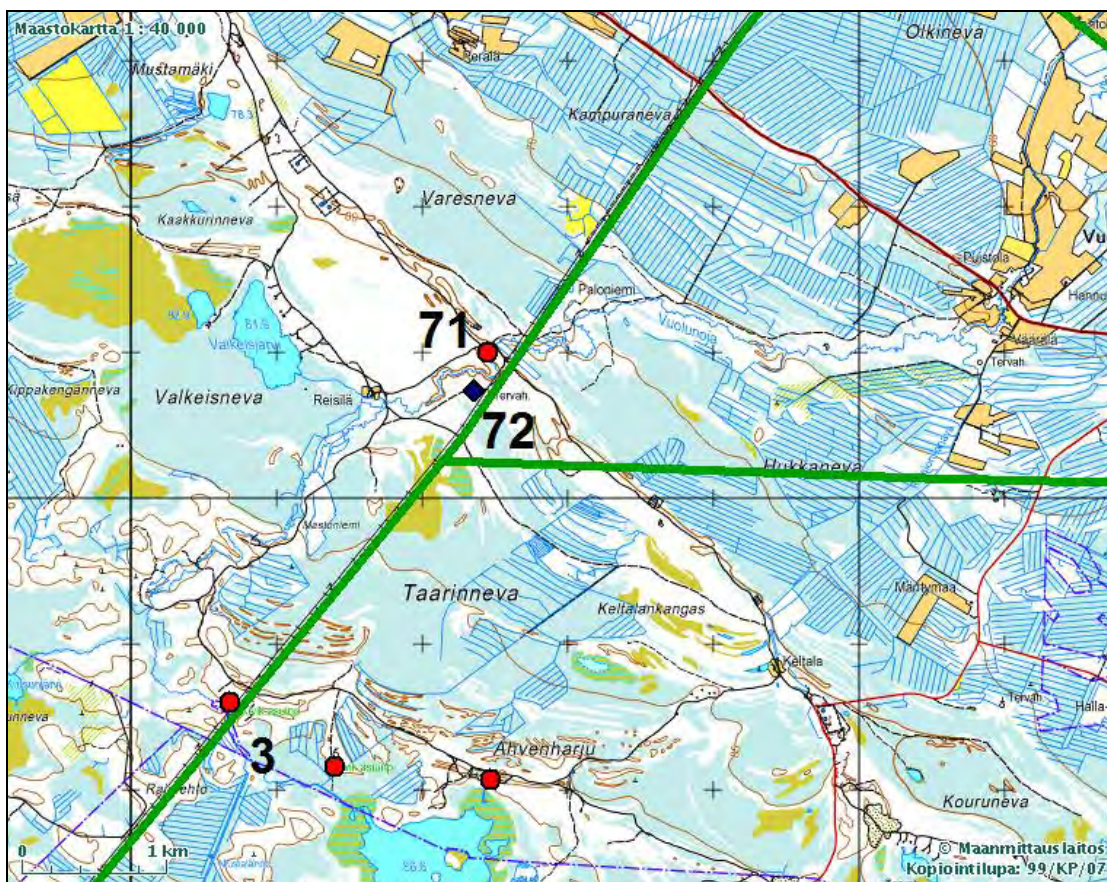
Huomiot: Sarkkinen 1997:
 Kohde sijaitsee Vihannin kirkolta noin 11,5 km luoteeseen ja Tuomiojan seisakkeelta noin 9,7 km länsilounaaseen, Ala-Vuolujärvestä luoteeseen laskevan Sahaojan pohjoisrannalla, 300-400 metriä Vihannin rajasta. Kohteen yli kulkee kaksi rinnakkaista voimalinjaa, joiden alla ja molemmin puolin kohde sijaitsee harjun lounaaseen laskevalla rinteellä ja rinteiden alapuolisella tasanteella. Alue on mäntyä kasvavaa hiekkakangasta. Alueen kuopanteiden todettiin vaihtelevan kooltaan 3-5 metrin välillä ja syvyyden 20-70 cm välillä. Pienemmät ja syvemmät kuopanteet muistuttavat pyyntikuoppia, mutta laajemmat ja matalammat asuinpainanteita. Pyyntikuoppamaisia painanteita näyttää joskus esiintyvän kookkaampien asuinpainanteiden yhteydessä. Inventoinnin aikana alueella tavattiin useampia matalia ja suhteellisen epämääräisiä painanteita voimalinjojen länsipuolella palstan 6:52, mahdollisesti myös palstan 2:32, puolella. Yksi halkaisijaltaan noin 6 m ja noin 40 cm syvä painanne sijaitsee läntisemmästä voimalinjasta noin 40-60 m länteen ja alueen halki kulkevasta metsätiestä noin 20 m etelään. Painanteen keskelle tehdystä koekuopasta tavattiin likamaata, palanutta kiveä ja kaksi pientä kvartsi-iskosta.

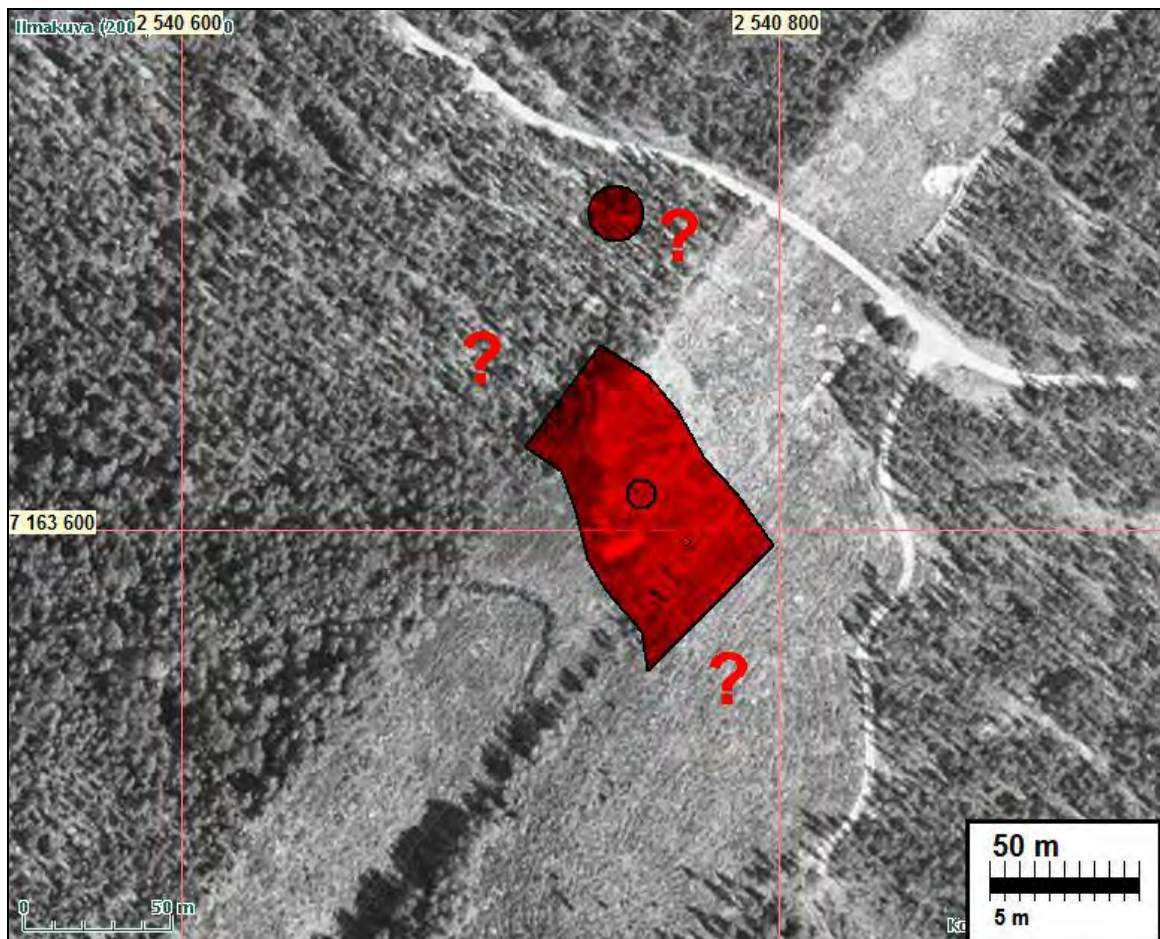
Jussila 2009:

Havaitsimme avoimissa maaläikissä kvartseja alemmalla, lähellä jokiuomaa olevalla terassilla linjan alla ja laikutetulla alueella linja itäpuolella. Linjan alueella en havainnut asumuspainanteita, mutta muutaman pienen kuopanteen. Sarkkisen havaitsema painanne josta löytöjä sijaitsee kuvauksen perusteella ylemmällä tasanteella, lähellä tietä (20 m siitä). Se olisi siten mesoliittinen jos sijainnut rannassa (n. 95 m korkeustaso). Alempi, jokivarren tasanteen asuinpaikka saattaa liittyä jokivaiheeseen, ei merivaiheen rantaan. Ylemmällä terassilla - tai paremminkin harjanteella - kauempana jokiuomasta emme havainneet linjan alueella mitään muinaisjäännyksien viittaavaa. Alemmalla terassilla emme missään havainneet mitään asumuspainanteelta vaikuttavaa - joitain pieniä kuopanteita siellä täällä, joiden ihmistekoisuudesta emme ole varmoja. Ylemmällä terassilla emme myöskään selviä painanteita havainneet, joskaan emme systemaattisesti ylempää harjannetta linjan ulkopuolella tutkineet. Löytöhavaintojen perusteella (jos jätämme epävarmat painannehavainnot sikseen - osa niistä tai kaikki saattavat olla luonnonmuodostumia) asuinpaikka ulottuu alemmalla terassilla linjan molemmin puolin (etelä- ja pohjoisrajat epäselvät) ja ylemmällä harjanteella vain linjan länsipuolelle.

Linjan ulkopuolella asuinpaikan rajausta on epäselvä. Voimajohtolinjalla ja sen tuntumassa kauempana asuinpaikasta (kilometrejä suuntaansa) on kartalta ja etäältä katsottuna runsaasti muinaisjäännyksille potentiaalista maastoa, jota emme nyt tar-

kastaneet, koska Museovirasto ei pitänyt tarpeellisena nykyisen johtolinjan inventointia.

Yllä: jokilaakson, jokiuoman töyräällä olevasta kaivannosta kvartseja.

Oik: alempaa tasannetta uomalaakson äärellä.

SIKAJOKI 71 VUOLUNOJA

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: asuinpaikka

Kartta: N: 7164 389 E: 398 634 z: 100 (N60), TM35:
 X: 7165 999 Y: 2542 454
 P: 7167 389 I: 3398 765

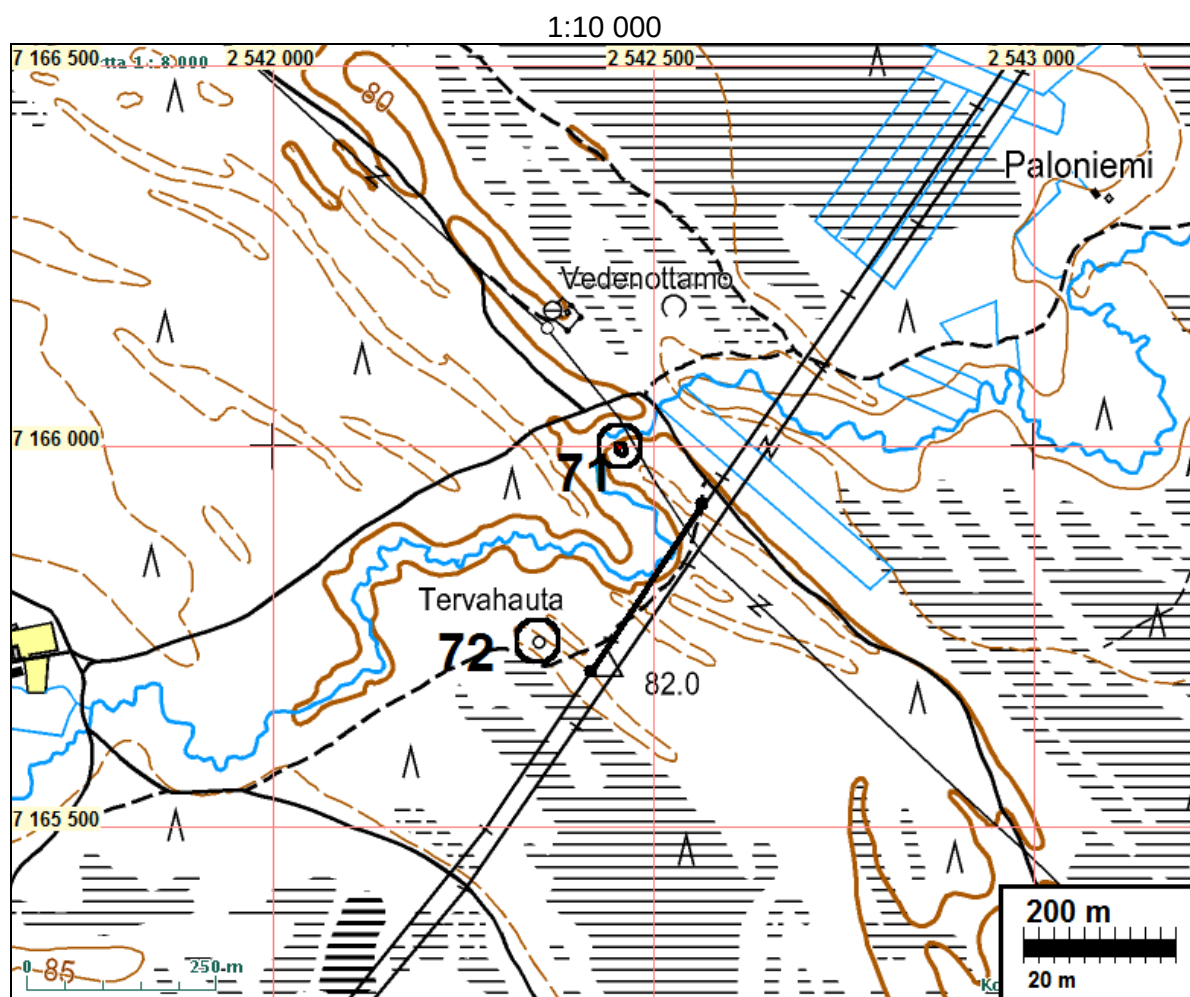
Tutkijat: Jussila & Rostedt 2009 inventointi

Löydöt: KM 37982, 3 g, 1 kpl, kvartsi-iskoksia, Jussila & Rostedt 2009, koekuopasta.

Sijainti: Paikka sijaitsee kunnan etelärajan tuntumassa Valkeisnevan ja Varessnevan välisellä kankaalla, Vuolunojan latvan uoman etelärannalla, n. 200 m vedenottamo etelä-kaakkoispuolella olevassa joenuoman niemikkeessä. Voimajohtolinjalta 127 m luoteeseen. Ks. [kartta](#).

Huomiot: Paikan löysi Tapani Rostedt Siikajoki-Muhos voimajohtolinjan inventoinnin yhteydessä "ajan kuluksi" kolleegaansa odotellessaan. Paikalla on jyrkän jokiuoman äärelä, sen eteläpuolella niemeke jonka kärkeen tehdyssä koekuopassa yksi kvartsi-iskos, palaneita kiviä ja likamaata. Paikan rajausta on arvio. Sekametsää, hiekkamaa.

Yleiskartta s. 31

Paikan 71 rajausravio ei erotu kartalla hyvin (ks. mif/dfx –tiedostot jotka jätetty CD:llä):

X	Y	P	I	N	E
7166003	2542460	7167393	3398771	7164393	398640
7166006	2542453	7167396	3398765	7164396	398633
7166006	2542447	7167397	3398759	7164396	398627
7166001	2542446	7167392	3398757	7164391	398626
7165991	2542452	7167381	3398763	7164381	398632
7165989	2542458	7167379	3398769	7164379	398637
7165994	2542463	7167384	3398774	7164383	398643

SIKAJOKI 72 VUOLUNOJAN LATVAN TERVAHAUTA

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: valmistus: tervahauta

Kartta: N: 7164 139 E: 398 517 z: 103 ±1 m (N60), TM35:
 X: 7165 744 Y: 2542 349
 P: 7167 140 I: 3398 648

Tutkijat: Jussila & Rostedt 2009 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee kunnan etelärajan tuntumassa Valkeisnevan ja Varessnevan välisellä kankaalla, Vuolunojan latvan uoman eteläpuolella 90 m, voimajohtolinjalta 80 m luoteeseen. Ks. [kartta](#).

Huomiot: Paikalla on rännillinen, ehjä tervahauta pienen harjanteen länsilaidalla. Halk. 11 m.

Maastokartta ed. sivulla, ilmakuva yllä.

SIKAJOKI 73 TAPANINKANGAS TERVAHAUTA

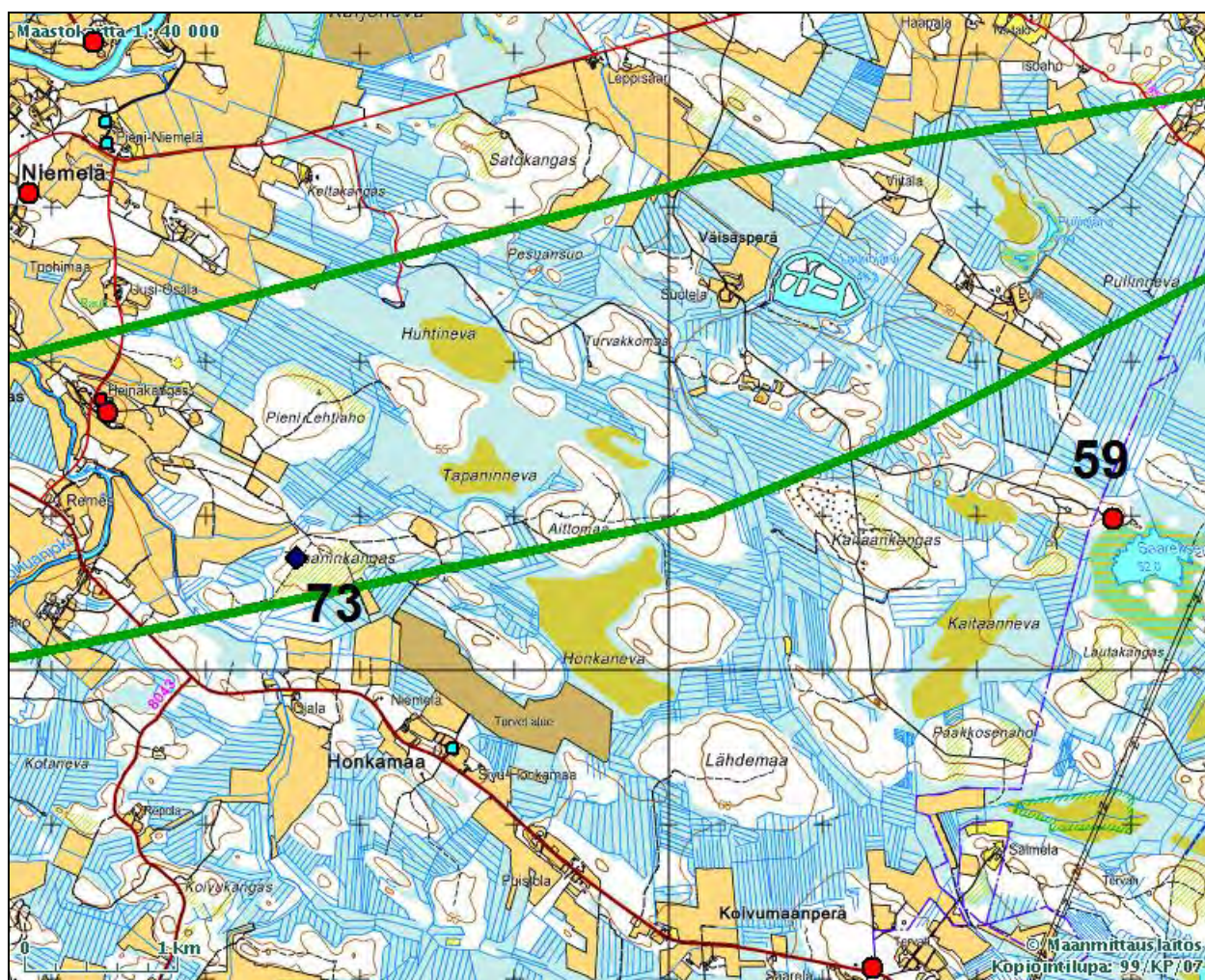
Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: valmistus: tervahauta

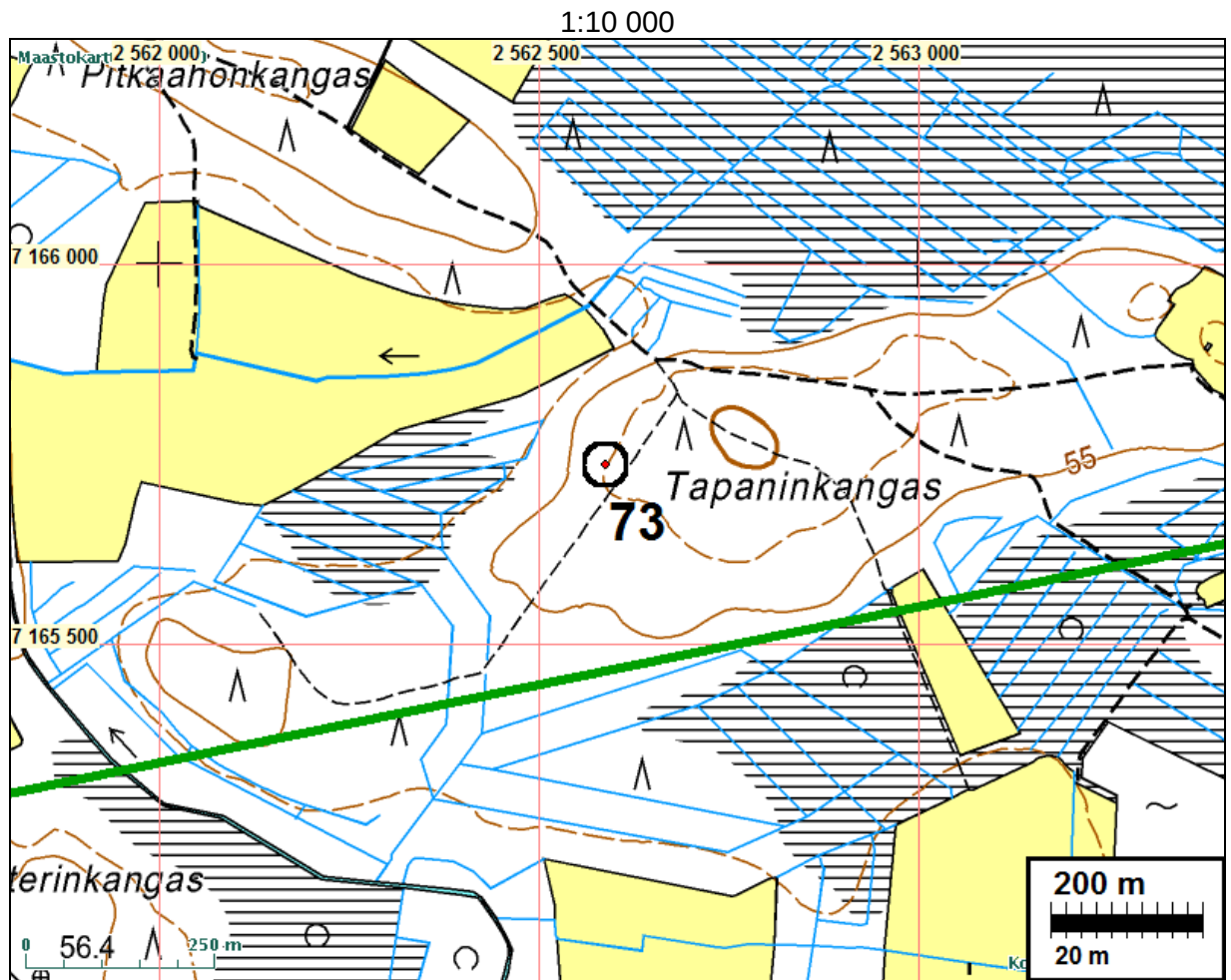
Kartta: N: 7163 176 E: 418 726 z: 57 (N60), TM35: R4312E4
 X: 7165 737 Y: 2562 588
 P: 7166 176 I: 3418 866

Tutkijat: Jussila & Rostedt 2009 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Paavolan kaakkoispuolella, Luohuanjoen itäpuolella 1,2 km, Tapaninkankaan länsiosassa. Ks. [kartta](#).

Huomiot: Paikalla on metsätien länsipuolella ehjä rännillinen tervahauta. Halk. 9 m.

SIKAJOKI 74 ISO-HAHTOLAN TERVAHAUTA

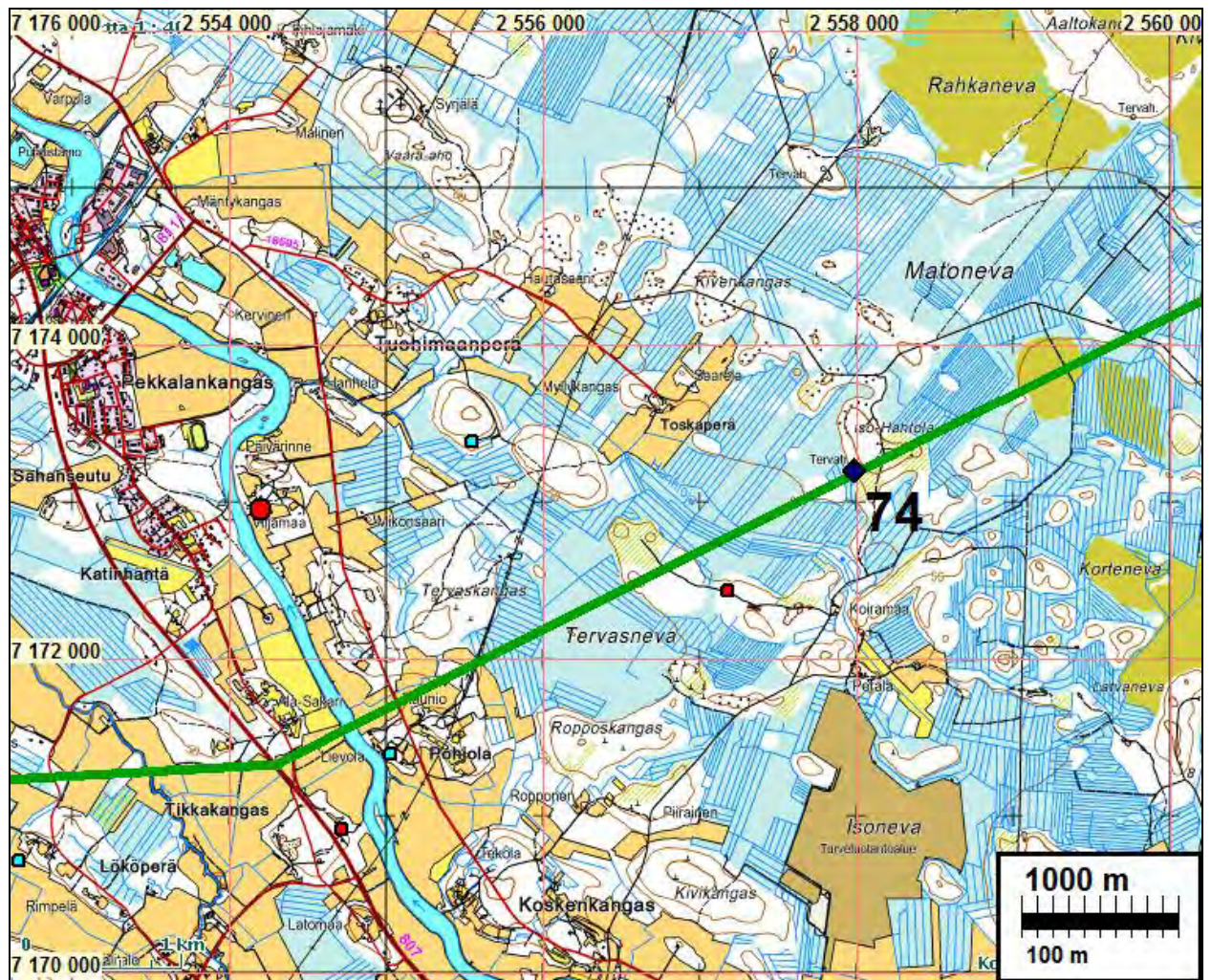
Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: valmistus: tervahauta

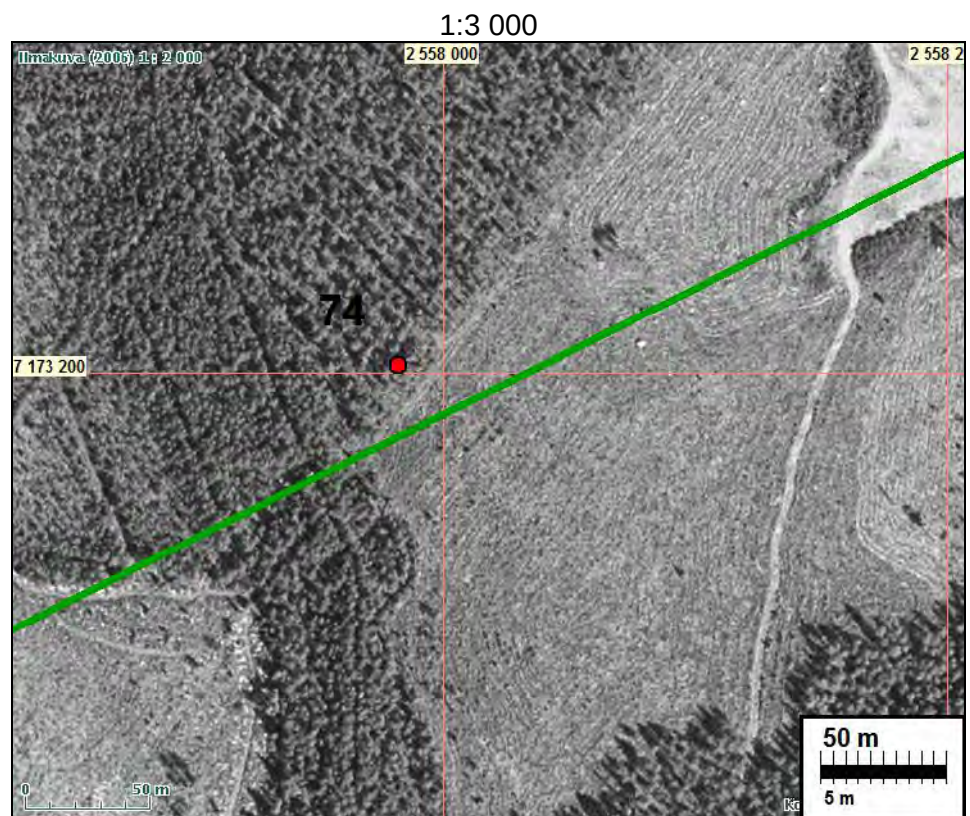
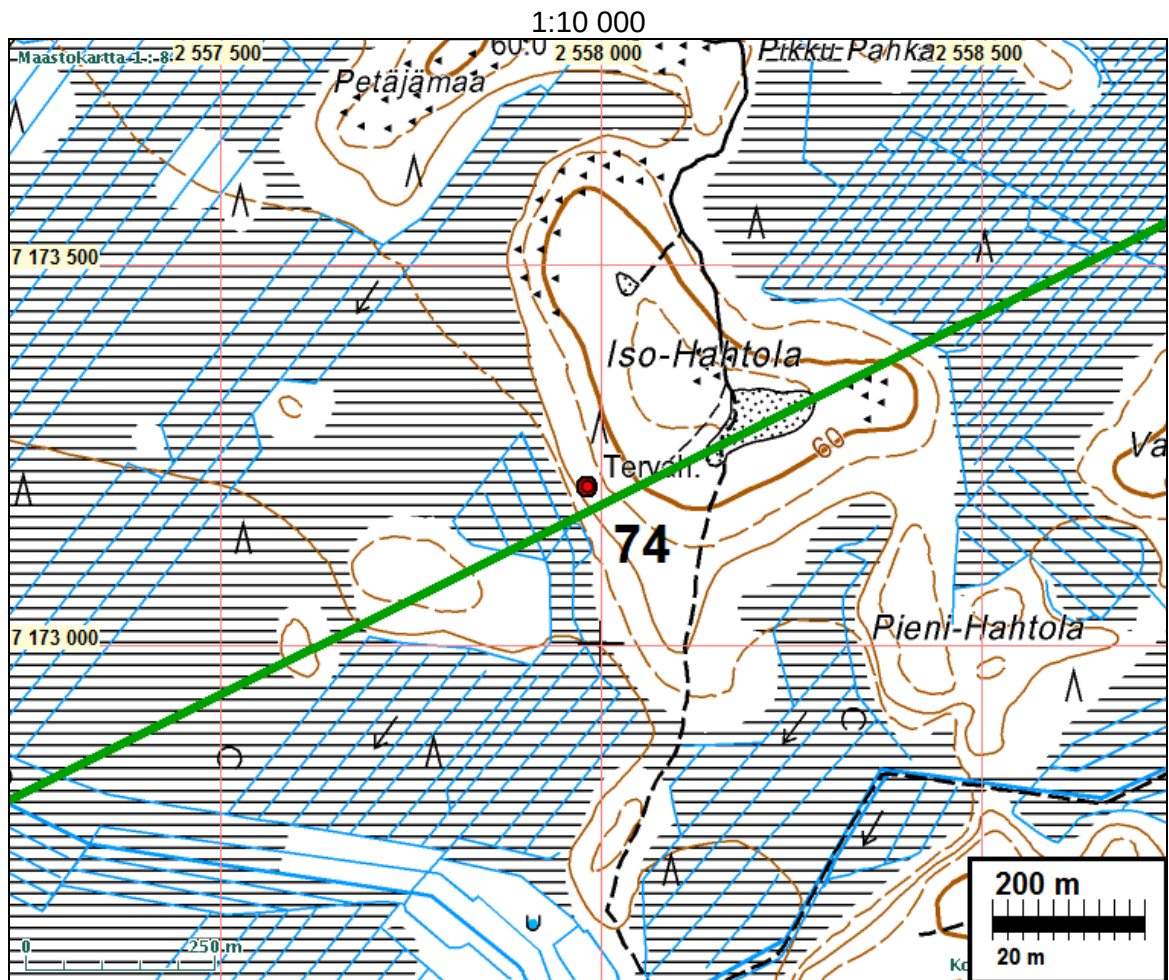
Kartta: N: 7170 848 E: 414 480 z: 56 (N60), TM35: R4321C3
 X: 7173 203 Y: 2557 982
 P: 7173 851 I: 3414 618

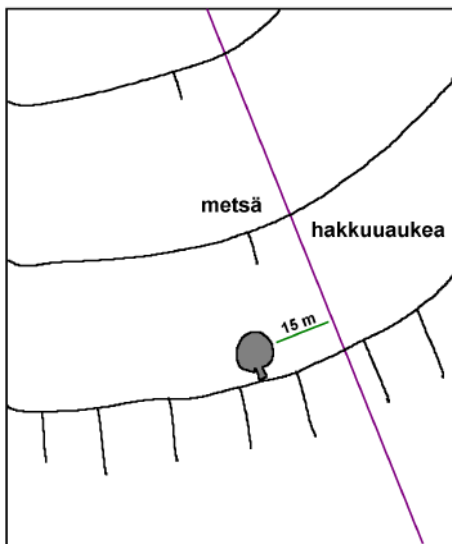
Tutkijat: Jussila & Rostedt 2009 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Paavolan itäpuolella n. 4,4 km Iso-Hahtolan kankaan lounaisosan alarinteellä. Ks. [kartta](#).

Huomiot: Tervahauta sijaitsee hakkuu-aukean luoteisreunalta 25 m luoteeseen. Paikalla ehjä rännillinen tervahauta. Halk. 11,3 m.

TYRNÄVÄ 22 VUOVAKOSKI N

Rauh.lk: 2
Ajoitus: kivikautinen
Laji: asuinpaikka

Kartta: N: 7175 294 E: 446 597 z: 51 ±1 m (N60), TM35: R4323G2
X: 7178 299 Y: 3446 748

Tutkijat: Sarkkinen M 1993 inventointi, Jussila & Rostedt 2009 inventointi

Löydöt: KM 27773, kvartsi-iskoksia, keramiikkaa.

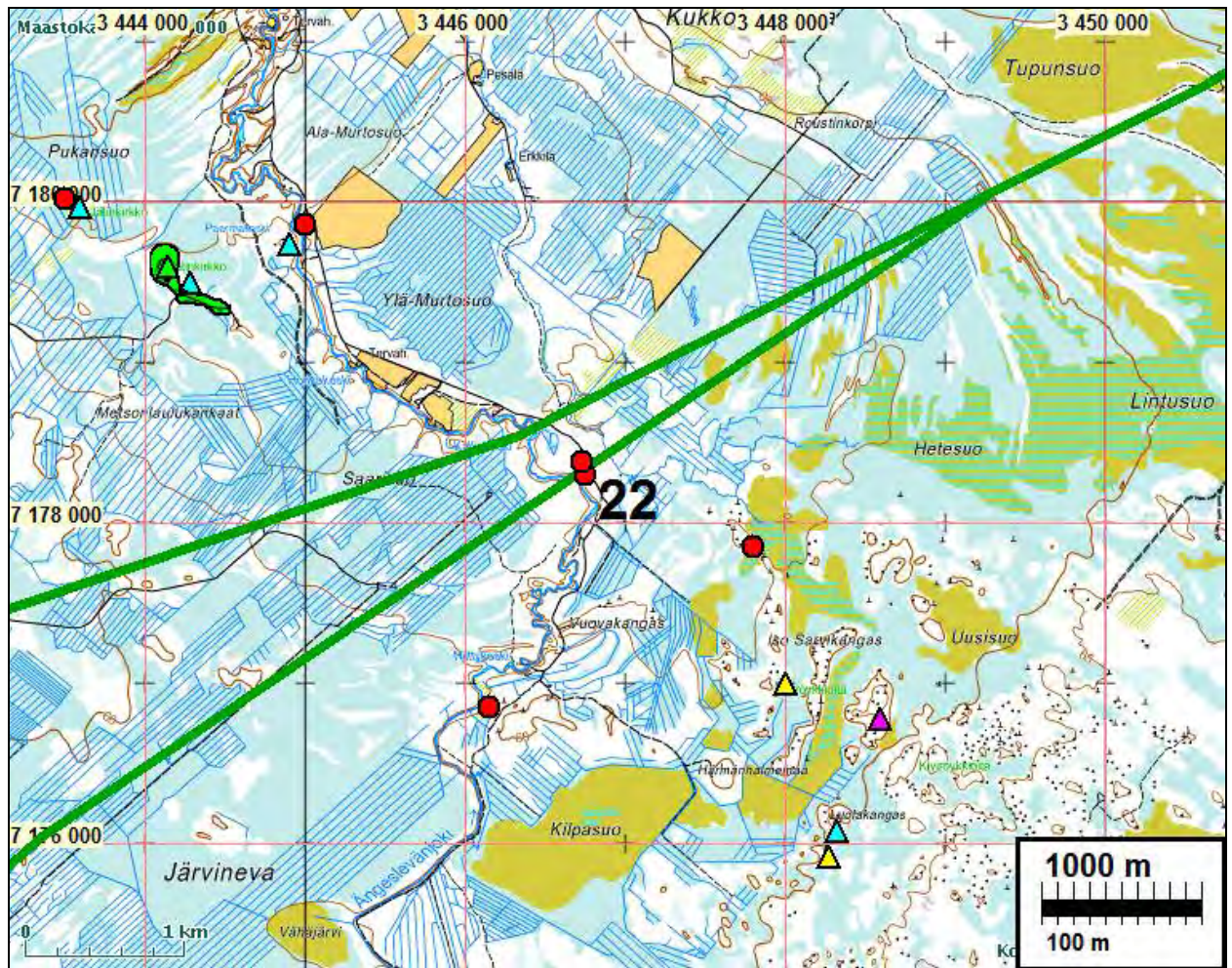
Sijainti: Paikka sijaitsee Tyrnävän keskustan kaakkoispuolella, Ängäslevänjoen koillisrannalla, n. 1,3 km Honkakosken talosta kaakkoon. Ks. [kartta](#)

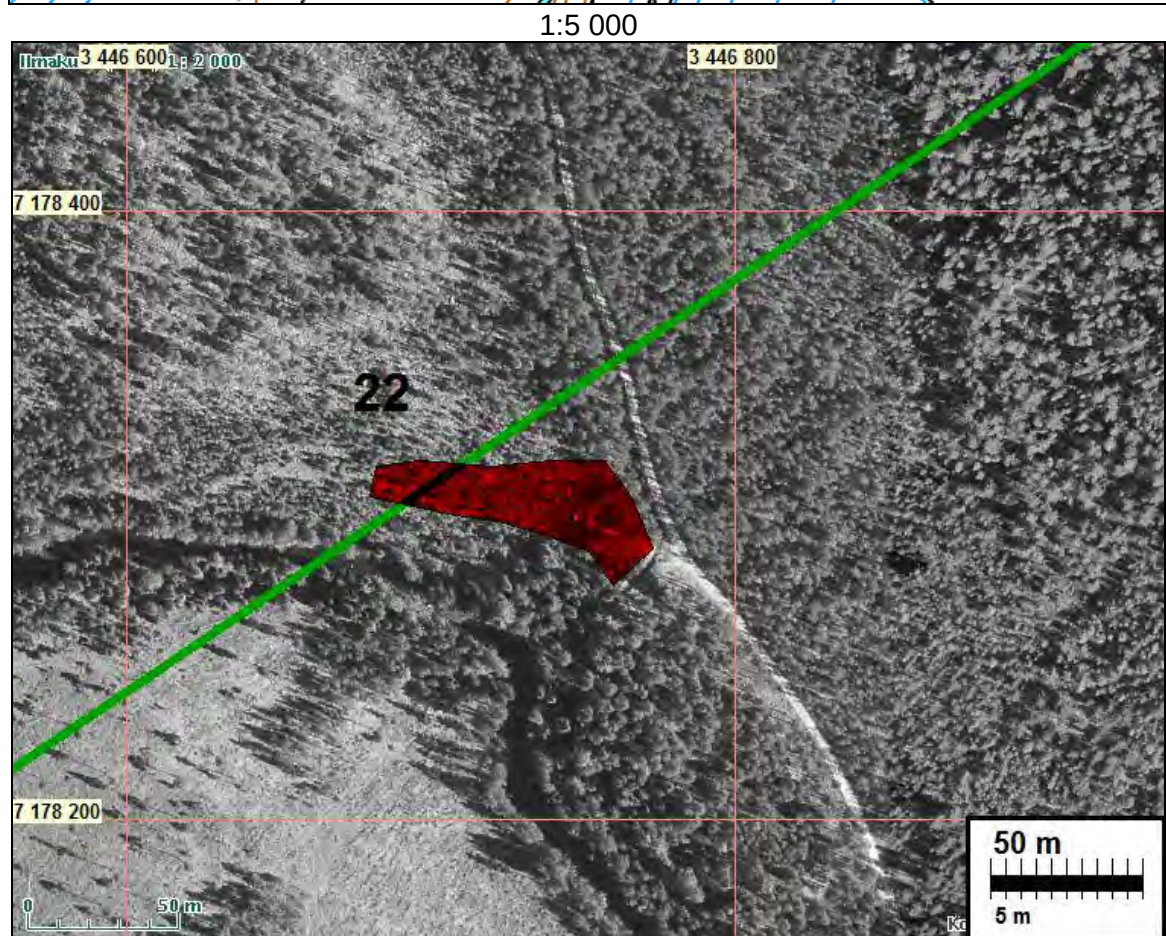
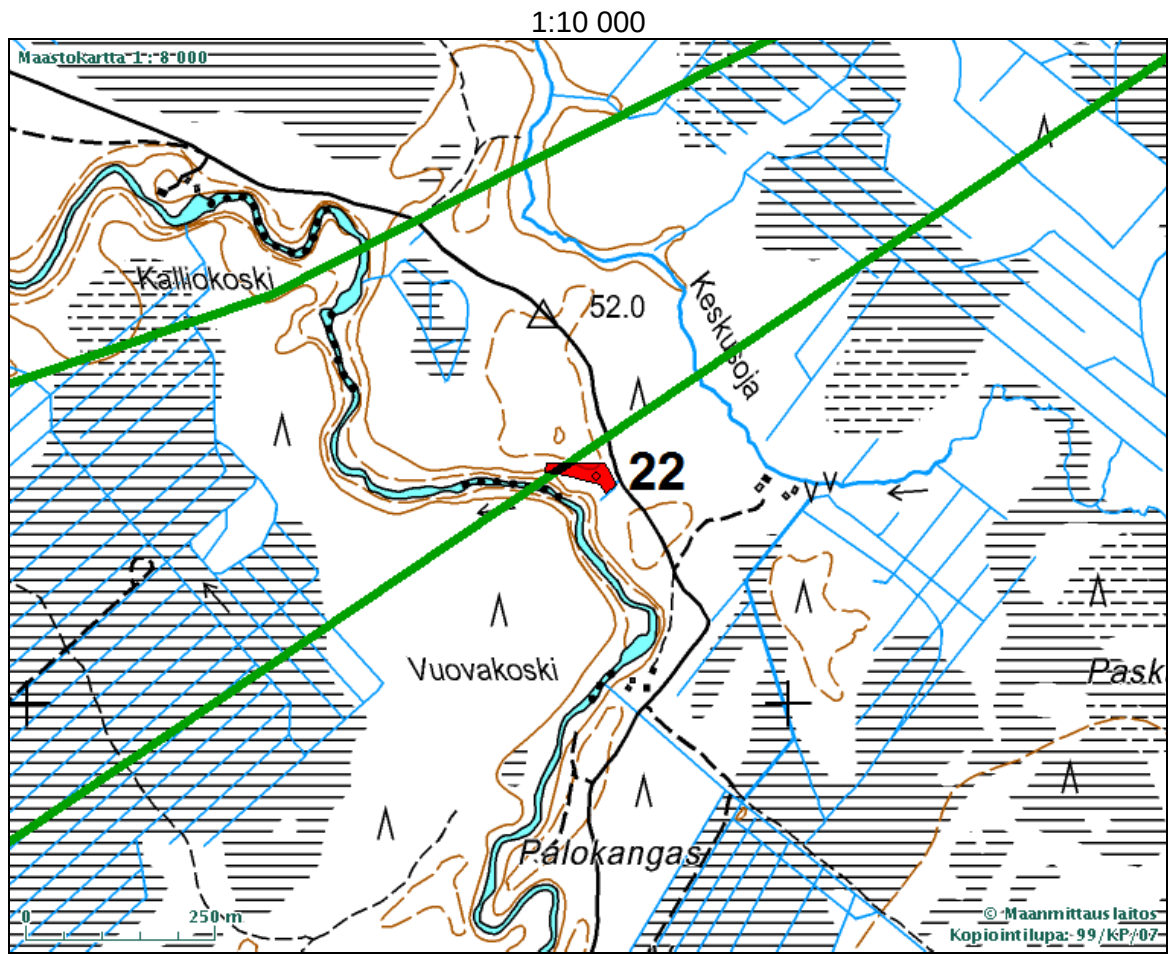
Huomiot: Vuonna 1993 tehdyn voimalinjinventoinnin aikana äestysurista löydettiin kvartsi-iskoksia ja asbestisekoitteista keramiikkaa. Keväällä 1994 paikalle tehdyn uudemman käynnin yhteydessä löydettiin tuuran karkiosa.

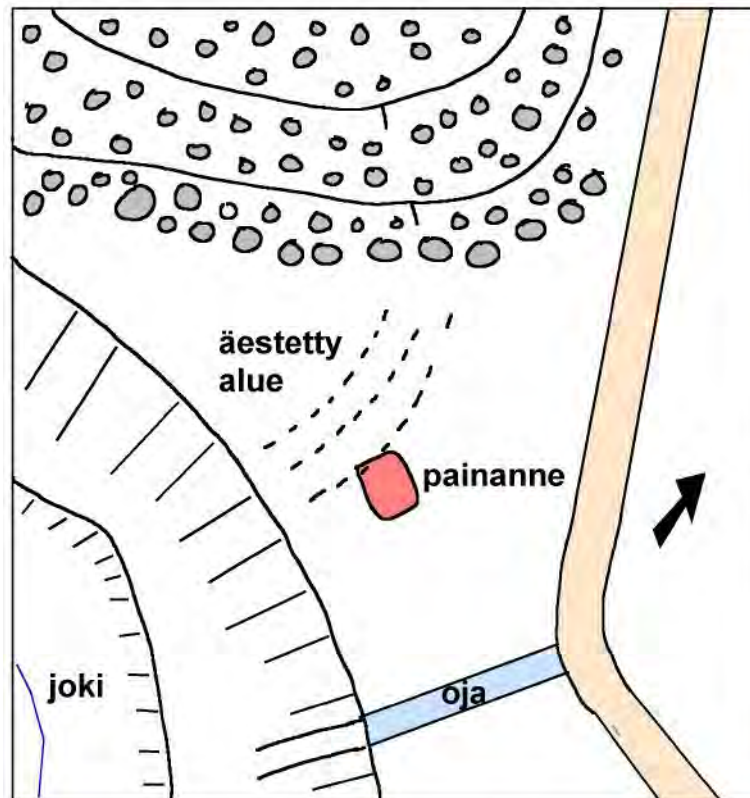
Jussila 2009.

Muinaisjäännösrekisterissä oleva paikan koordinaatti oli hieman virheellinen. Se korjattu tässä. Havaitsimme paikalla asumuspainanteen, kooltaan 6 x 4 m, loivasti jokilaaksoon laskevan törmän reunalla. Heti sen länsipuolella on vanha äestetty hakkuualue jossa nyt korkea vesakko. Pienialaisessa vanhan laikun paljastumassa painanteen reunalla havaitsimme muutaman kvartsi-iskoksen.

Paikalla on tasanne joen uomalaakson ja sen pohjoispuolella olevan kivikkoisen mäen välillä. Painanne on tämän tasanteen kaakkoisosassa, josta törmä laskee lounaaseen ja kaartuu painanteen kohdalla länteen. Tasanne kapenee painanteen tasalta länteen mentäessä ja loppuu 60 m päässä kivikkoon. Painanteesta 25 m etelään on jokilaaksoon laskeva syvä ja leveä ojakaivanto. Sen reunoilla ei mitään merkkejä esihistoriasta. Painanteesta itään on metsätie jonka pinnasta ei havaintoja. 30 m painanteesta pohjoiseen nousee kivikkoinen rinne. Asuinpaikka rajautuu selkeästi jokilaakson törmän, kivikkoisen mäenrinteen ja metsätien ja ojan väliselle alalle topografisin perustein.

Kuvattu etelästä, ojan takaa kohti asuinpaikkaa pohjoiseen.

Yllä: asumuspainanne kuvan keskellä. Taustalla aikoinaan äestetty alue, jossa nyt vesakko.
Kuvattu luoteeseen. Alla: painanne, kuvattu kaakkoon.

TYRNÄVÄ 64 KOLEHMAINEN

Rauh.lk: 2
Ajoitus: kivikautinen
Laji: asuinpaikka

Kartta: N: 7174 766 E: 431 925, z: 36 ±1 m (N60), TM35: R3423A4
X: 7177 770 Y: 3432 070

Tutkijat: Jussila & Rostedt 2009 inventointi, M. Sarkkinen 1997 inventointi

Löydöt: KM 30703, kvartsi-iskoksia, Sarkkinen M 1997.

Sijainti: Paikka sijaitsee Temmeksen kirkosta 2,15 m luoteeseen, Temmesjoen länsipuolella, joesta n. 180 m lounaaseen, tien 18620 reunamilla, pääosin sen lounaispuolella, matalalla suosta kohoavan kumpareen joenpuoleisella reunalla. Ks. [kartta](#).

Huomiot: Asuinpaikka sijaitsee Temmesjoesta n. 200 m länteen ja Kolehmaisien talosta saman verran lounaaseen. Alue on matalan hiekkakankaan reunaa. Paikalta on löydetty kvartsia ja palaneita kiviä molemmin puolin tietä tieleikkauksesta ja metsätietä kohdalta, joka tieleikkauksessa erottuu lähimaastoa korkeampana ja hiekkaisempana kohtana. Kyseessä on osittain tuhoutunut asuinpaikka.

Sarkkinen 1997:

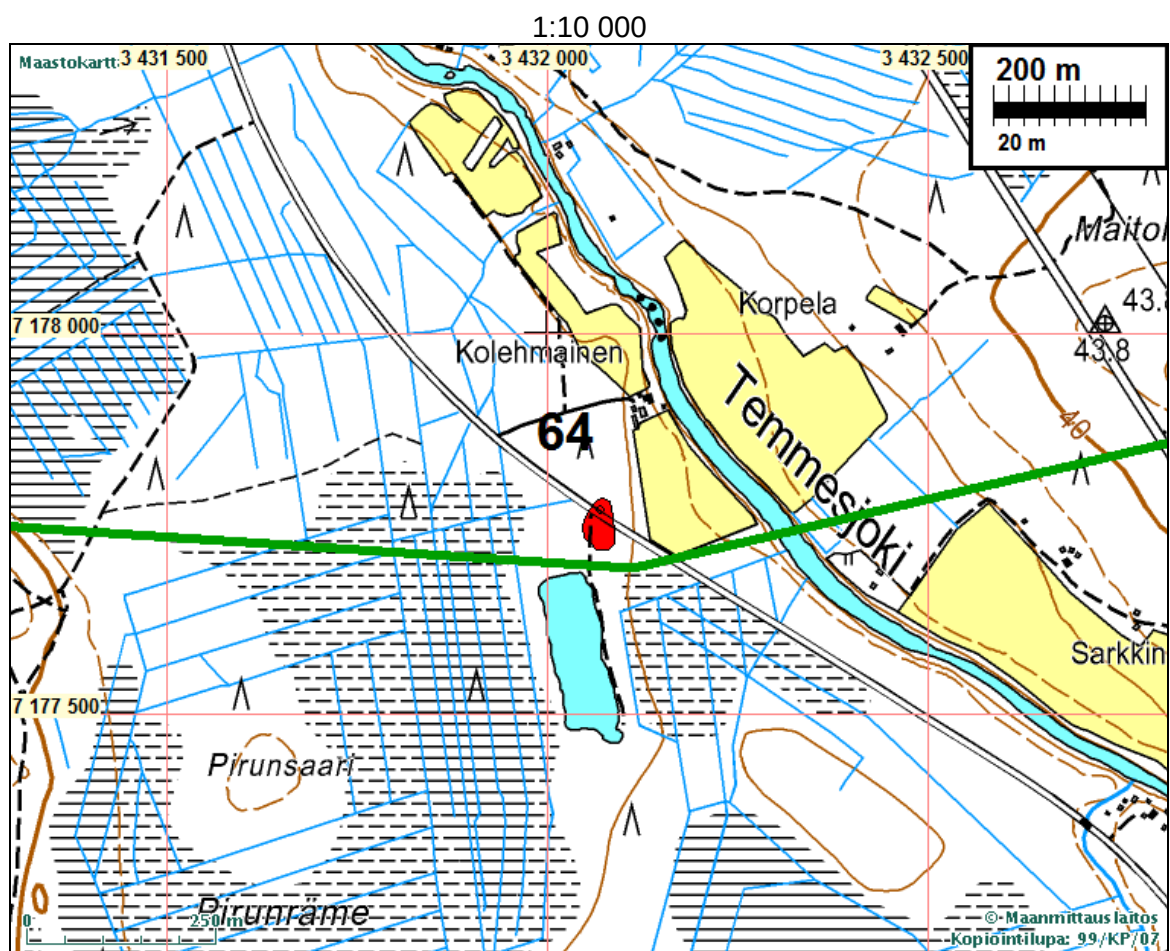
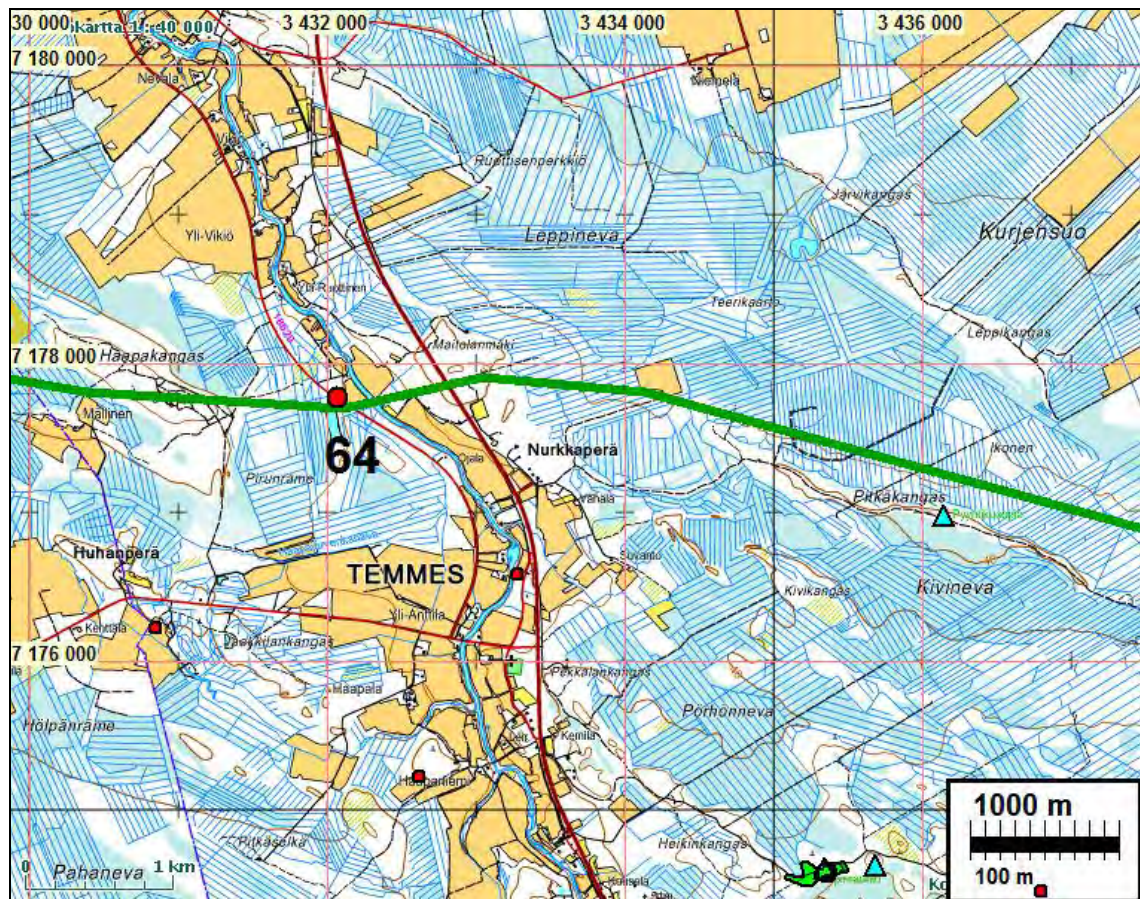
"Kohde sijaitsee Temmeksen kirkosta noin 2,2 km luoteeseen, Temmesjoesta noin 200 metriä länteen ja Kolehmaisien talosta saman verran lounaaseen. Alue on Pirunrämeen joenpuoleisen mäntyä kasvavan matalan hiekkakankaan reunaa. Kohteen läpi kulkee Lännentie pohjoisluode - eteläkaakko -suuntaisena (ei näy karttaotteessa). Kohteen pohjoispuolelta kulkee rämeeltä jokeen laskeva oja. Paikalta löydettiin kvartsia ja palanutta kiveä molemmin puolin tietä. Löydöt tehtiin tieleikkauksen ulkoreunalta. Paikaltaan löydetty sijaitsevat likaantuneessa(?) hiekkassa turpeen alla, osa

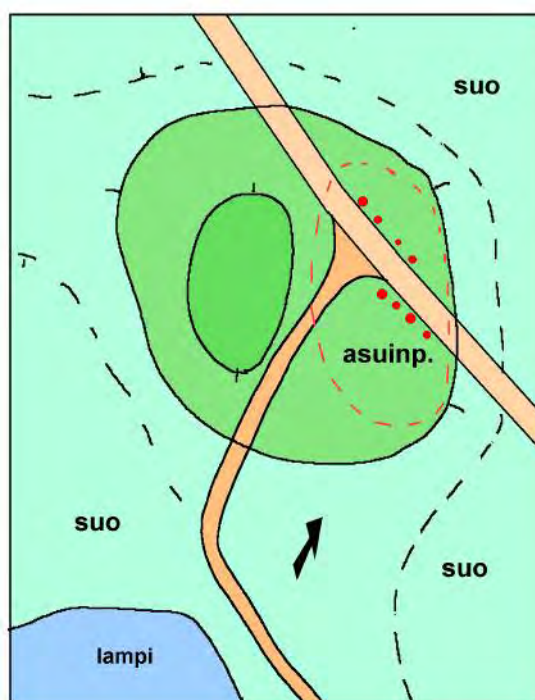
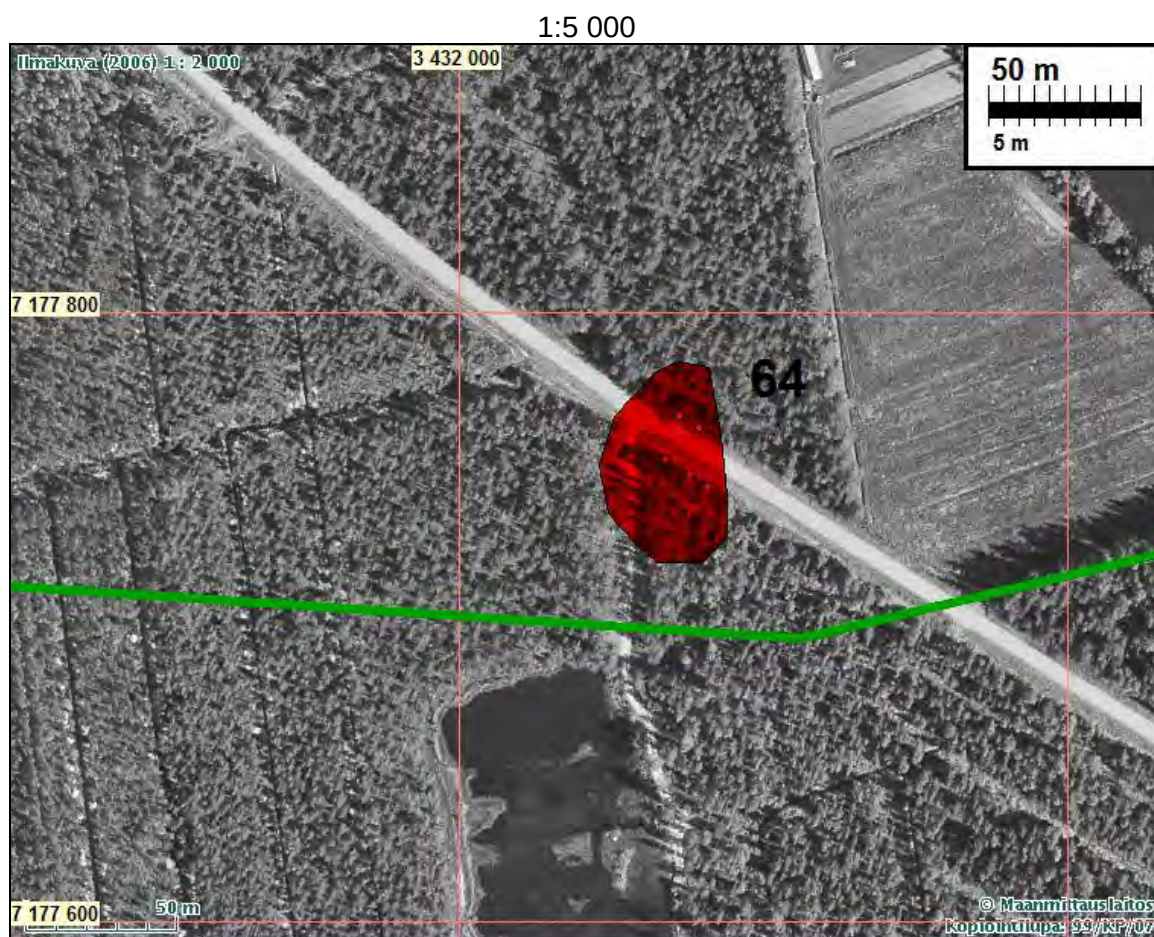
oli valunut alemmas. Lisäksi yksi iskos tavattiin länteen johtavalta metsätieltä noin 10 metriä lännentien länsireunasta. Havainnot tehtiin alueelta joka tieleikkauksissa erottui lähimaastoa korkeampana ja selvästi hiekkaisena kohtana. Tien länsipuolella kvartsia

oli mainitusta metsätiestä noin 10 metriä etelään ja tien itäpuolella olevan piston eteläpuolella noin 8 metrin matkalla, jokseenkin vastapäätä länteen hiekkakuopalle johtavaa metsätietä. Kangas oli tasaista hiekkakangasta, painumia tms. ei havaittu."

Jussila 2009.

Tieleikkauksessa kvartseja molemmin puolin tietä heti etelää menevän metsätien risteyksen itäpuolella. Metsätiellä ei nyt havaittu löytöjä. Kumpareen korkein kohta on metsätien länsipuolella. Heti sen eteläpuolella, lammen pohjoisrannalla on suota. Kumpareella avoimissa läikissä ja metsätiellä ei missään löytöhavaintoja. Vaikuttaa siltä, että asuinpaikka on sijainnut aivan muinaisessa jokirannassa eikä ole ulottunut koko pienen matalan mäen alalle. Asuinpaikasta lienee osa ehjänä maantien eteläpuolella. Paikan rajausta on nyt ja aiemmin tehtyihin löytöhavaintoihin ja topografiaan perustuva arvio.

Peitepiirros jossa kvartsihavainnot 2009 punaisella pisteellä, arvioitu raja punainen katkoviiva.

Asuinpaikkaa taustalla tien varressa ja metsätien alla. Kuvattu itään.

Asuinpaikkaa maantien molemmin puolin – pääosin oik. Kuvattu kaakkoon. Alla:
Kuvattu tienristeyksestä kohti metsätietä etelään

Siikajoki-Liminka voimajohtolinjausten muinaisjäännösten täydennysinventointi Siikajoella ja Limingassa 2010.

**Hannu Poutiainen
Tapani Rostedt**

Kustantaja: Fingrid Oyj

Sisältö:

Perustiedot	2
Inventointi	3
Yleiskartta	3
Muinaisjäännökset	4
LIMINKA 69 KIRSTINRÄME W.....	4
SIIKAJOKI 75 TERVASKANGAS	6
SIIKAJOKI 76 HAUTAMAANKANGAS1	8
SIIKAJOKI 77 HAUTAMAANKANGAS 2	9
Muut muinaisjäännökset	12
LIMINKA 27 MYLLYARO	12

Kansikuva: Suunnitellun linjan alle jäävä Tervahauta Ruukin itäpuolella

Perustiedot

- Alue:** Suunnitellut uudet vaihtoehtoiset voimajohtolinjat Siikajoen Ruukin kohdalla ja Temmeksen etelä-kaakkoispuolella.
- Tarkoitus:** Tarkistaa riittävissä määrin, tihein pistokokein ja maastoltaan muinaisjäännöksille otollisilla alueilla kattavasti onko voimajohtolinjalla tai sen välittömässä läheisyydessä muinaisjäännöksiä.
- Työaika:** Kenttätöaika: 4.-5.5.2010
- Kustantaja:** Fingrid Oyj
- Tekijät:** Mikroliitti Oy, Hannu Poutiainen ja Tapani Rostedt. Raportti Timo Jussila.
- Aiemmat tutkimukset:** Useita osa-alue inventointeja ja kaivauksia linjan liepeillä, mm. Sarkkinen, kuntainventointeja v. 1993 ja 1997. Jussila & Rostedt 2009 voimajohtolinjausten inventointi (tämän inventoinnin linjausten muut vaihtoehdot).
- Tulokset:** Linjan kohdalta ei ennestään tunnettu muinaisjäännöksiä. Linjan läheisyydessä tunnettiin ennestään yksi röykkiökohde (250 m linjauksesta). Linjalta tai sen liepeiltä löydettiin kaksi kivikautista asuinpaikkaa, yksi tervahautaa ja yksi tunnistamaton kuoppa (mahd. kellarikuoppa).

Tutkitut linjaukset neliöiden sisällä vihreällä. Alueen muinaisjäännökset eri symbolein.

Inventointi

Inventointi on jatkoa syyskuussa ja lokakuussa (2009) tehdyille Siikajoki-Muhos voimajohtolinjausten inventoinneille. Tuolloisille linjausvaihtoehdoille oli inventoinnin jälkeen kaavailtu vielä kaksi vaihtoehtoista linjausta, toinen Siikajoen Ruukissa ja toinen Temmeksen etelä-kaakkoispuolella. Inventointi suoritettiin toukokuun alussa 2010 kahden arkeologin voimin.

Pääosan ajasta inventoijat kulkivat liki näköyhteydessä samaa linjan osaa, mutta eri puolilla, niin, että n. 100 m leveä käytävä saatiin kerralla tutkittua. Monin paikoin erityisen ”hyvältä” ja mielenkiintoiselta maastolta vaikuttanutta aluetta tutkittiin ja koekuopitettiin yhdessä. Huomattavaa ellei suurin osa voimajohdon eri linjauksista kulkee suossa. Suoalueita ei tarkistettu mitenkään. Linja leikkaa monin paikoin soiden keskellä olevia mäkiä, harjanteita ja kumpareita. Lähes kaikki, muutamaa aivan pienintä ja hyvin matalaa suosaarekettä lukuun ottamatta, tarkastettiin paikanpäällä linjan kohdalta. Käytännössä linja tarkastettiin kovan maan osalta kokonaan. Kaikki linjaukset kulkevat koko niiden matkan korkeustasoilla, jotka ovat olleet Litorinamerta ja sen rantoja, n. 45-90 m korkeustasoilla, joka kattaa kivikauden rantatasot keskimesoliittiselta ajalta kivikauden loppupuolelle.

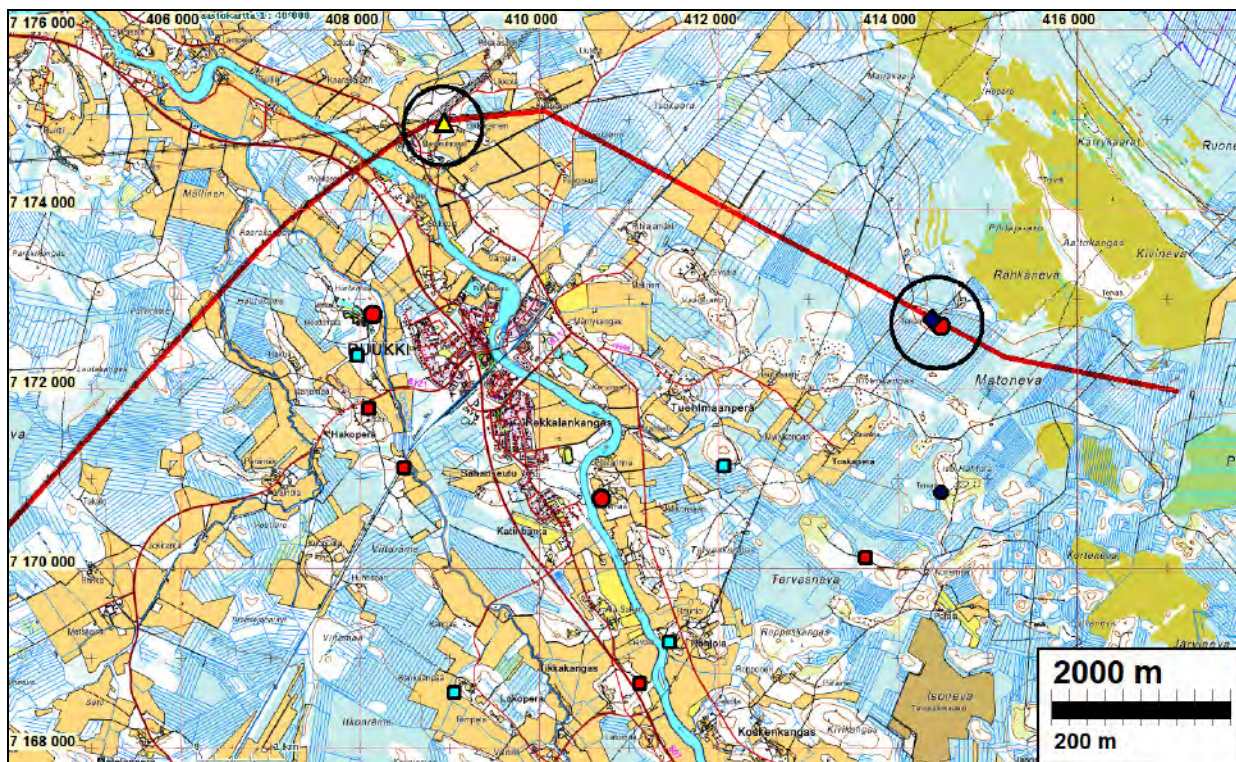
Yhdessä kohden (Liminka) havaittiin suunnitellun linjan kohdalla kivikautinen asuinpaikka ja yhdessä kohden (Ruukki) aivan linjan eteläreunalla todettiin kivikautinen asuinpaikka.

Espoossa 13.06.2010

Timo Jussila

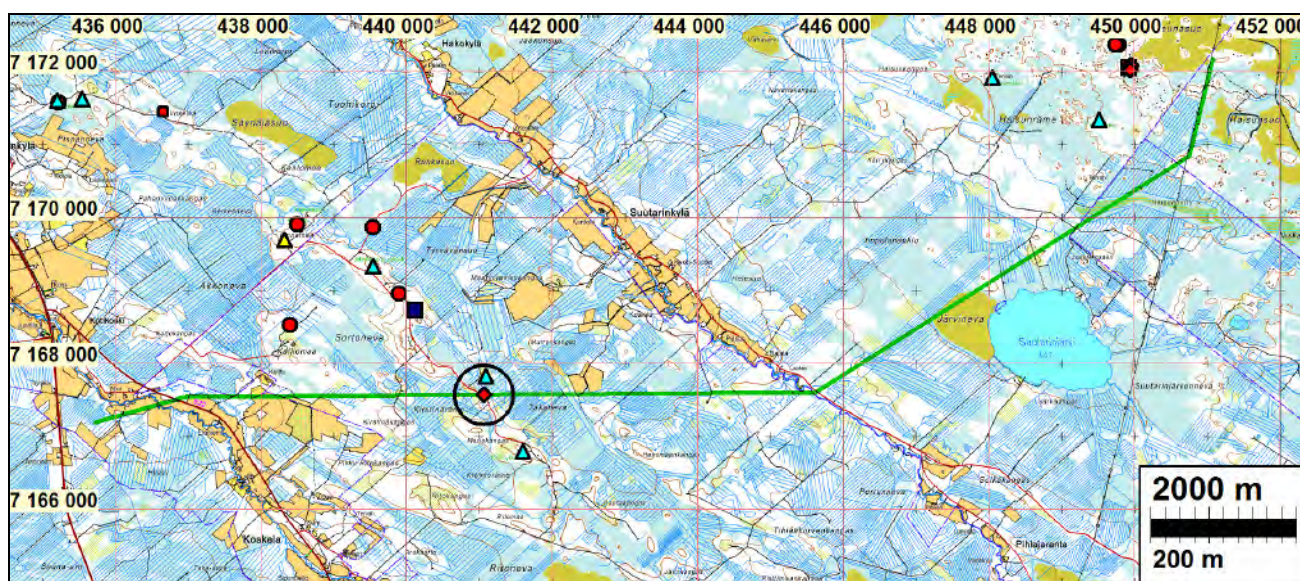
Yleiskartta

Läntisempi linjaus

Tutkittu linjaus punaisella. Alueen muinaisjäännökset eri symbolein. Raportissa kuvatut paikat ympyröity.

Itäinen linjaus

Tutkittu linjaus vihreällä. Alueen muinaisjäännökset eri symbolein. Raportissa kuvattu paikka ympyröity.

Muinaisjäännökset

Voimajohtolinjauksen välittömässä läheisyydessä olevat muinaisjäännökset.

LIMINKA 69 KIRSTINRÄME W

Mj tunnus:

Rauh.lk: 2

Ajoitus: kivikautinen

Laji: asuinpaikka

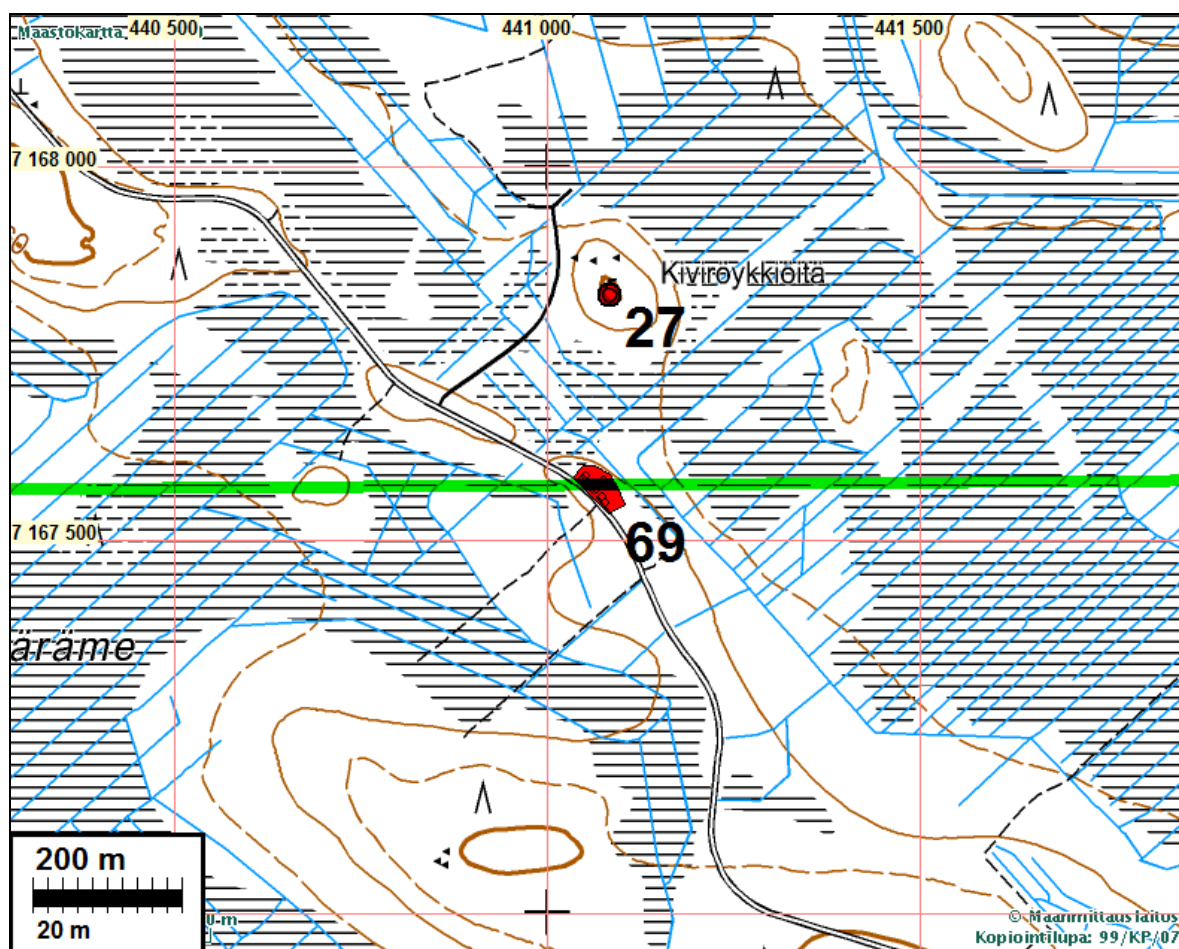
Koordin: N: 7167 573 E: 441 065 Z: 56 ±1 m

X: 7170 574 Y: 3441 213

Tutkijat: Poutiainen & Rostedt 2010 inventointi

Sijainti: Tyrnävän Meijerinkylästä 7,8 km kaakkoon, Kirstinrämeeen pohjoispuolella, metsätien pohjoispuolella.

Huomiot: Kivistä hiekkaa, laikutettu nuori mäntymetsä. Laikuista sekä tien koillispuolisesta ojasta löytyi selkeä keskittymä kvartsi-iskoksia. Niiden levinnän sekä topografian perusteella asuinpaikka rajoittuu ympäristöstään hieman koholla olevan muinaisen saaren luoteispäässä sijaitsevaan niemen kärkeen.

Suunniteltu voimajohtolinjaus vihreällä

Asuinpaikkaa tien oik. puolella. kuvattu itään.

Asuinpaikan maastoa.

SIKAJOKI 75 TERVASKANGAS

Mjtnnns:

Rauh.lk: 3 (ei esitetä suojelukohteeksi)

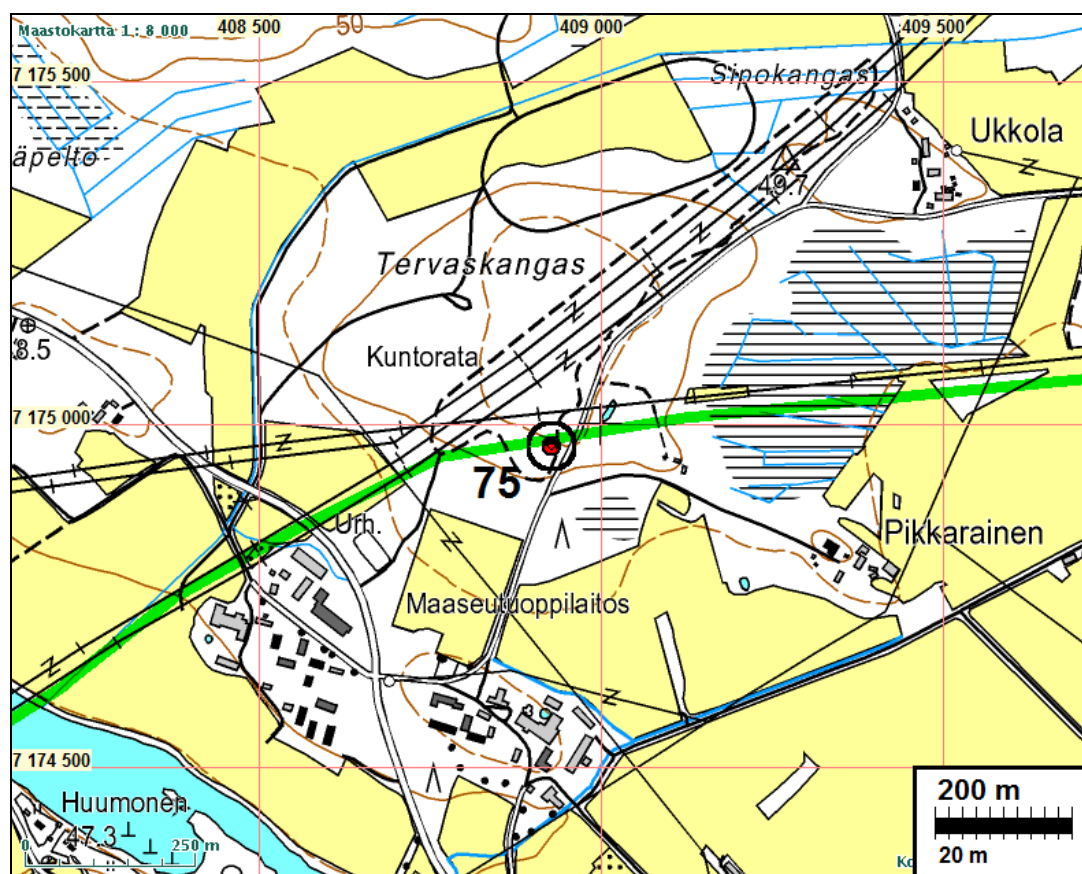
Ajoitus: ajoittamaton

Laji: tunnistamaton kuoppa (kellari/pirtti?)

Koordin:	N: 7174 968	E: 408 928	Z: 51 ±1 m
	X: 7177 056	Y: 2552 239	
	P: 7177 972	I: 3409 063	

Tutkijat: Poutiainen & Rostedt 2010 inventointi

- Sijainti:** Paikka sijaitsee Ruukin taajaman pohjoispuolella, maaseutuoppilaitoksen koillispuolella, itään erkaantuvan voimajohtolinjan eteläpuolella, tien länsipuolella.
- Huomiot:** Mahdollinen kellari- tai varastokuoppa. Koko 6x6m valleineen, vallit runsaan metrin paksuiset. Syvyys 1,3 m, metrin levyinen aukko etelään. Kairassa ei ollut hiiltä tai muuta kulttuurikerrokseen viittaavaa.

Suunniteltu voimajohtolinjaus vihreällä

Kuoppa

SIIKAJOKI 76 HAUTAMAANKANGAS1

Mjtunnus:

Rauh.lk: 2

Ajoitus: historiallinen

Laji: valmistus: tervahauta

Koordin: N: 7172 771 E: 414 379 Z: 62,5 ±1 m
 X: 7175 119 Y: 2557 789
 P: 7175 774 I: 3414 516

Tutkijat: Poutiainen & Rostedt 2010 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Ruukin taajaman itäpuolella n. 4,8 km, Rahkanevan lounaispuolella ja matonevan luoteispuolella olevalla matalalla kumpareella.

Siikajoki-Muhos voimajohtolinjausten muinaisjäännösten täydennysinventointi Tyrnäväällä, Limingassa (ja Muhoksella) 2009.

ver. 2.2

**Timo Jussila
Tapani Rostedt**

Kustantaja: Fingrid Oyj

Sisältö:

Perustiedot	2
Inventointi	2
Yleiskartta	3
Muinaisjäännökset	4
LIMINKA 67 KALLIOMAA	4
Linnamaan alue	6
LIMINKA LINNAMAA	6
LIMINKA LINNAMAA 3	6
Kiviunikan kangas	8
TYRNÄVÄ 65 KIVUUNIKANGAS	9
Reunasuo	12
TYRNÄVÄ 66 REUNASUO 1.....	12
TYRNÄVÄ 67 REUNASUO 2.....	16
TYRNÄVÄ 68 REUNASUO 3.....	18
TYRNÄVÄ 69 REUNASUO 4.....	19
TYRNÄVÄ 70 REUNASUO 5.....	19

Kansikuva: Kivikautista asuinpaikkaa Linnamaalla.

Perustiedot

- Alue:* Suunnitellut uudet vaihtoehtoiset (2 linjausta) voimajohtolinjat Temmeksen etelä- ja itäpuolelta itään vanhalla voimajohtolinjalle Reunasuon kohdalle (Huikon tasalla) ja vanhan linjan viertä pohjoiseen Muhoksen Karho-Ojankankaalle. Inventoitavaa alue käsitti 100 m leveät käytävät suunnitellun linjan kohdalla. Ks. yleiskartta s. .
- Tarkoitus:* Tarkistaa riittävässä määrin, tihein pistokokein ja maastoltaan muinaisjäännöksille otollisilla alueilla kattavasti onko voimajohtolinjalla tai sen välittömässä läheisyydessä muinaisjäännöksiä.
- Työaika:* Kenttätöaika: 12.-15.10. 2009.
- Kustantaja:* Fingrid Oyj
- Tekijät:* Mikrolitti Oy, Timo Jussila ja Tapani Rostedt. Raportti Timo Jussila.
- Aiemmat tutkimukset:* Useita osa-alue inventointeja ja kaivauksia linjan liepeillä, mm. Sarkkinen, kuntainventointeja v. 1993 ja 1997.
- Tulokset:* Linjan kohdalta ei ennestään tunnettu muinaisjäännöksiä. Linjan läheisyydessä tunnettiin ennestään yksi jätinkirkko ja yksi kivikautinen asuinpaikka, sekä muutama rökkiökohde hieman kauempana linjasta. Linjalta tai sen liepeiltä löydettiin kaksi kivikautista asuinpaikkaa, sekä kolmas ”rakka-asuinpaikka” rakkakuoppineen ja painanteineen. Lisäksi havaittiin yksi rakkakuoppakohde, ja pari tervahautaa.

Inventointi

Inventointi on jatkoa syyskuussa tehdylle Siikajoki-Muhos voimajohtolinjauksen inventoinnille. Tuolloisille linjausvaihtoehdoille oli inventoinnin jälkeen kaavailtu vielä kaksi vaihtoehtoista linjausta. Inventointi suoritettiin lokakuun puolessa välissä 2009 kahden arkeologin voimin. Inventoitava alue koostui kahdesta eri linjasta: pohjoisempi alkaa Tyrnävän eteläosasta Pöksän eteläpuolelta ja kulkee itään Järvinevan yli Reunasuolle jossa yhtyy vanhaan etelästä Muhokselle kulkevaan linjaan. Eteläisempi vaihtoehto alkaa Temmeksen Kotikosken eteläpuolelta vt. 4:n itäpuolelta kulkien itään Suutarinkylän ja Haisurämeen kautta Reunasuolle jossa yhtyy em. vanhaan linjaan. Lisäksi em. vanhan, Muhokselle menevän, linjan liepeitä tutkittiin Reunasuolta pohjoiseen Karho-ojankankaalle.

Pääosan ajasta inventoijat kulkivat liki näköyhteydessä samaa linjan osaa, mutta eri puolilla, niin, että n. 100 m leveä käytävä saatiin kerralla tutkittua. Monin paikoin erityisen "hyvältä" ja mielenkiintoiselta maastolta vaikuttanutta aluetta tutkittiin ja koekuopitettiin yhdessä. Huomattava ellei suurin osa voimajohdon eri linjauksista kulkee suossa. Suoalueita ei tarkistettu mitenkään. Linja leikkaa monin paikoin soiden keskellä olevia mäkiä, harjanteita (Muhoksella dyynikaarteita) ja kumpareita. Lähes kaikki, muutamaa aivan pienintä suosaarekettä lukuun ottamatta, tarkastettiin paikanpäällä linjan kohdalta. Käytännössä linja tarkastettiin kovan maan osalta kokonaan, joissain paikoin tosin vain kauempaa katselemalla kun näkyväisyys oli hyvä ja voitiin parinsadan metrin säteellä todeta (kokemukseen perustuen) että ei kannata kävellä pidemmälle tms. Kaikki linjaukset kulkevat koko niiden matkan korkeustasoilla, jotka ovat olleet Litorinamerta ja sen rantoja, n. 30-90 m korkeustasoilla, joka kattaa kiviakauden rantatasot keskimesoliittiselta ajalta varhaismetallikauden alkuun. Lisää tietoja alueen maastosta, kuten Muhoksen dyynikareista on edellisessä raportissa.

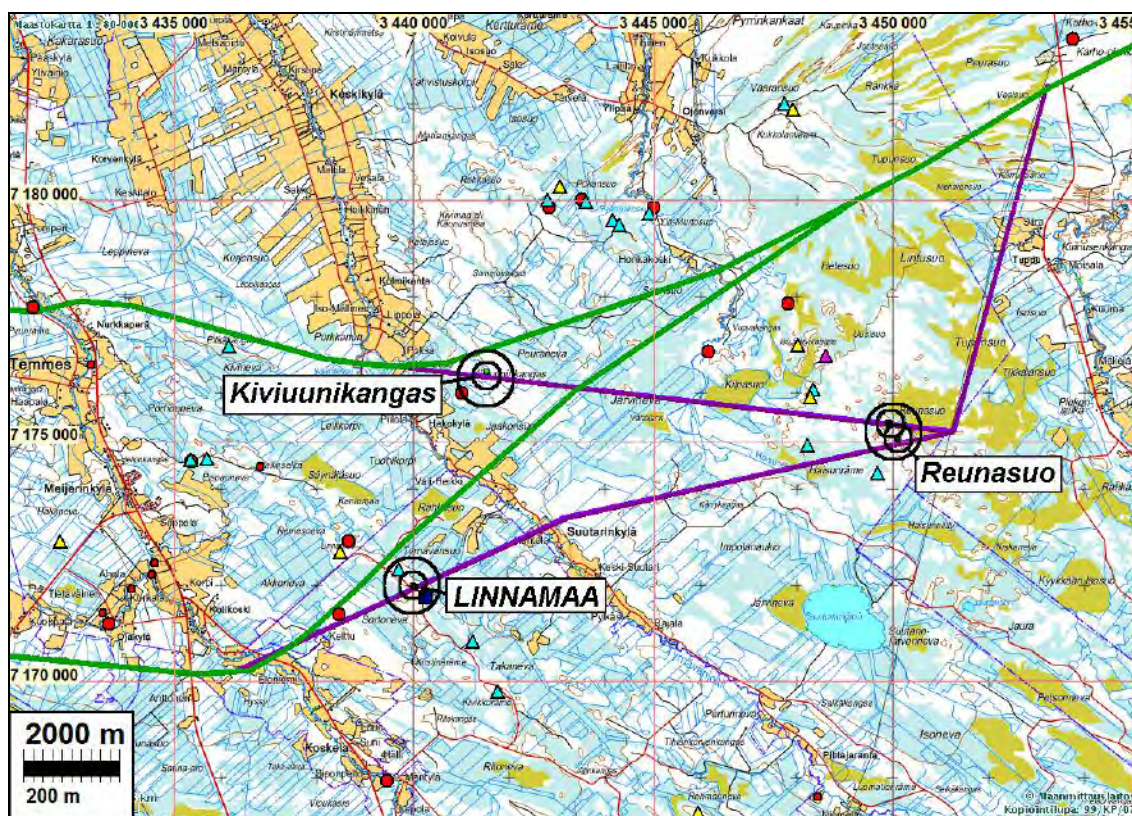
Karttoihin merkitty voimajohtolinjauksen paikka ei ole tarkka – se on merkitty vihreällä kartoille n. ± 30 m tarkkuudella. Maasto tarkastettiin em. linjasta vähintään ± 50 säteellä, monin paikoin laajemmin.

Espoossa 29.11.2009

Timo Jussila

PS. Tähän raportin versioon 2.2 on lisätty ETRS-TM35FIN koordinaatit, sekä uusien paikkojen KM-numerot ja joitain pieniä teknisiä lisäyksiä ja korjauksia, joilla ei ole mitään vaikutusta inv. tulokseen. TJ 4.3.2010.

Yleiskartta

Syyskuussa 2009 tutkitut linjaukset vihreällä ja lokakuussa tutkitut sinipunaisella. Tässä raportissa käsitellyt muinaisjäännösalueet nimettyjä avoympyröitä.

Muinaisjäännökset

LIMINKA 67 KALLIOMAA

Rauh.lk: 2

Ajoitus: kivikautinen

Laji: asuinpaikka

Kartta: N: 7168 524 E: 438 396 z: 49 ±1 m (N60), TM35: K4314D4
X: 7171 526 Y: 3438 543

Tutkijat: Sarkkinen M 2007 tarkastus, Jussila & Rostedt 2009 inventointi

Löydöt: KM 30678, kvartsi-iskoksia, Sarkkinen M 2007.

Sijainti: Limingan kirkolta n. 24 km kaakkoon, Temmeksen Meijerinkylän kaakkoispuolella, Tiestä 822 n. 1,6 km koilliseen, Sortonervan ja Akkonevan välisellä matalalla, kallioisella mäellä. Ks. [kartta](#).

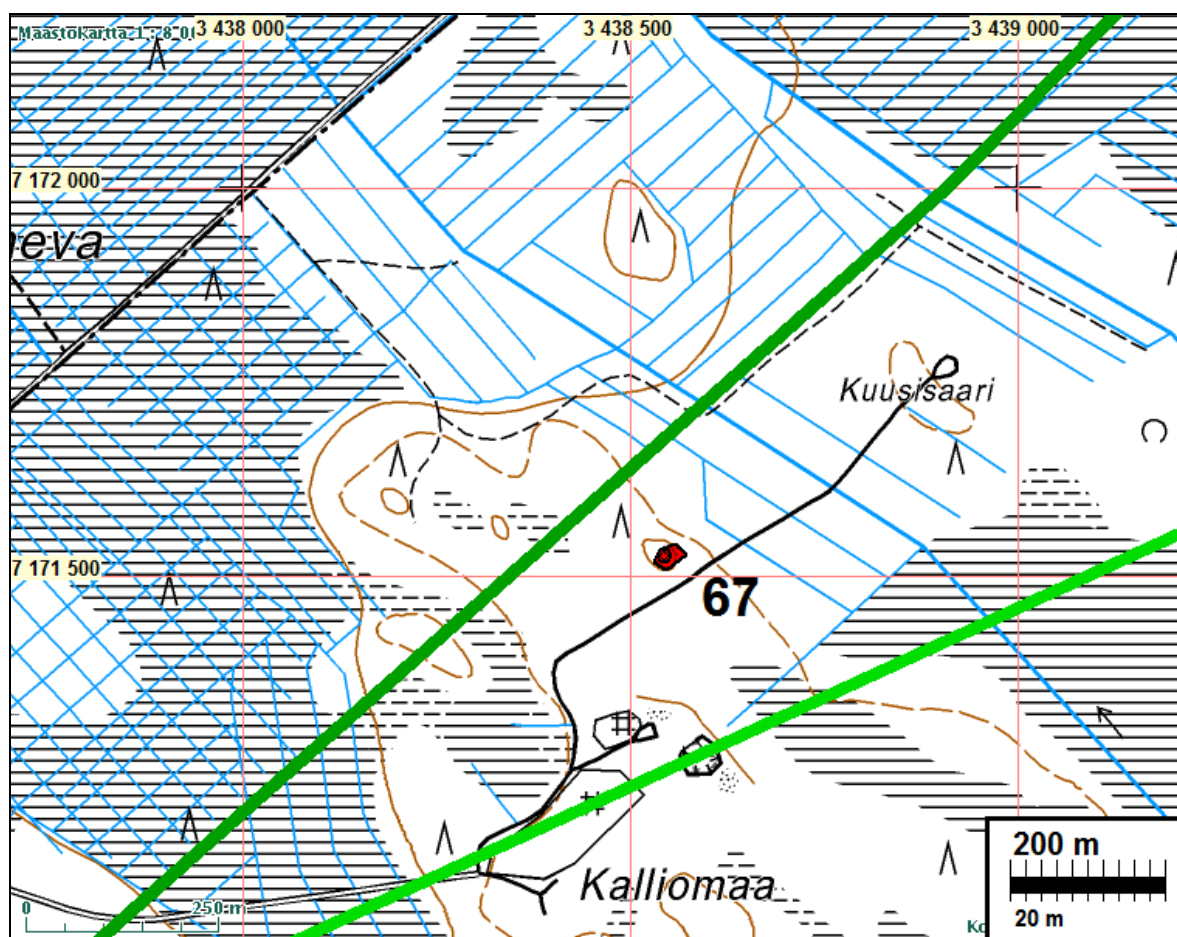
Huomiot: Sarkkinen 2007: "Kalliomaan sangen tasaisella ja osin soistuneella ja kallioisella selänteellä, selänteen koilliseen laskevan rinteiden reunalla olevan kallion kupeella. Maaperä on hyvin kivikkoista hiekkamoreenia ja alue oli tarkastushetkellä vuonna 2007 hakattu ja äestetty. Kallion suojaiselta kaakkoiskupeelta löytyi kvartsi-iskoksia ja tulenpidon jälkiä noin 10x20 m alalta. Kvartsia oli myös äestämättömällä kohdalla. Kuusisaareen johtavalta tieltä paikalle on noin 50 m luoteeseen. Kyseessä lienee lähinnä leiripaikka merenrantavaiheesta myöhäiseltä kivikaudelta."

Jussila 2009:

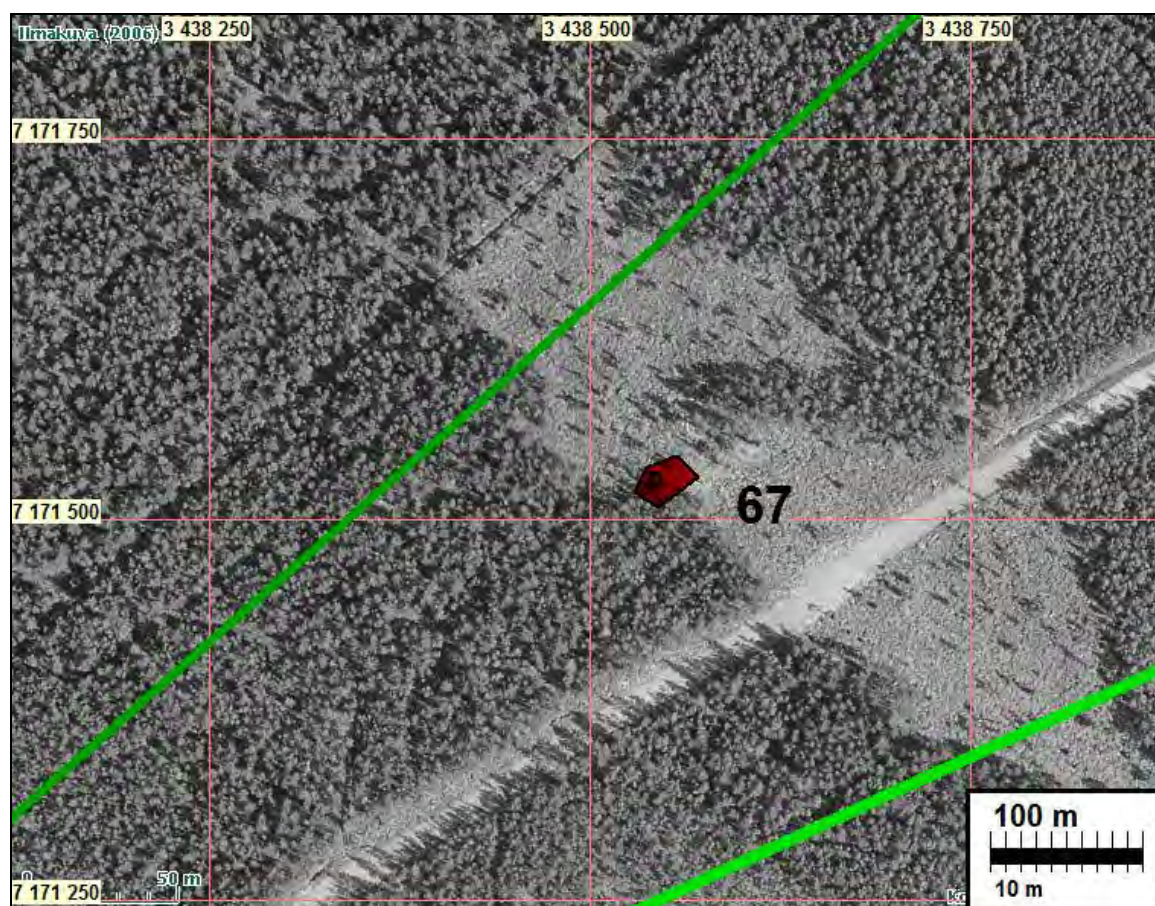
Paikkaa ei saatu selkeästi paikannettua ja rajattua v. 2009. Laikut kasvaneet umpeen. Kivistä moreenimaata matalan kallion kupeessa. Paikannus Sarkkisen perusteella. (ks. edellinen raportti).

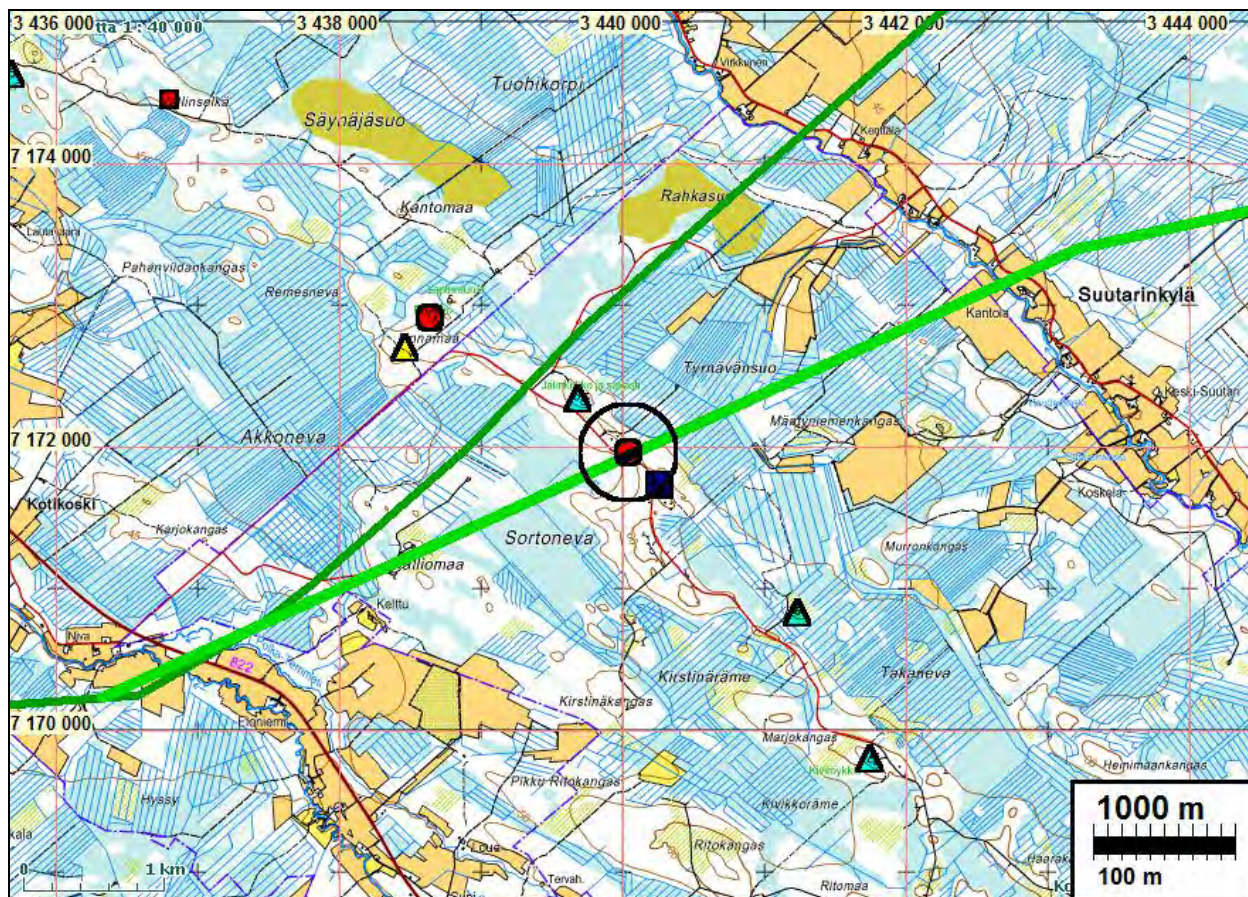
Taustalla keskeltä hieman oik. matala kallio jonka kupeessa asuinpaikka. Kuvattu pohjoiseen.

Syyskuussa tutkittu linjaus tumman vihreällä, lokakuussa tutkittu vaalean vihreällä

Linnamaan alue

Syyskuussa tutkittu linjaus tumman vihreällä, lokakuussa tutkittu vaalean vihreällä

LIMINKA LINNAMAA

Rauh.lk: 2
Ajoitus: historiallinen
Laji: raja: kivirakenne

Kartta: N: 7168 728 E: 440 112 z: 57,5 (N60), TM35: R4314F2
x: 7171 730 y: 3440 260

Tutkijat: P.Purhonen 1978 tarkastus, M. Sarkkinen 1997 inventointi

Huomiot: Kohde sijaitsee Linnamaan jätinkirkosta n. 700 m kaakkoon. Paikalla on kaksi rajakiveä n. 70 m etäisyydellä toisistaan. Kivet on merkitty risti- ja kruunu-hakkauksin. Peruskartalle merkityt rajakivet sijaitsevat aivan nykyisen metsäautotien vieressä.

Kartta seur. sivulla, jossa sininen neliö. Paikkaa ei tarkastettu v. 2009. Ks. [kartta](#).

LIMINKA LINNAMAA 3

Ajoitus: kivikautinen
Laji: asuinpaikka

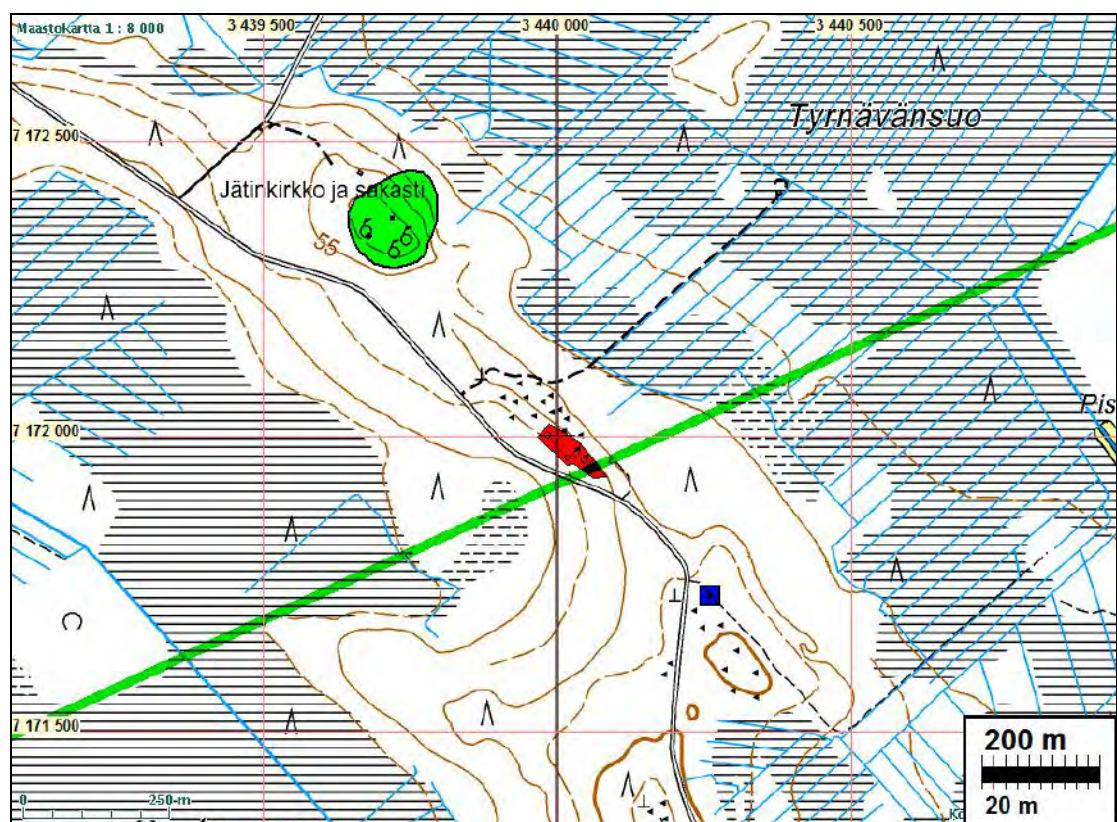
Kartta: N: 7168 958 E: 439 892 z: 54 ±1 m (N60), TM35:
x: 7171 960 y: 3440 040

Tutkijat: Jussila & Rostedt 2009 inventointi

Löydöt: KM 38035, kvartsi-iskoksia, Jussila & al 2009, diar. 16.11.2009, metsänlaikutusva-oista.

Sijainti: Tyrnävän Meijerinkylästä n. 6,3 km itä-kaakkoon, Linnamaan jätinkirkosta 370 m kaakkoon, metsätien koillispuolella 20-50 m, lounaaseen viettävässä rinteessä. Ks. [kartta](#).

Huomiot: Paikalla on loivasti lounaaseen viettävä rinne. Rinteen yläosa ja laki on erittäin kivi-nen. Laella on vanha hiekkakuoppa jonka reunoille kasattu kiviä. Rinteen alaosa, tien koillispuolella on vähäkivinen ja maaperä hiekkaa. Hiekkaiselta alueelta löytyi monin paikoin kvartsi-iskoksia. Alueen luoteisosassa maaperä muuttuu kiviseksi. Ki-vimaaperäisestä osasta löytyi pari kvartsia. Paikka rajautuu selkeästi kaikkiin suun-tiin paitsi kaakkoon, hakkaamattomaan metsään, jossa raja-
syyden perusteella tehty arvio.

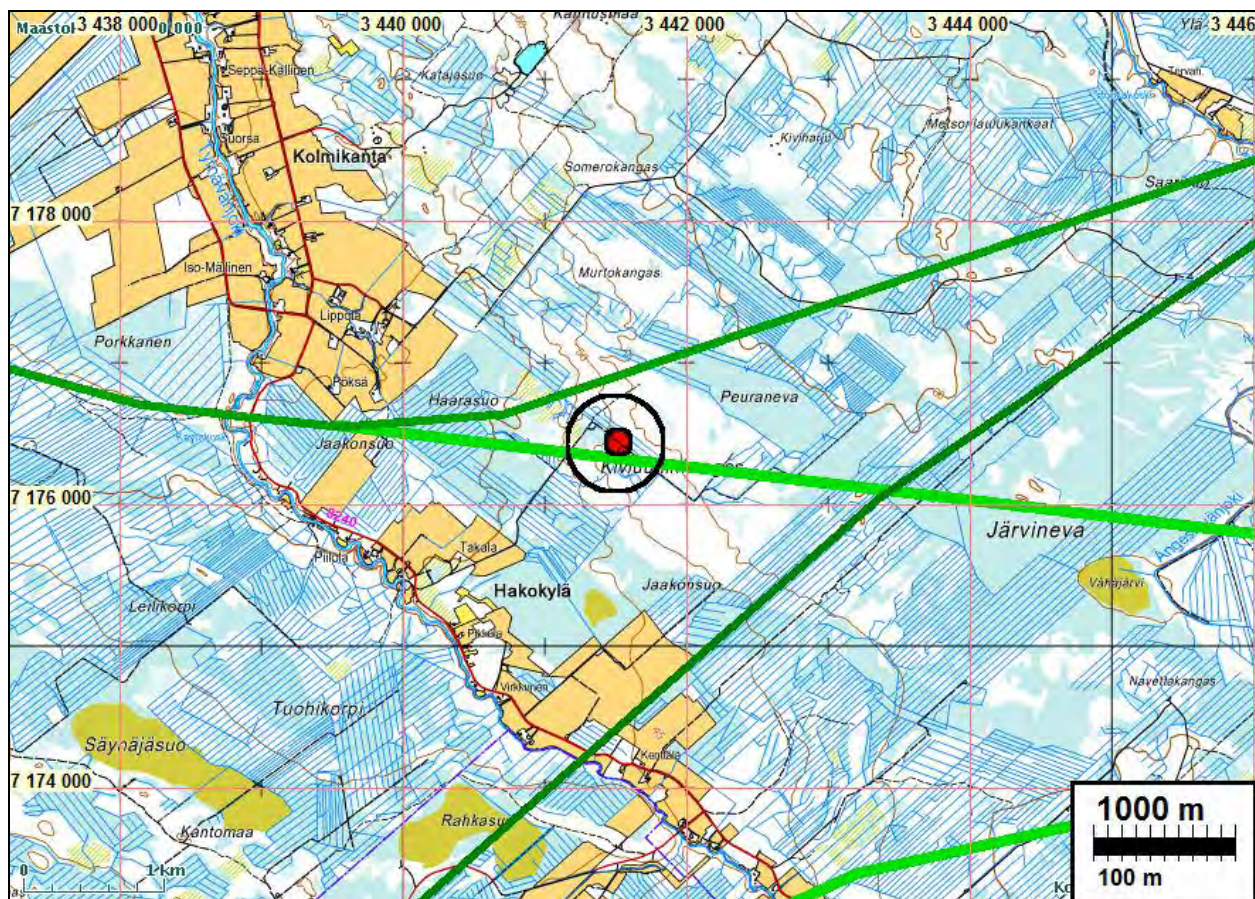
Asuinpaikka punaisella.

vas. kaakkoisosaa kuvattu pohjoiseen, oik. luoteislaidalta kaakkoon.

Kiviunikangas

Syyskuussa tutkittu linjaus tumman vihreällä, lokakuussa tutkittu vaalean vihreällä

TYRNÄVÄ 65 KIVUUNIKANGAS

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: kivistä
 Laji: asuinpaikka

Kartta: N: 7173 436 E: 441 371 z: 52 ±1 m (N60), TM35: R4323E2
 x: 7176 440 y: 3441 520

Tutkijat: Jussila & Rostedt 2009 inventointi

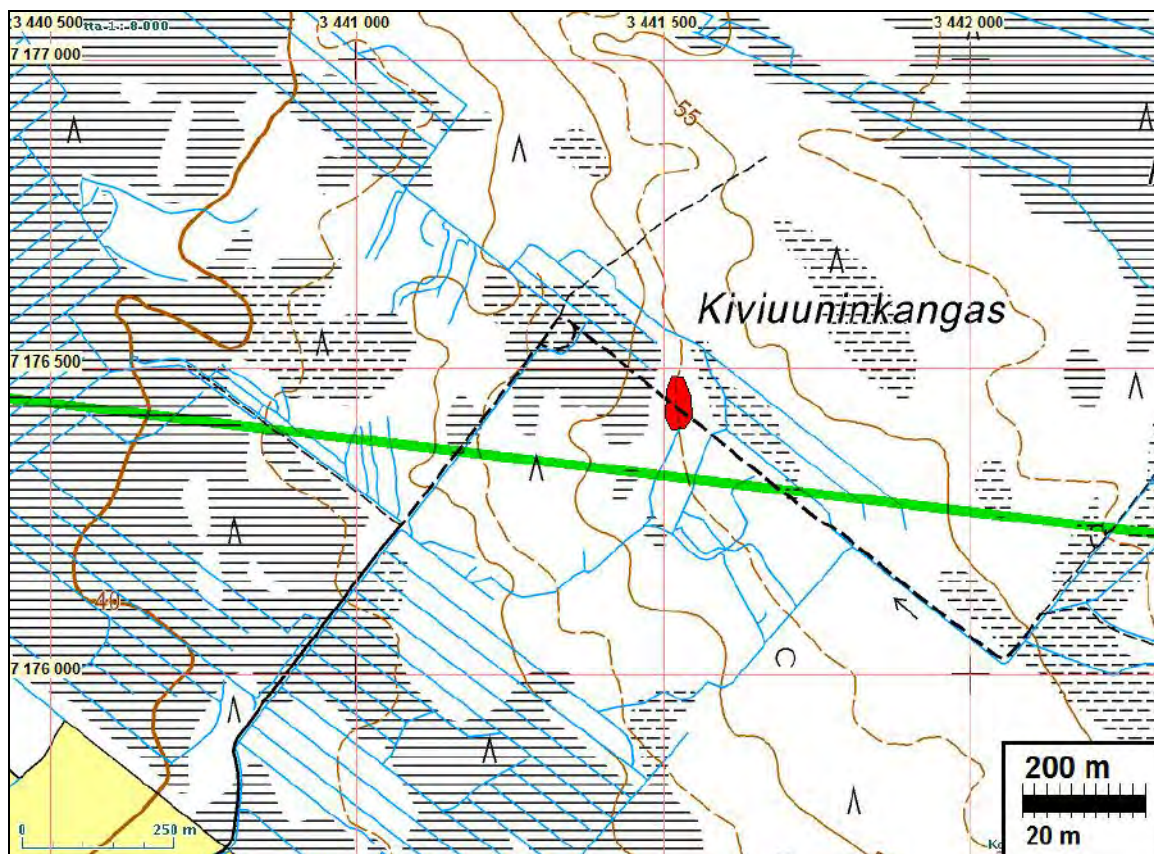
Löydöt: KM 38036, kvartsi-iskoksia, Jussila & al 2009, diar. 16.11.2009, tien ojasta ja tien vierustan kaivannoista.

Sijainti: Paikka sijaitsee Tyrnävän Meijerinkylästä (Temmeuksessa) 7,7 km koilliseen, Kivi-uunikankaalla kulkevan metsätien NW-SE suuntaisen osan keskivaiheilla olevalla pienellä ja matalalla soisen korpimetsän ympäröimällä hiekkaisella kumpareella. Ks. [kartta](#).

Huomiot: Paikalla on ympäristöstään hieman kohoava laakea kumpare jossa maaperä ympäristöstä poiketen hiekkaa ja vähäkivisempi. Metsätie kulkee kumpareen halki. Kumpareen länsilaidalla tien eteläpuolisessa ojassa ja eteläpuolella olevissa matalissa kaivannoissa kvartseja. Asuinpaikan rajausta on arvio - kumpareen ala.

Alueelta on löytynyt aikoinaan kiviesineitä. Sarkkinen 1993: "Hakokylästä n. 1,5 - 2,5 km koilliseen. Alueelta on löydetty äestetyltä hakkuuaukealta kaksi kiviesinettä, mutta niiden tarkka löytöpaikka ei yrityksistä huolimatta ole saatu selville." KM 28131:1-2.

Tämä löytö saattaa liittyä tähän asuinpaikkaan. Tarkastimme myös asuinpaikasta 300 m länteen ja SW-NE suuntaisen metsätien länsipuolista kangasta, joka oli äestettynä. Emme havainneet siellä tai muualla lähialueella esihistoriaan viittaavaa.

Asuinpaikka punaisella, suunniteltu vij vihreällä.

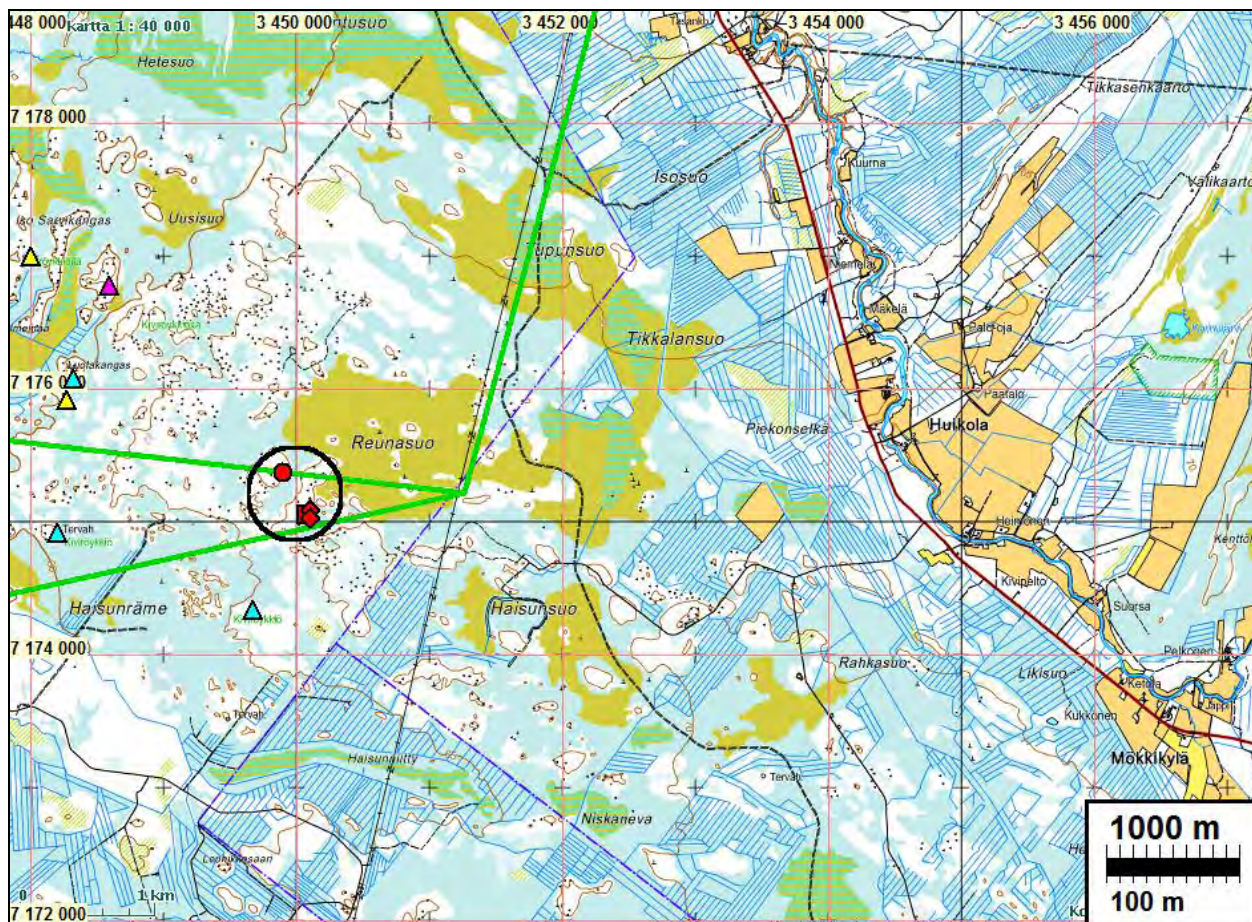

Ylä: asuinpaikkaa kaakkoon, alla oik. luoteeseen, vas. mahdollinen tulisijan jäännös.

Reunasuo

Lokakuussa tutkitut linjaukset vaalean vihreällä

TYRNÄVÄ 66 REUNASUO 1

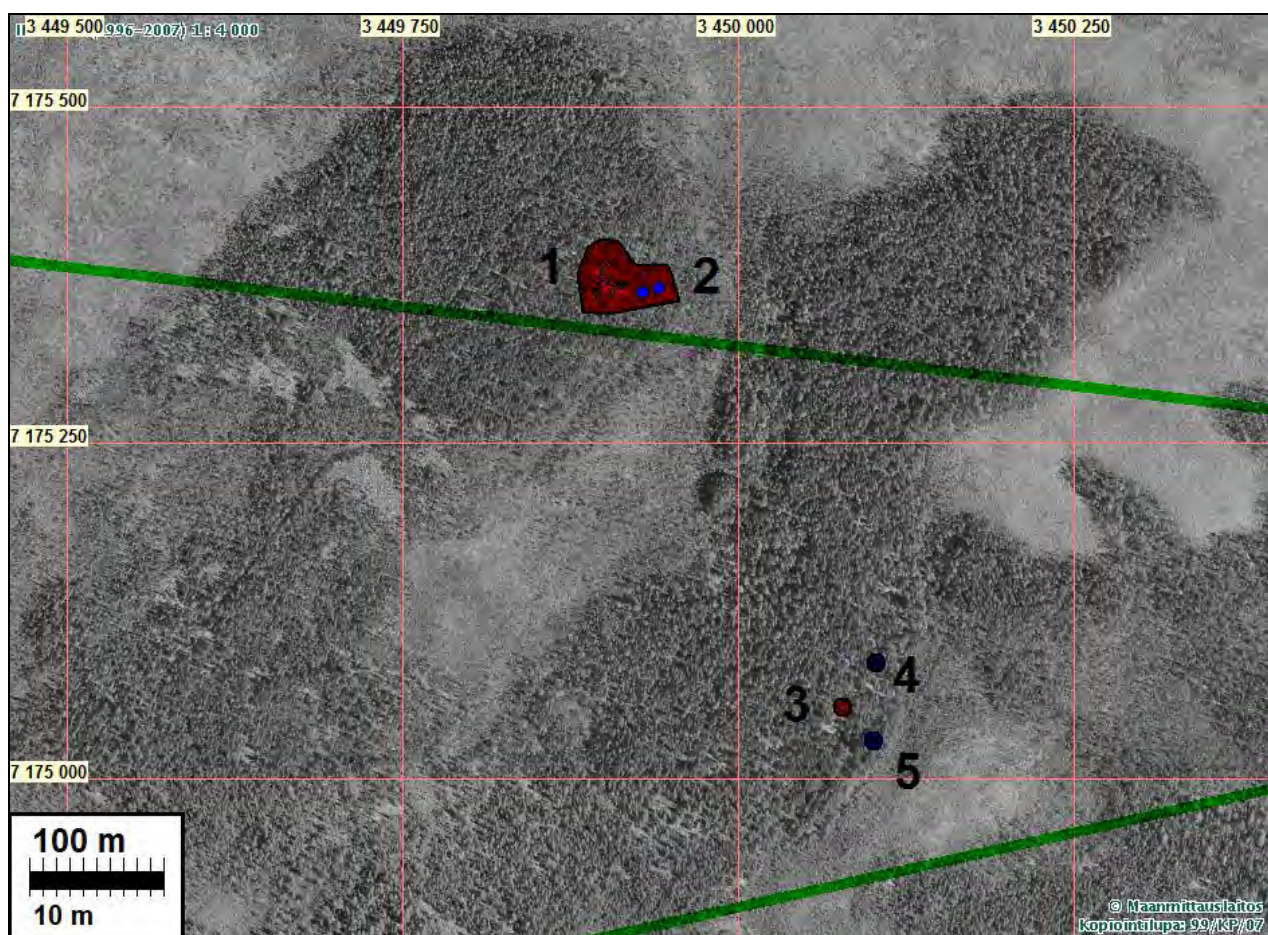
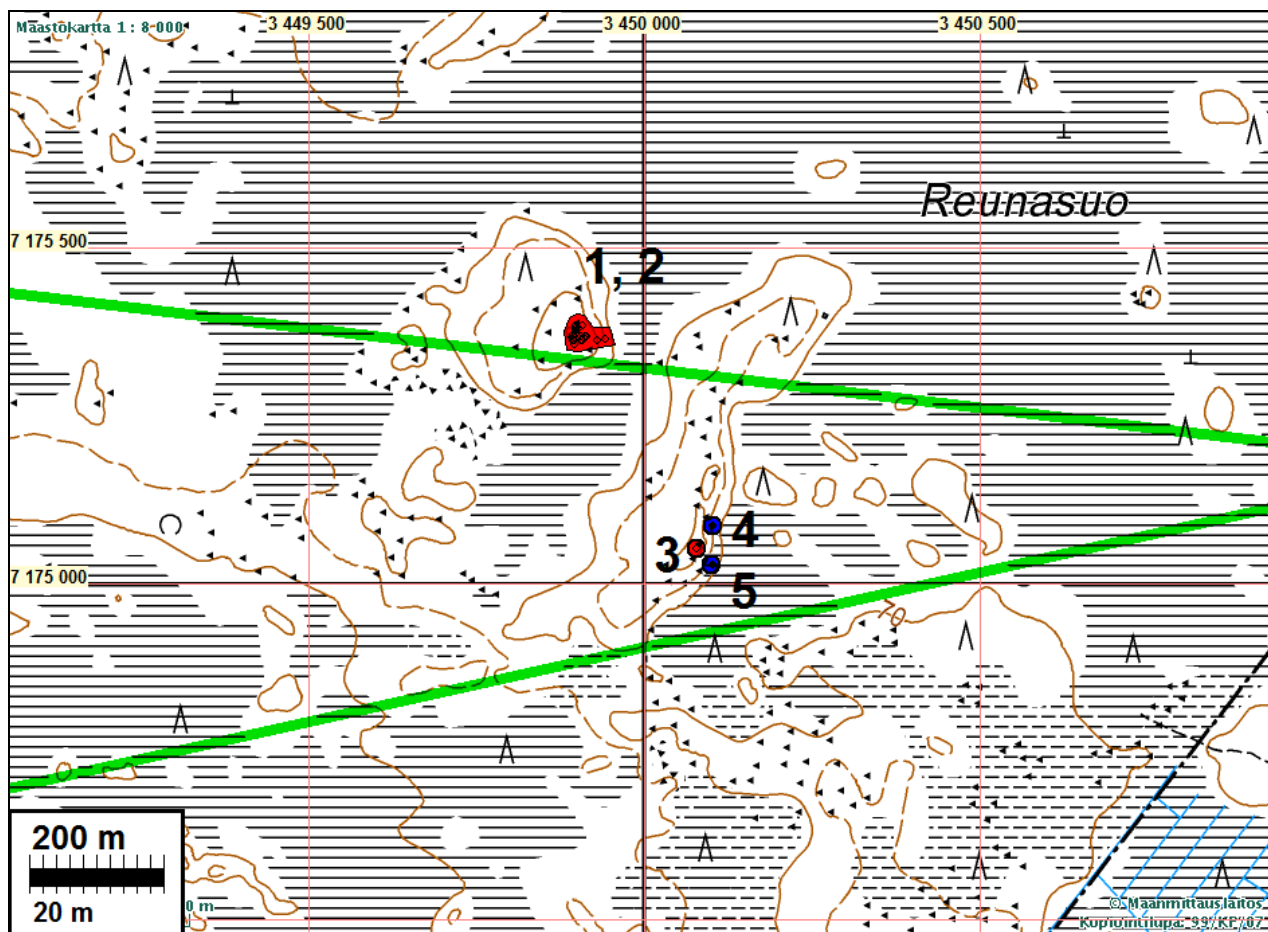
Rauh.lk: 2
 Ajoitus: kivikautinen (?)
 Laji: asuinpaikka: rakkapainanne

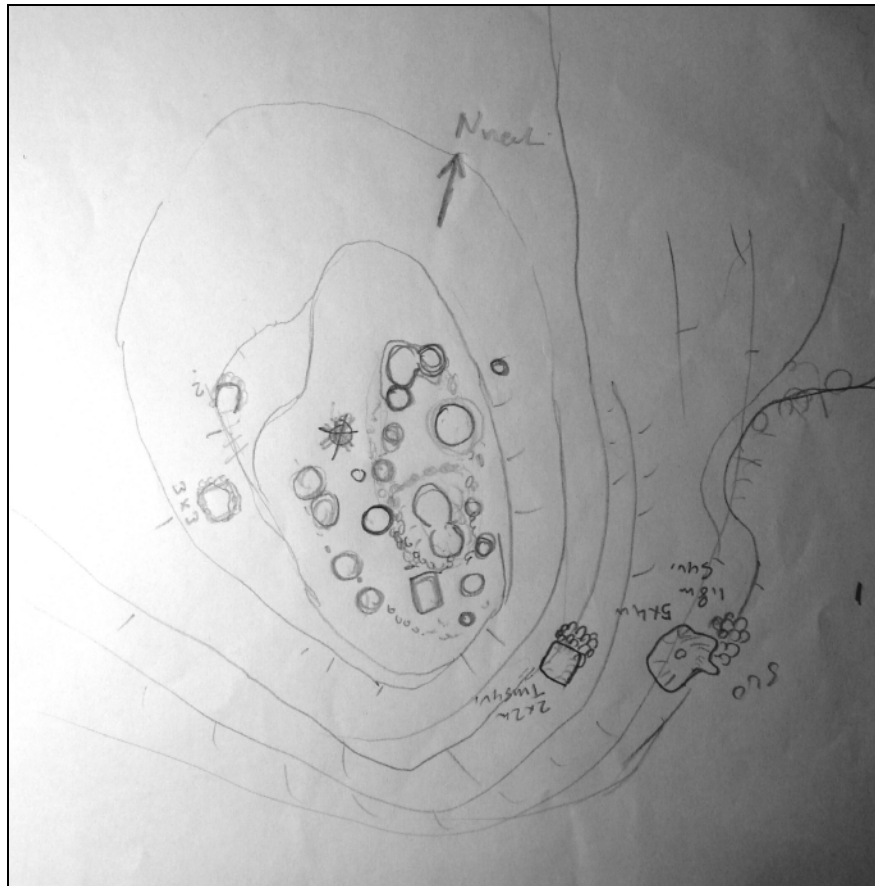
Kartta: N: 7172 366 E: 449 749 Z: 76 ±1 m (N60), TM35:
 X: 7175 369 Y: 3449 901

Tutkijat: Jussila & Rostedt 2009 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Temmeksestä n. 16,8 km itään ja Muhokselta etelään vievän tien 8250 länsipuolella (Hulkkolan tasalla) n. 4,5 km, Reunasuon lounaispuolella olevan laakean mäen itäreunalla olevan korkeimman kohdan laella. Ks. [kartta](#).

Huomiot: Paikalla on laakea soiden ympäröimä mäki joka kohoaa korkeimmilleen itäpäässä, josta jyrkkä lasku itään, kaakkoon ja pohjoiseen suohon. Mäen laella on rakka, jossa useita eri kokoisia rakkakuoppia ja ainakin yksi painanteeksi katsottava rakenne jossa kivivallit. Rakan eteläpuolella kivikossa painanteen tapainen rakenne. Mäen rinteiden itäpuolen juurella kaksi maakuoppaa, jotka mahdollisesti ns. pirtinpohjia. Ajoitusarvio, kivikautinen, sijainnin ja korkeuden (z) perusteella.

Peitepiirros alueesta. Rakkakuopat ja painanteet. Oik. alhaalla kuopat - mahd. pirtinpohjat Reunasuo 2.

Rakkakuoppia ja painanteita. Kuvattu itään.

Alla: Painanne rakan länsilaidalla.

TYRNÄVÄ 67 REUNASUO 2

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen (?)
 Laji: asuinpaikka: rakapainanne

Kartta: N: 7172 360 E: 449 784 Z: 72 ±1 m (N60), TM35: R4323G3
 X: 7175 363 Y: 3449 936

Tutkijat: Jussila & Rostedt 2009 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Temmeksestä n. 16,8 km itään ja Muhokselta etelään vievän tien 8250 länsipuolella (Hulkkolan tasalla) n. 4,5 km, Reunasuon lounaispuolella olevan laakean mäen itäreunalla, jyrkän rinteiden länsijuurella. Ks. [kartta](#).

Huomiot: Paikalla on kaksi maakuoppaa, joista toinen rinteessä (alaosassa) ja toinen aivan rinteiden juurella. Rinteessä oleva kuoppa on pienempi, kooltaan n. 2 x 2 m. Kuopan syrjällä on kivikasa. Rinteiden juurella oleva kuoppa on osin rinteeseen kaivettu, kooltaan n. 3 x 2 m. Siinä myös yhdellä syrjällä kivikasa. Kivikasat saattavat olla uunirakennelman jäänteitä ja jos ovat kyseessä on ns. pirtinpohjat, tilapäiset kuoppa-asumukset. On mahdollista että kuopat ovat hiekanottokuoppia josta kivet seulottu pois. Tämä vaikuttaa kuitenkin epätodennäköiseltä: miksi täältä, keskeltä suota, olisi pieni määrä hiekkaa haettu? Tuskin liittyy läheiseen rakkakuoppasysteemiin.

Kartta ja ilmakuva s. 13.

alempi ja isompi kuoppa. Kuvattu etelään.

Alempi kuoppa kuvattu lounaaseen.

Ylempi pienempi kuoppa. Taustalla laen rakka.

Pienempi kuoppa kuvattu länteen.

TYRNÄVÄ 68 REUNASUO 3

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: kivikautinen (?)
 Laji: muu: rakkakuoppa

Kartta: N: 7172 050 E: 449 926 Z: 76 ±1 m (N60), TM35: R4323G3
 X: 7175 053 Y: 3450 078

Tutkijat: Jussila & Rostedt 2009 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Temmeksestä n. 16,8 km itään ja Muhokselta etelään vievän tien 8250 länsipuolella (Hulkkolan tasalla) n. 4,5 km, Reunasuon lounaispuolella olevan N-S suuntaisen mäenharjanteen eteläosan itäreunalla, kapean lakiharjanteen laella ja itäreunalla. Ks. [kartta](#).

Huomiot: Paikalla on mäen korkeimmalla nyppylällä pieni rakka jossa vierekkäin kaksi rakka-kuoppaa, halkaisijaltaan n. 2 m. Koordinaatit: x 7175053 y 3450078 ±4 m. Ajoitusarvio, kivikautinen, sijainnin ja korkeuden (z) perusteella. Lähellä kaksi tervahautaa.

Kartta ja ilmakeku s. 13.

TYRNÄVÄ 69 REUNASUO 4

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: valmistus: tervahauta

Kartta: N: 7172 086 E: 449 951 Z: 71 ±1 m (N60), TM35: R4323G3
 X: 7175 086 Y: 3450 103

Tutkijat: Jussila & Rostedt 2009 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Temmeksestä n. 16,8 km itään ja Muhokselta etelään vievän tien 8250 länsipuolella (Hulkkolan tasalla) n. 4,5 km, Reunasuon lounaispuolella olevan N-S suuntaisen mäenharjanteen eteläosan itäreunalla, loivahkosti itään, suohon viettävässä rinteessä. Ks. [kartta](#).

Huomiot: Paikalla on ehjä tervahauta, halkaisija n. 7 m. Koordinaatit: x 7175086 y 3450103 +- 5 m.

Kartta ja ilmakuva s. 13.

TYRNÄVÄ 70 REUNASUO 5

Rauh.lk: 2
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: valmistus: tervahauta

Kartta: N: 7172 025 E: 449 949 Z: 71 ±1 m (N60), TM35: R4323G3
 X: 7175 028 Y: 3450 101

Tutkijat: Jussila & Rostedt 2009 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Temmeksestä n. 16,8 km itään ja Muhokselta etelään vievän tien 8250 länsipuolella (Hulkkolan tasalla) n. 4,5 km, Reunasuon lounaispuolella olevan

N-S suuntaisen mäenharjanteen eteläosan itäreunalla, suohon laskevan rinteiden alaosassa suon laidalla. Ks. [kartta](#).

Huomiot: Paikalla on ehjä tervahauta, halkaisija n. 11 m. Tervahauta on muinaisen pallekivikon - kivine n rantatörmä/valli - päällä oittain rinteessä osittain muinaisen rantatasanteen päällä. Maaperä hyvin kivikkoisen mutta juuri haudan kohdalla hieman vähävisempi hiekkamaa. Hauta on varsin komea yksilö. Koordinaatit x 7175028 y 3450101 +-5m.

Kartta ja ilmakuva s. 13.

Tervahauta kivikkoisessa rinteessä.